

JADRANA

KOPER — 28. NOVEMBRA 1958

POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI

LETO VII. — ŠTEV. 47

Vsem bralcem, naročnikom
in sodelavcem
»SLOVENSKEGA JADRANA«
ob
Dnevu republike
29. NOVEMBRU 1958
naše iskrene čestitke!

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

Izhaja vsak petek. Izdaja časopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Kidričeva 26, tel. 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo znaša letna naročnina 1000 din ali 15 am. dolarja. Bančni račun 602-70-1-181. Priloge »Uradni vestnik okraja Koper« prejema naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

ZA 29. NOVEMBER 1958

Petnajst let

Kot blisk so šinila mimo. Slavnostna so bila, pa tudi težavna, ko smo jih doživljali. Šinila so mimo, toda vsako zase je po svoji vrednosti pomenilo deset let — vsa skupaj so do temeljev spremenila naše življenje in preoblikovala našo domovino.

Takrat — sredi krvavega obračuna stoletij, sredi zagriženega spopada starega in novega sveta — takrat smo prihajajočemu napredku položili trdne temelje, zasnovane pravičnejše družbene ureditve v novi državi.

Zato je bil 29. november 1943 dan veselja za vse jugo-

1943 — 1958

slovansko ljudstvo in črn dan za njegove zatiralce. Še več — ta dan je prekrizal enkrat za vselej marsikateri račun brez krčmarja. Ta dan je Jugoslavija dokončno nehala biti menjalni drobiž, s katerim so drugi plačevali svoje račune. Nekateri so nam to zelo zamerali — tudi taki, od katerih tega nismo pričakovali.

Ko smo zmagoslavno končali boj za svobodo, boj za novo Jugoslavijo, ki ji je Tito simbol in posebljenje te svobode, se je začel nov boj — nekrav, zato pa nič manj težaven — boj za lepše življenje. Vrstila so se leta — vsako za deset drugih — da smo dosegli to, kar danes imamo, za kar smo postavili temelje 29. novembra 1943.

Neomajni so ti temelji in na njih zgrajena hiša naših narodov. Hudi viharji so jo že skušali podreti, ji zagospodariti. Vanjo so udarjale in še udarjajo strele sovraštva — a vse zaman. Zaman, ker smo sicer majhni po številu ljudi in kvadratnih kilometrov, toda veliki po ugledu. Tito ni samo naš simbol. Tito je pojem svobode, pojem enakopravnosti, je svetilnik miru in sožitja — pa tudi vulkan v srcih ljudi, ki se trgajo močnejšim iz spon. Zato je Jugoslavija 29. novembra velika v svetu in morajo jo upoštevati tudi tisti, ki bi radi po svoje vrtili globus in krojili pravico ljudem na njem.

Pa ne zaradi te veličine, ne samo zaradi ugleda v svetu — zaradi nas samih in naših znanstvenikov imamo še veliko dolžnosti, veliko obveznosti do te svoje hiše, zgrajene s tolikšnimi žrtvami, varovane s tako velikimi naporami. Ne smemo se zaustaviti in se naslanjati ob doseženih uspehih. Zgrajeno stavbo je treba nenehno lepšati in jo opremljati, da bo življenje v njej prijetnejše, lepše. Če bomo z delom naših rok pomagali tudi drugim — toliko bolje. Vsakomur radi pomagamo, vsiljevati pa se nečemo. Vsekdar pa bomo jasno in odločno povedali vsepovsod, če nam ni kaj prav in kar tudi za naše soljudi po vsem svetu ni prav. Za to imamo vso pravico — moč pa nam daje simbol naše svobode, z omenjenimi baklami bratstva obsijani 29. november.

Rastko Bradašnja

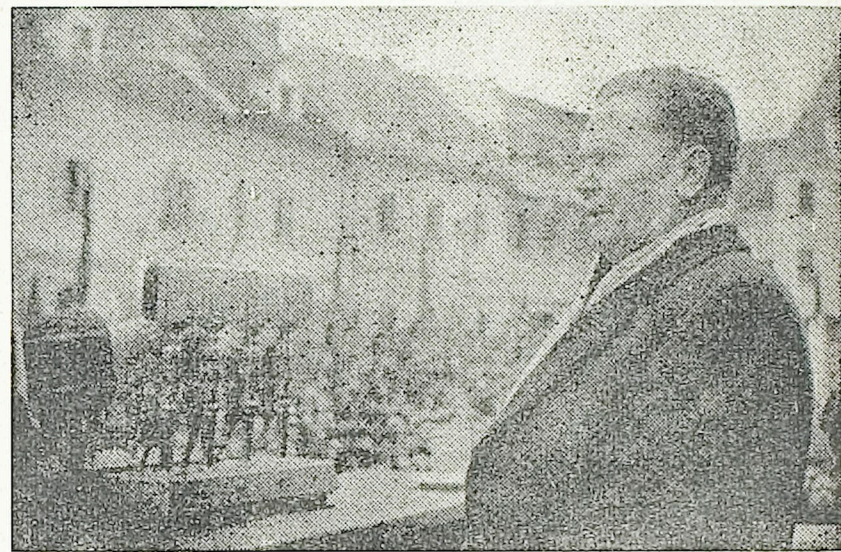
SLAVJE OB OTVORITVI CESTE LJUBLJANA—ZAGREB

Veličastna zmaga naše mladine

V nedeljo ob pol devetih dopoldne je prispel pred Jankomirski most v Zagrebu predsednik republike Josip Broz-Tito v spremstvu Edvarda Kardelja, Miška Todorovića, Mihe Marinka, dr. Vladimira Bakarića, Jovana Veselinova, Franca Leskoška, Peka Dapčevića, Borisa Kraigherja in drugih visokih državnih in partijskih funkcionarjev, uglednih gostov in meščanov Zagreba. Predsednika republike je pozdravil komandant glavnega štaba mladinskih delovnih brigad Miča Novaković ter mu sporočil, da je jugoslovanska mladina dogradila avtomobilsko cesto s prošnjo, naj jo odpre. Nato je predsednik republike prerezal vrvice na največjem objektu avtoceste — Jankomirskem mostu čez Savo pri Zagrebu in se napolil peš čez 330 m dolgi most ob navdušenih pozdravih brigadirjev. Nato so se visoki gostje odpeljali v Ivančno gorico ter tako prevozili vseh 79 km nove avtomobilske ceste. Tu so predsednika Tita in njegovo spremstvo razen okrog 6000 prebivalcev sprejeli in pozdravili dr. Jože Vilfan, dr. Marjan Brečelj, dr. Aleš Bebič in drugi. Po kratkem postanku v Ivančni gorici, kjer je bil začetek letošnjih gradenj, so se predsednik

Tito in ugledni gosti vrnili v Novo mesto, kjer jih je pričakalo okrog 50 tisoč prebivalcev, ki so prihitali iz vseh krajev Slovenije in Hrvaške, da bi z nekaj tisoči mladincev in mladink, graditelji avtomobilske ceste, prisostvovali velikemu zborovanju, na katerem je govoril predsednik republike o važnih zunanje in notranjepolitičnih vprašanjih naše države.

Po zborovanju je predsednik republike obiskal Kmetijsko šolo na Grmi pri Novem mestu, kjer je govoril o liku našega mladega rodu, nato pa se je delj časa zadržal v razgovoru z mladimi graditelji avtomobilske ceste.

Predsednik Tito govori na slavnostni tribuni na velikem zborovanju minule nedelje v Novem mestu. (Foto: Marjan Ciglič)

Z OBČINSKIH KONFERENC SZDL V KOPRSKEM OKRAJU

Reševanje življenjskih vprašanj

je merilo za stopnjo aktivnosti organizacije

V Kopru se je minuli torek zbralo na redni letni konferenci okrog 200 delegatov iz 50 osnovnih organizacij SZDL, da v imenu skoraj 13.000 članov ugotovijo, kako je v razdobju med dvema

konferencama živela in delovala ta naša najmnogičnejša politična organizacija in se pogovorijo o nalogah, ki jo še čakajo v prihodnosti.

Sekretar občinskega odbora

SZDL Leopold Caharija, ki je v imenu odbora poročal na konferenci, je v svojem poročilu ugotovil, da so se tako organizacije na vasi kot v mestu pravilno usmerile na obravnavanje in reševanje številnih konkretnih vprašanj, ki so značilna za njihova področja. Ta nova vsebina dela je vnesla v organizacije pestrost in povečala zanimanje med članstvom in tudi splošno aktivnost na terenu. Pozitivni rezultati niso samo v tem, da so osnovne organizacije in občinsko vodstvo uspešno posegli v problematiko mesta in vasi, ampak se je SZDL skozi to dejavnost pomembno okrepila in tudi številčno razširila, saj se je samo ob zadnjih volitvah v odbore osnovnih organizacij vpisalo nad 1000 novih članov.

V prestem mozaiku nalog, s katerimi so se spoprijele organizacije na terenu — od vsakdanjih gospodarskih vprašanj, združne problematike pa do stanovanjskih skupnosti in vprašanj družbenega in delavskega upravljanja — je SZDL pokazala svojo življenjsko silo in ji je uspelo mobilizirati svoje člane na vseh področjih družbenega življenja. Seveda pa so delo organizacij zavirale tudi razne pomanjkljivosti, ki se jih bo treba v prihodnje izogibati.

O tem je na konferenci govoril sekretar Občinskega komiteja ZK Karel Štrukelj, ki je nakazal nekaj neposrednih nalog organizacije. Omenil je predvsem, da ponekod hromi delo SZDL kam-

(Nadaljevanje na 10. strani)

LETNI OBRAČUN SINDIKALNE PODRUŽNICE TOVARNE JAVOR V PIVKI

Dejaven činitelj v življenju delavcev in tovarne

Preteklo nedeljo so v podjetju »Javor« v Pivki izvolili nov odbor sindikalne podružnice. Volilna udeležba je bila presenetljivo dobra, saj se je od skupnega števila 548 članov udeležilo volitev in občnega zbora 429.

Na občnem zboru so po poročilu o gospodarskem stanju med razpravo ugotavljali, da se vse premalo sliši govoriti o raznih gospodarskih problemih, ki se neposredno dotikajo življenjskega standarda delavcev. Iz poročila je bilo razvidno, da je bila delovna storilnost v prvih letošnjih devetih mesecih za 19% večja v primerjavi z istim časovnim razdobjem lani, kar pa gre v dokajšnji meri na račun lanskoletnih rekonstrukcij, ki so motila proizvodni proces. Do oktobra je podjetje ostvarilo za 211 milijonov dinarjev čistega dohodka. Letos je bilo opaziti tudi veliko izboljš-

šanje kakovosti izdelkov, kar je posledica močne konkurence na svetovnem in domačem tržišču.

Med važne naloge sindikalne podružnice bo vsekakor uvrstili razen skrbi za večjo produktivnost in delovno disciplino tudi razširitev kulturnoprosvetne dejavnosti in skrb za delovnega človeka. Že zdaj pa kaže, da bodo še letos zabeležili dva pomembna

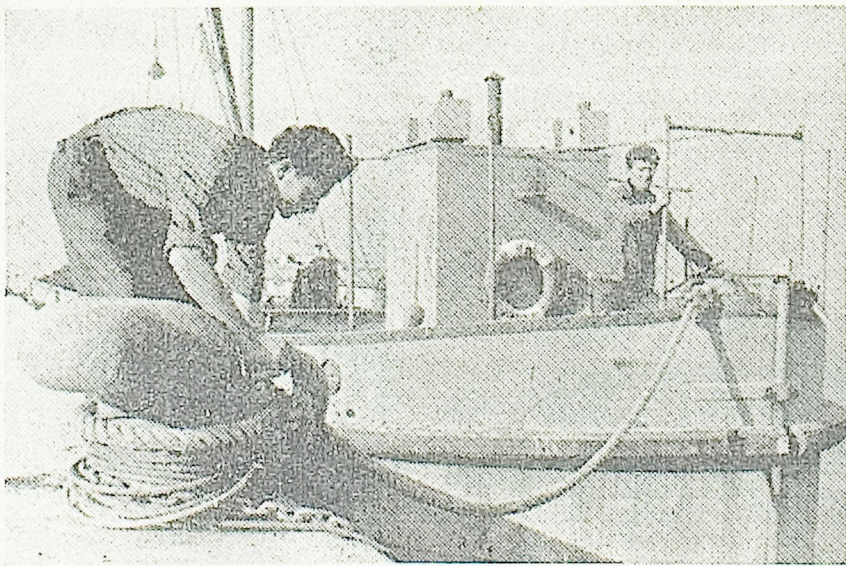
dogodka: nabavo avtobusa za prevoz delavcev iz oddaljenejših krajev in ustanovitev delavske menze. V nekdanji gostilni »Na vagi« bo menza, v kateri bo večje število delavcev podjetja in tudi drugih abonentov izven njega lahko dobivalo izdatno in ceneno hrano, saj predvidevajo, da bo kosilo stalo največ 80 din, večerja pa okrog 50 din.

ZA KOPER IN ZA ŠIRŠE ZALEĐJE NAŠE DOMOVINE

zgodovinski dan

Naslednjo nedeljo se bo prvič zgodilo, da bo pristala na svobodni slovenski obali čezoceanska ladja. Dograjen bo namreč prvi odsek operativne obale novega koprškega tovarnega pristanišča v dolžini 135 metrov, s tem pa se odpira za naše mlado pomorstvo novo obdobje, ki pomeni za Koper in za vso Slovenijo tudi novo možnost za nadaljnji gospodarski razmah.

Poseben pripravljani odbor v Kopru je s pomočjo svojih starih delovnih komisij temeljito zgrabil za delo, da bi spored slavnostne otvoritve novega tovarnega pristanišča ustrezal pomembnosti omenjenega zgodovinskega dneva. K slavnostni otvoritvi bo povabljeni določeno število političnih in oblastvenih funkcionarjev iz Beograda, Ljubljane in naših sosednjih okrajev, funkcionarjev jugoslovanskega civilnega in vojaškega pomorstva, gospodarstva itd., občinski ljudski odbor v Kopru pa se je zavzel za to, da bo na dan otvoritve pristanišča, 7. decembra vse mesto v zastavah in okrašeno. Spored slavnostne otvoritve bo prenašal radio, (Nadaljevanje na 2. str.)

Novo pristanišče je že skoraj docela pripravljeno na sprejem čezoceank

VSEM PREBIVALCEM KOPRSKEGA OKRAJA

OB DNEVU REPUBLIKE
29. novembra 1958

ISKRENE ČESTITKE IN NAJBOLJŠE ŽELJE ZA USPEŠNO
DELO PRI GRADITVI BOLJŠEGA ŽIVLJENJA V NAŠI
SOCIALISTIČNI DOMOVINI!

OKRAJNI KOMITE ZKJ
OKRAJNI ODBOR SZDL
OKRAJNI SINDIKALNI SVET
OKRAJNI KOMITE LMS

K O P E R

Spisani POSVETU

Napredovanje desničarjev v Franciji

Na nedeljskih volitvah v Franciji so sicer ostali komunisti še vedno najmočnejša politična stranka, vendar pa so od zadnjih volitev nazadovale kar za pol-drugi milijon volivcev. Velik je tudi odstotek vzdržanih glasov, pa tudi druge prolevičarske stranke so izgubile veliko volivcev v korist desničarjev, ki so močno napredovali. Tako nista bila na volitvah izvoljena Mendes France in Guy Mollet.

Ciprsko vprašanje še vedno vroče

EOKA na Cipru nadaljuje z akcijami proti angleškim okupatorjem, medtem pa skušajo Britanci pridobivati čas z raznimi razgovori in pogajanjimi s Turki in Grki. Vendar pa se Grki postavljajo na stališče, da navzlic vsem predlogom in razgovorom ostajajo pri svojem načrtu ureditve Cipra pod svojo upravo.

Nevarno zapletanje okrog Berlina

Sovjeti so povzročili pravo zmedo s svojim nenadnim pred-

logom, naj bi zavezniški vojaki zapustili Berlin in ga prepustili v upravljanje Vzhodni Nemčiji, katere glavno mesto je. Zahodni zavezniški se seveda krčevito upirajo že sami misli na takšen korak. Podpredsednik vzhodnonemške vlade Walter Ulbricht je izjavil, da bo sovjetska vlada že te dni poslala zahodnim vladam uraden predlog za opustitev okupacije Berlina.

Ta najnovejši korak Sovjetske zveze je povzročil veliko zmešnjavo na Zahodu in skoraj do cela paraliziral pogajanja na dveh konferencah za prenehanje jadrskih poskusov in za preprečitev nenadnega napada, kar je bil po vsej verjetnosti tudi namen. Ves svet zdaj mrzlično pričakuje razplet tega zamršenega položaja. Vodilni državniki nevtralnega sveta izražajo svojo resno skrb, da utegne ta najnovejši dogodek močno škodovati miru v svetu. Tako je na primer Nehru v indijskem parlamentu izjavil, da skriva sedanji berlinski zaplet v sebi mnogo večje elemente nevarnosti za mir, kakor pa položaj okrog formoške ožine in otokov Kvemoja in Macuja.

Poročali smo že o vrenju v Argentini. Slika prikazuje predsednika argentinske republike Artura Frondisija takoj po njegovem ustoličenju v vladni palači »Casa Rosada« v Buenos Airesu 1. maja letos. Nagnjen nad njim na desni je Aleksander Gomez, podpredsednik republike, ki je te dni hotel napraviti prekrat v državi in se polastiti oblasti. Z odločnim protitudarom pa je Frondisi likvidiral nameravani upor. Položaj v državi še vedno ni jasev.

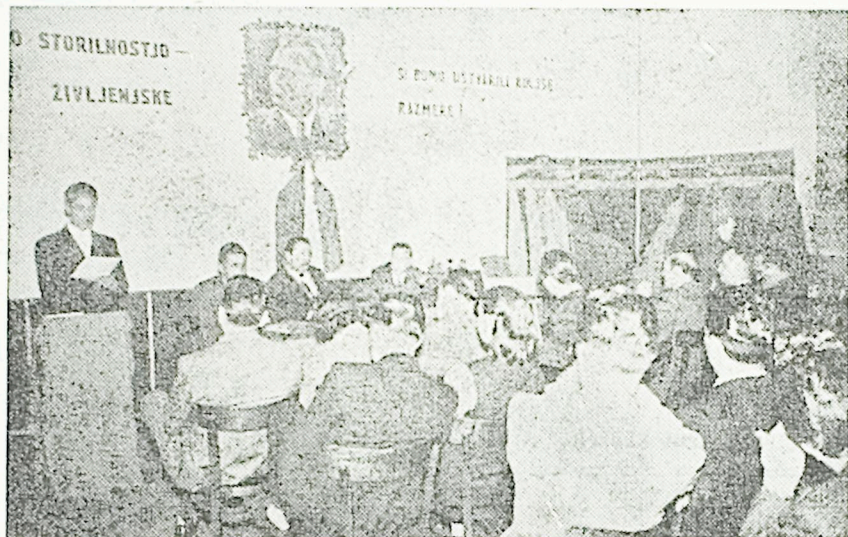
Slednji delovni človek pri nas naj izve, kaj pomeni

40. obletnica KPJ

Po sklepu Okrajnega komiteja ZKJ v Kopru naj bi prihodnje leto po vsem našem okraju praznovali 40. obletnico ustanovitve Komunistične partije Jugoslavije z namenom, da bi bile s pomočjo raznih prireditev in predavanj z zgodovinskimi pomenom te obletnice seznanjene najširše množice delovnih ljudi. Za organizacijo vseh praznovanj je Okrajni komite sestavil naslednji Okrajni odbor za praznovanje 40. obletnice KPJ: predsednik Stane Skrabar, tajnik Ivan Renko, člani pa Mario Abram, Nerino Gobbo-Gino, Leopold Jerman, Danca Kogoj, Tone Kodrič, Franc Klobučar, Janez Kramar, Majda Majnik, Ivan Mavsar, Karel Strukelj, Tone Ukmar, Srečko Vilhar in Marija Vogrič.

Na svoji prvi seji je odbor sprejel priporočilo vsem Občinskim komitejem ZKJ našega okraja, naj čimprej sestavijo občinske odbore za praznovanje 40. obletnice KPJ ter okvirni načrt praznovanj po občinah, kolektivnih itd. Razen tega je odbor povabil k sodelovanju vse množične organizacije v okraju.

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Bradašičja. Tiska tiskarna CZP Primorski tisk Koper

Minuli teden so bili v koprskem okraju številni občni zbori sindikalnih podružnic. O nekaterih podrobneje poročamo na drugem mestu. Glavna značilnost teh zborov je bila globoka vsebina dela, ki so se v njem znašli naši sindikati, saj so skoraj povsod delavci obravnavali predvsem probleme svojih podjetij — boj za povečanje storilnosti, odpravljanje napak, zmanjševanje proizvodnih stroškov, varčevanje, utrditev delavskega samoupravljanja in skrb za delovnega človeka — to so bile glavne odlike bogatih razprav. Na sliki: prizor s sindikalnega občnega zbora ČZP Primorski tisk minulo soboto

NAMESTO ZUNANJEPOLITIČNEGA KOMENTARJA

Jugoslavija hoče biti enakopraven zaveznik

(Iz govora predsednika Tita v Novem mestu minulo nedeljo)

Menimo, da je aktivna in miroljubna koeksistenca raznih držav edini izhod iz sedanjega težavnega stanja v mednarodnem položaju. Tisti, ki nas danes klevečajo, pa nasprotujejo takšni koeksistenci kot jo ustvarjamo mi in pravijo, da napeljujemo vodo na mlin kapitalizma. Mi se z njihovim stališčem ne strinjamo; nastane pa vprašanje, če je Jugoslavija edina dežela, s katero se v tem pogledu ne strinjajo. Ali pa se razen Jugoslavije ne strinjajo še s kom drugim. Najbrž drži drugo, tega pa seveda ne bodo priznali. Zato prevzamemo to breme nase. Naj nas kar napadajo. Sli bomo po svoji poti, ker menimo, da v sedanjih časih mednarodne napetosti ni moč graditi socializma, če bomo kar naprej čakali, ali bodo danes ali jutri začele padati atomske bombe in ali bo izbruhnila vojna. Mi iščemo izhod iz takšnega položaja in zato napenjamo vse svoje moralne, politične in fizične sile, da bi doprinesli svoj delež k ublažitvi mednarodne napetosti.

Govorijo, da se je potrebno vključiti v blok zato, da bi se okrepila fronta socializma in da bi preprečili vojno. Pri tem pa v isti sapi napadajo takšno državo, kakršna je Jugoslavija, ki je ne le v svoji daljni zgodovini, temveč tudi v najnovejši — vzad-

nji vojni dokazala, da je močan činitelj v boju proti reakcionarjem, proti mračnim silam, proti fašizmu, in ki je prispevala velikanske žrtve in je vedno pripravljena prispevati, če bo potrebno, nove žrtve za svojo neodvisnost in za ohranitev miru.

Zakaj mora biti prav takšna država objekt napadov socialističnih držav? Kaže, da jim ni do takšne Jugoslavije, kakršna je. Želeli bi Jugoslavijo, ki bi bila slep in poslušen instrument v njihovi notrajni in zunanji politiki. Toda mi se s tem ne strinjamo! Jugoslavija hoče biti enakopraven zaveznik z vsemi temi deželami. Jugoslavija hoče sodelovati z vsemi temi deželami. Jugoslavija hoče imeti normalne in prijateljske odnose z vsemi temi deželami — vse drugo je sekundarnega značaja, ker vsi ti elementi, ki so se nakopili in jih potiskajo v ospredje, ne morejo nadoknaditi tistega, kar bi po našem mnenju moralo biti, namreč, da bi živeli v prijateljsstvu z našo državo in našim ljudstvom.

Moti jih naša teza o koeksistenci in sodelovanju med državami na Zahodu in Vzhodu. V čem pa je škodljivost tega, da sodelujemo z zahodnimi državami? Kdo živi v teh državah? Mar žive v njih samo milijonarji in bogataši ali pa žive tudi delavci in kmet-

je in to še v večjem številu kakor v drugih državah, ker so zahodne države visoko razvite? Tudi tam živi ljudstvo, pa zakaj potem ne bi sodelovali z njim, zakaj bi zgradili pregraje med nas in zahodne narode v Franciji, Veliki Britaniji, v Združenih državah Amerike, v Nemčiji in drugod?

Kar zadeva naše stike z zahodnimi državami, so z vsemi bolj ali manj dobri. Res je, da na Zahodu še vedno širijo propagando proti nam, vendar to ni čudno, če upoštevamo, da je tam drugačen družbeni sistem, kapitalistični sistem, mi pa smo socialistična država. Vendar pa si tam ne delajo nobenih utvar, da bomo mi zdrsnili v kapitalistične vode. Tisti ljudje v zahodnih državah, ki nas ne marajo in ki nas v propagandi stalno napadajo, delajo to zaradi tega, ker mislijo, da bodo na ta način slabili ne le nas, temveč socialistične sile nasploh. A ne glede na to imamo s temi državami vendarle dobre odnose zaradi nekaterih skupnih koristi. Moram povedati, da Jugoslavija prav zaradi take politike, zaradi politike koeksistence in sodelovanja med raznimi državami uživa pri narodnih zahodnih držav veliki ugled, prav tako kot ga uživa pri narodnih azijskih in afriških držav.

Zgodovinski dan

(Nadaljevanje s 1. strani)

po vsej verjetnosti tudi televizija, povabljeni pa so razen številnih novinarjev tudi Filmske novice, da bi ta pomembni dogodek posneli na filmski trak. Tudi naš list bo svojo prihodnjo številko v glavnem posvetil razvoju našega pomorstva in otvoritvi novega koprškega pristanišča.

Sicer pa bo glavna slika izmed točk otvoritvenega sporeda edinstvena. Po deveti uri zjutraj bo namreč priplula iz Pirana 9.310-tonska ladja Splošne plovbe »Gorica«, ki bo imela smer Piran—Trst. Prav pred vhomom v novo koprsko tovarno pristanišče pa bo ladja napravila oster zavoj in zavila v novo, domačo luko, vtem ko jo bo tamkaj pričakovalo ter z vsemi sirenami veselo pozdravilo kar močno ladjeve obeh naših ribiških podjetij in dela naše vojne mornarice. Vse ladje bodo v pozdrav Gorico tu-

di obkrožile, v zunanjem okviru pa bodo razigrano križarice jadrnice naših obalnih klubov.

Višek otvoritvene slavnosti bo vse-kakor tedaj, ko bo na povabilo predsednika OLO Koper eden izmed uglednih gostov ujel s prve čezoceanske ladje v našem pristanišču vrženo vrv in ž njo ladjo privezal k bitvi. Po izvršenem privezu Gorice in po odigrani državni himni bo prišel kapitan ladje na kopno, se javil luškemu kapitanu, le-ta pa ga bo predstavil visokim gostom, ki jim bo javil srečen pristank čezoceanske ladje ter se graditeljem zahvalil za ustvarjeno možnost, da bodo poslej tudi velike ladje lahko pristajale ob slovenski obali.

Po tem glavnem sporedu se bo zbralo k domači slavnosti skupaj s svojim voditeljskim in projektantskim štabom 450 delavcev Vodne skupnosti v Kopru, ki so v kratkem času pa z izredno požrtvovalnostjo zgradili novo koprsko pristanišče. Pred njihovo zasluženost domačo zakusko bodo podeljena odlikovanja najbolj zaslužnim.

V okviru pomembnosti otvoritve novega koprškega tovarnega pristanišča se bodo že prejšnjega dne zbrali na seminar o pomorskem pravu slovenski pravniki, v Ankaranu pa člani Društva inženirjev in tehnikov LRS, ki bodo poslušali predavanje o projektiranju in gradnji omejenega pristanišča.

—0—

V New Yorku brezplodna razprava o uporabi vesolja

Na sejah političnega odbora OZN v New Yorku si močno prizadevajo, da bi našli ustrezno formulo za mednarodno izkoriščanje vesolja v miroljubne namene, kar pa se nikakor noče posrečiti. ZDA in ZSSR sta predložili vsaka svoj nasprotujoči si predlog. Stični točki ni, tako da je indijski delegat Krišna Menon izjavil, da sedanja debata skoraj ne daje možnosti za sporazum Dobrivoje Vidič pa je dejal, da o tem vprašanju. Naš predstavnik je že v sami proceduri okrog tega problema nastalo vprašanje medsebojnih nasprotij in hladne vojne, zaradi česar se je jugoslovanska delegacija vzdržala glasovanja.

Radio KODE

NEDELJA, 30. novembra: 8.00 Narodni zvoki — 8.30 Operetna hi v kmetijstvu — 8.30 Z narodno pesmijo v nedeljsko jutro — 9.00 Nedeljska reportaža: »Spoznavaj domovino in še bolj jo boš ljubil« — 9.20 Zabavna glasba — 13.30 Za našo vas — 14.15 Veseli planšarji igrajo — 14.30 Sosedni kraji in ljudje — 15.00 Vesti — 15.15 Glasba po željah.

PONEDELJEK, 1. decembra: 8. Narodni zvoki — 8.30 Operetna glasba — 9.00 Reportaža: »Prejeli so zaslužen priznanje — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 14.30 Sportna oddaja — 14.40 Igra trio Marjana Ostrouška.

TOREK, 2. decembra: 7.15 Glasba za dobro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Okno v svet — 14.45 Filmska glasba — 15.00 Vesti.

SREDA, 3. decembra: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Okno v svet — 14.45 Filmska glasba — 15.00 Vesti.

ČETRTEK, 4. decembra: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Glasba po željah — 14.30 Pogovor z volivci: »Govori predsednik OLO Koper Albin Dujč«.

PETEK, 5. decembra: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Domače aktualnosti: »Mnenja in predlogi o delu potrošniških svetov — Mala anketa«.

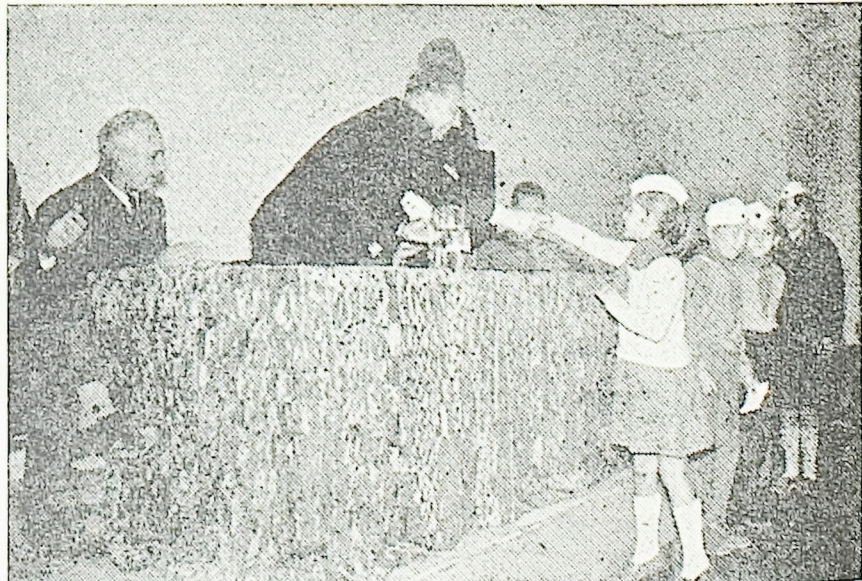
Obvestilo

Po 11. in 13. členu Pravilnika o vozniških motornih vozil (Uradni list FLRJ, št. 31/52) bo Tajništvo za notranje zadeve OLO Koper od 1. decembra 1958 do vključno 31. decembra 1958 podaljševalo veljavnost amaterskih vozniških dovoljenj, katerih veljavnost poteče ob koncu tega leta.

Za podaljšanje veljavnosti vozniškega dovoljenja vozniku-amaterju ni potrebno vlagati prošnje niti plačati nobene takse, temveč mora predložiti le vozniško dovoljenje. Voznik-amater lahko vozniško dovoljenje, ki ga želi podaljšati, osebno prinese na tajništvo, pošlje po drugi osebi ali preko matičnih uradov, postaj Ljudske milice ter Avto-moto društev. Dovoljenje lahko pošlje tudi po pošti, priložiti pa mora poštno znamko za poštno vrnitev dovoljenja.

Veljavnost vozniških dovoljenj bo podaljševalo Tajništvo za notranje zadeve OLO Koper, vsak dan v uradnem času v prostorih prometnega odseka, Cankarjeva ul. 31, Koper. Amaterska vozniška dovoljenja, katerih veljavnost ne bo pravočasno podaljšana, postanejo neveljavna.

TAJNIŠTVO ZA NOTRANJE ZADEVE OLO KOPER

Prisrčen prizor z občinske konference SZDL v Kopru minuli torek: koprski pionirji so pozdravili delegate in izročili predsedujočemu Radu Pišotu lep šopek nageljnov

OBČINSKA KONFERENCA SZDL V PIRANU

Vedno na čelu vseh akcij

Kot rdeča nit so se skozi obširna poročila in razprave prepletala na nedeljski občinski konferenci SZDL v Piranu prepričljiva dokazovanja, kako člani Socialistične zveze piranske občine čuvajo in krepijo naše politične, gospodarske in kulturne dobrine, z veliko delovno vnetostjo sodelujejo na vseh popriščih javnega življenja in so dejansko njegova gonilna sila. Več kot 5500 jih je, to je okrog 74% vseh volilnih upravičencev, kar je živ dokaz, da uživa SZDL med prebivalstvom velik ugled prav zaradi pravičnega usmerjanja dela v njihovo korist. V mnogih krajih je čutiti vesplošno živahnost javnega življenja, temeljito obravnavanje in reševanje najbolj perečih problemov z golj zato, ker nekatere osnovne organizacije SZDL delajo kot nerazdružljiv kolektiv in ker so delo pravilno porazdelili ter njegov program dosledno izvajali. Največ takih uspehov so dosegli na vaseh, medtem ko v večjih krajih občine tak način dela le postopoma prodira v prakso. Vzorno so osnovne organizacije organizirale prostovoljno delo. V Padni so v okrog 1000 delovnih urah uredili kulturni dom, očistili napajališča in popravili nekaj poljskih ter vaških poti.

Reševanje

ZIVLJENJSKIH VPRAŠANJ

(Nadaljevanje s 1. strani)

panjsko reševanje posameznih vprašanj, neredno sestajanje odborov in premajhna prožnost. Naloge je pred nami še nič koliko in med njimi na prvem mestu boj za socializacijo naše vasi, v mestih pa organizacija in aktivizacija stanovanijskih skupnosti, kar naj skupaj z reševanjem komunalnih vprašanj neposredno prispeva k dvigu življenjske ravni delovnih ljudi. Naposled niso na zadnjem mestu tudi naloge SZDL na področju vzgoje in izobraževanja odraslih, zakaj samo razgledan državljan je lahko zavesten graditelj nove družbene skupnosti in nosilec pravic, ki mu jih takšna skupnost daje.

V razpravi, ki je trajala več kot tri ure, so se številni delegati podrobneje dotaknili posameznih vprašanj in jih razčlenili, da bo lahko nov odbor na osnovi tega naredil potrebne zaključke v zvezi z nadaljnjim delom organizacije.

Konferenco je v imenu okrajnega odbora SZDL pozdravil predsednik Albert Jakopič-Kajtimir, ki je uvodoma poudaril, da je osnovni uspeh organizacije SZDL koprške občine v tem, da je znala preusmeriti svoje delo v skladu z našim razvojem in naša tisto mesto, ki ji v naši družbi pripada: postala je parlament naših delovnih ljudi. Ob tej priložnosti je predsednik okrajnega odbora SZDL, nakazal tudi nekaj nalog v zvezi s komunalno in stanovanijsko graditvijo pri nas in pozval člane, naj se borijo proti neodgovornemu početju posameznikov, ki dovajajo na naše področje nepotrebno delovno silo in tako ustvarjajo še večje stanovanijsko stisko ter druge težave, ki jih glede tega imamo že tako preveč.

Ob zaključku konference so delegati izvolili novo občinsko vodstvo in delegate za okrajno konferenco SZDL. Nov občinski odbor bo imel 49 članov.

Podobnih komunalnih ureditev so se lotili tudi v Novi vasi, v Belem križu, Sečovljah ter v Strunjanu. In ker organiziranje prostovoljnega dela ni osnovna dejavnost SZDL, je le dokaz, kako se prebivalci neposredno zanimajo za ureditev boljših življenjskih razmer, so osnovne organizacije SZDL posvetile vso skrb predvsem politično-ideološki vzgoji z organiziranjem raznih študijskih sestankov, dalje proučevanju, kako izboljšati kmetijsko proizvodnjo in reševanju drugih družbenih vprašanj, od popravila šol do izdelave pripomb k družbenemu planu in proračunu. Posebno skrbno so izbrali kandidate za nove odbore osnovnih organizacij SZDL in si zadali takšne delovne obveznosti, za katere je moč trditi, da so realne ter lahko uresničljive, če bodo vsi poprijeli za delo.

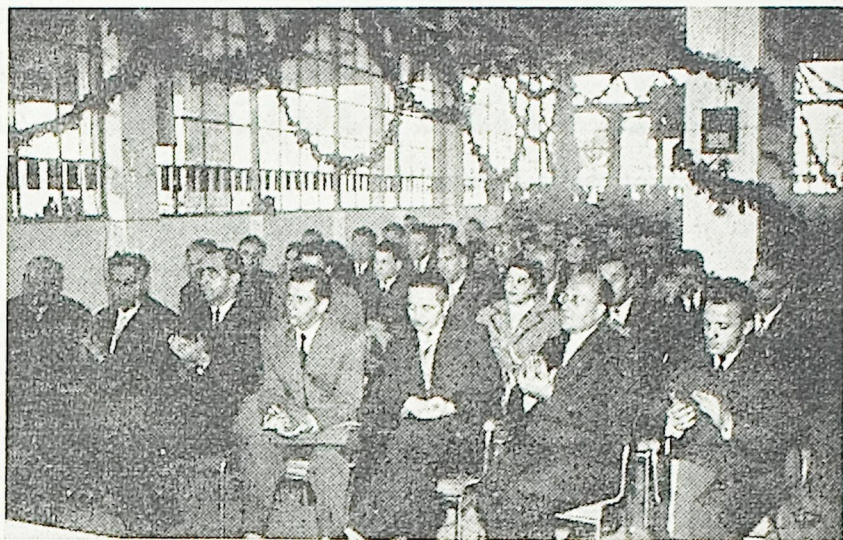
Novi odbori SZDL so kadrovsko dobro sestavljeni, le ponekod je opaziti premajhno število žena in mladine, kar bo treba popraviti z njihovo neposredno pritegnitvijo k delu, saj prav iz vrst mladine lahko črpajo večino bodočega vodstvenega kadra.

Preobširno bi bilo podrobno poročanje o delu občinskega odbora SZDL, zato se moramo omejiti le na osnovno ugotovitev: odbor je bil delaven, razpravljal in sklepal je o najaktualnejših vprašanjih, organiziral razna posvetovanja, dosledno in objektivno ocenjeval politično in gospodarsko stanje občine, vendar pa je ostala zaradi prevelikega obsega njegovega delovnega torišča še vrsta nerazvozlanih vprašanj. Ureditev le-teh bo naloga novozvoljenega 39-članskega občinskega odbora SZDL.

Med te naloge spada na prvo mesto poglobljena politično-ideološka vzgoja članov s prirejanjem raznih seminarjev in tečajev, organizacijska utrditve osnovnih

organizacij SZDL, neposredno sodelovanje z različnimi množičnimi organizacijami ter društvi, dalje pospeševati razvoj kmetijstva in krepiti delavsko samoupravljanje, kakor tudi družbeno upravljanje, ki daje najrazličnejše možnosti za pritegnitev čimvečjega števila članov SZDL k delu za socialistično graditev naše države.

Na tej letni občinski konferenci je bilo sprejetih več konkretnih priporočil za sestavo delovnega programa novega občinskega odbora, ki bo moral predvsem upoštevati želje in pripravljenost občanov, da bi s skupnimi napori dosledno hodili po poti k blagostanju delovnega človeka.

V lepo opremljenem prostoru v podjetju so se minulo soboto zbrali člani sindikata avtoturističnega podjetja Slavnik Koper na svoj občni zbor. V ospredju gostje

OBČNI ZBOR SINDIKALNE PODRUŽNICE SLAVNIK — KOPER

Večja odgovornost zaradi pomembne družbene vloge

Med drugimi sindikalnimi podružnicami koprškega okraja je imela svoj občni zbor tudi podružnica avtoturističnega podjetja Slavnik Koper minulo soboto popoldne, le da je bilo njeno slavljenje še veliko pomembnejše, ker podjetje praznuje obnem desetletnico svojega obstoja. Pravzaprav je podružnica izvedla volitve svojega izvršnega in nadzornega odbora in delegatov že prejšnji dan, v petek. V soboto pa je slovesno razvila svoj sindikalni

prapor in proslavila obletnico ustanovitve.

V lepo okrašeni dvorani so se po tretji uri popoldne zbrali vsi tisti Slavnikovi člani delovnega kolektiva, ki niso bili v službi. Bilo jih je nad 350. Skupaj z gosti, med katerimi so bili sekretar OK ZKJ Albert Jakopič-Kajtimir, predstavnik Turistične zveze Slovenije dr. Mitja Gorec, predsednik ObLO Koper Miran Bertok in drugi, so proslavili svoj desetletni jubilej. Za začetek je zbranim udeležencem zapel moški pevski zbor DPD Svoboda Koper nekaj pesmi, nakar je predsednik Stane Rant prebral dokaj brezbavno in deklarativno poročilo o sindikalnem delu v podjetju za minulo obdobje. Na oder so nato povabili sekretarja OK ZKJ Koper tovariša Kajtimira, ki je razvil in izročil sindikatu lep prapor. Pred tem je v kratkem nagovoru poudaril veliko družbeno vlogo, ki jo ima podjetje Slavnik v našem gospodarstvu in v življenju na sploh.

Tovariš Kajtimir je med drugimi močno poudaril pomen novega koprškega tovornega pristanišča, ki ga bomo odprli 7. decembra. »Prej smo samo bili ob morju, s pristaniščem pa stopamo na morje. Odpirajo se nam nove možnosti za povezovanje s svetom,« je dejal tovariš Kajtimir. »Ponovno bomo zahtevali za Kozino status pristaniške železniške postaje, kar so nam nedavno popolnoma neutemeljeno odbili. V tej zvezi čaka pomembna naloga med drugimi tudi podjetje Slavnik, ki pomaga vzdrževati utripanje prometa med obalnim področjem in zaledjem.«

Po razvitju prapora je direktor podjetja Viktor Ropret izčrpno orisal razvoj podjetja od ustanovitve do danes. V zanimivih primerjavah je prikazal njegov skokoviti razvoj. Od skromnih začetkov je podjetje zdaj naraslo na 440 zaposlenih delavcev in nameščencev, ki upravljajo z osnovnimi sredstvi v vrednosti 618 milijonov dinarjev!

Podjetje Slavnik ima še velike načrte za izboljšanje svojega dela in bo njegov delovni kolektiv, ki ga k vse novim delovnim uspehom preudarno vodijo organi delavskega upravljanja ob aktivni pomoči partijske in sindikalne organizacije storil vse, da bo upravičil zaupanje skupnosti, ki mu je poverila tako pomembno vlogo pri reševanju prometa kot neločljive veje gospodarstva našega področja in vse domovine.

Po končanem uradnem delu proslave so člani kolektiva priredili v prostorih gostinsko turističnega podjetja Turist v Ankaranu interno zabavo, s katero so zaključili slovesno proslavo desetletnega obstoja svojega podjetja.

—o—

Ob otvoritvi koprškega pristanišča

Pod tem naslovom priredi Klub pomorcev v Kopru v četrtek, dne 4. decembra, v gledališču v Kopru predavanje za vse tiste, ki jih zanima rast našega pomorstva in bodočnost Kopra. Predavanje bo spremljalo predvajanje filma. Pričetek ob 20. uri.

DUHOVNIKI ZA DAN REPUBLIKE

V torek so imeli duhovniki — člani društva duhovnikov CMD v Postojni pokrajinsko proslavo v počastitev Dneva republike. Prireditve se je kot gost udeležil tudi sekretar Okrajnega odbora SZDL Koper Ivan Mavsar.

Referat o gospodarskem in kulturnem napredku Jugoslavije po vojni je imel predsednik pokrajinskega odbora CMD za Slovensko Primorje Alojz Kocjančič.

Zborovalce je v imenu okrajnih političnih organizacij pozdravil tovariš Mavsar.

NA REKI TREBIŠNJICA V HERCEGOVINI BODO ZGRADILI VEČ HIDROCENTRAL ki bodo dajale okrog 2 milijardi kWh letno ali tretjino sedanje proizvodnje električne energije v naši državi. Prva faza zgraditve central mora biti končana do leta 1964.

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Veselje ob doseženih uspehih

V prejšnjem pregledu smo napovedali sprejem gospodarskega načrta za prihodnje leto. V teh dneh pa je bila sklicana Zvezna ljudska skupščina in načrt je bil sprejet. Vsekakor je to važen dogodek v gospodarskem razvoju naše dežele in čeprav praznujemo te dni tudi naš največji praznik, ne moremo mimo nekaterih ugotovitev, ki se nam vsiljujejo po sprejemu gospodarskega načrta za prihodnje leto.

Novi načrt postavlja pred nas nalogo po vsklajevanju temeljnih gospodarsko-političnih nalog zaradi skladnejšega izvajanja celotnega programa. Ta je obsežen in tudi izvedljiv, toda zahteva, da se v vseh pogledih držimo okvirov, ki jih postavlja. Mislimo tu, da je treba upoštevati postavljen obseg na področju proizvodnje, zlasti zaposlovanja nove delovne sile, da se je treba držati obsega in strukture investicij, postavljenih okvirov za uvoz in izvoz itd. Znano je namreč, da so se doslej in tudi v letošnjem letu pokazale precejšnje razlike med postavljenimi in izvršenimi nalogami. Posebno je to pereče pri zaposlovanju delovne sile, kar je bilo znatno prekoračeno, in pa pri investicijah, kjer smo ne le prekoračili načrt, temveč tudi v drugih pogledih povzročili motnje, ki jih ne bi bilo, če bi se držali načrta.

Glede investicij (kot kaže, je ravno v tem težišče, saj so že pred zasedanjem Zvezne ljudske skupščine največ razpravljali v skupščinskih odborih) je treba omeniti, da bodo v prihodnjem letu le malo zvišane in da bo potrebna največja budnost, da jih ne bi prekoračili. Tudi sicer predvideva načrt varčevanje v vseh pogledih, pokaže pa naj se zlasti v upravi. Večjo skrb naj bi posvetili v prihodnje investicijam, ki kljub razpoložljivim sredstvom zaostajajo; to so investicije za trgovino, obrt, kmetijstvo in v komunalne dejavnosti, posebej pa še

investicije v negospodarske namene, to je za prosveto, zdravstvo in za gradnjo stanovanj. Saj bo treba sredstva, ki so bila letos določena v te namene, celo prenesti v prihodnje leto, ker niso mogla biti izkoriščena.

Seveda so še druge naloge, ki nam jih postavlja novi načrt tako glede kmetijstva, uvoza in izvoza, glede ustalitve trga in tržnih cen, pri čemer se predvideva večja intervencija države, če bo treba tudi z uvozom; s tem naj bi se izognili preveč administrativnim posegom na trg in se posluževali bolj ekonomskih. V zvezi z ureditvijo vseh teh vprašanj in drugih posamičnih ukrepov je vprašanje življenjske ravni, ki sloni seveda na povečanju delovne storilnosti.

Sprejem družbenega načrta praznujemo letos s proslavo našega največjega državnega praznika, kar je bilo že v uvodu poudarjeno. Tako lahko v zvezi s tem slavimo tudi vrsto gospodarskih zmag in uspehov, ki predstavljajo uspeh dosedanje načrtne graditve socialistične družbe pri nas. Med take gospodarske uspehe štejemo zlasti s posebno svečanostjo zvezano otvoritev ceste »Bratstva in enotnosti«.

Koprski okraj bo razen drugih številnih manjših uspehov slavil po Novem letu začetek rednega obratovanja tovarne »TOMOS«, v nekaj dneh pa tudi pomemben dogodek, ko bo obala v koprskem pristanišču pripravljena sprejeti prekomorske ladje. To ne bo samo dogodek lokalnega pomena, marveč tudi širšega državnega in mednarodnega, saj se naša obala s tem vključuje, sedaj še skromno, v svetovni pomorski promet. Seveda bo imel ta dogodek poln pomen, ko bo zgrajena še predvidena proga, ki bo povezala slovensko obalo in pristanišče z zaledjem.

-dt-

OB PETNAJSTLETNICI USTANOVITVE TITOVE JUGOSLAVIJE, OB DNEVU REPUBLIKE —

29. NOVEMBRU 1958

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR KOPER

ISKRENO ČESTITA PREBIVALCEM KOPRSKEGA OKRAJA IN ŽELI VSEM VELIKO USPEHA PRI USTVARJALNEM DELU ZA LEPŠO BODOČNOST NAŠE VELIKE SOCIALISTIČNE DOMOVINE!

S SEJE OKRAJNEGA SVETA ZA TELESNO VZGOJO

Na vrsti so športni objekti

Konkretizacija in izvajanje priporočil in sklepov kongresa za telesno vzgojo

V torek je bila v Kopru seja Sveta za telesno kulturo pri OLO Koper, kateri sta prisostvovala tudi član izvršnega sveta LRS in predsednik Komisije za telesno kulturo pri Izvršnem svetu LRS Milko Goršič in tajnik te komisije Vlado Dernač. Seja je bila posvečena predvsem konkretizaciji in izvedbi smernic in sklepov nedavnega kongresa za telesno kulturo v Beogradu v našem okraju. Svet je sklenil, da bo dal spodbudo za kar najširše obravnavanje problemov telesne kul-

PIVKA

V Pivki bomo slovesno proslavili Dan republike s slavnostno akademijo, na kateri bo o 29. novembru in o problemih pivške občine govoril njen predsednik Milan Zakrajšek. Podobne proslave bodo tudi v nekaterih večjih vaseh, mnogo občanov pa bo priredilo izlete. S. M.

NAGRADE KOPRSKEGA TOD ZA NAJLEPŠE OKRAŠENA OKNA

Turistično olepševalno društvo v Kopru je te dni razdelilo nagrade za najlepše okrašena okna in balkone na področju občine. Prvo nagrado, 3000 din, je dobila Gizela Turšič, Marconijeva ul. 11, dve drugi nagradi po 2000 din sta pripadli Mili Flego in Tonetu Goršetu, Škocjan, blok XIII, nagrade po 500 din pa so prejeli Vladimira Pavlič, Silva Sršen, Novi blok na Nabrežju JLA, Boris Vodopivec, Janko Gnezda in Pepca Bordon, vsi stanujoči v Semedeli, in Angel Pucer ter Franca Saksida v Valdoltri.

Kaj pravi drugod...

POMURSKI VESTNIK

»HAVANKE« IN »BRAZILKE« IZ POMURSKEGA TOBAKA

V našem predelu gojijo tobak samo za cigare, ki zahteva klimo s precejšnjimi padavinami. Sadijo predvsem tobak cigarnih sort »Havana«, »Brazil« in »Paragvaj«. Letos so na 80 hektarjih zasadi 6 hektarov zemljišča s tobakovimi rastlinami, kar bo dalo okrog 7000 kg tobaka. Prigotovo surovino bodo predvidoma prevzeli od pridelovalcev v drugi polovici decembra v poslovnem sodelovanju s poslovno zvezo.

GLAS GORENJSKE

PIONIRJI

Sprejemi cicibanov v pionirsko organizacijo ob 29. novembru so se zelo udomačili. Okrajna zveza Društva prijateljev mladine je o tem pred nedavnim razpravljala in priporočila vsem DPM, naj pomagajo, da bodo sprejemni čimbolj svečani in da bodo za novospreglete pionirje pripravili prvi pionirski praznik. Priprave v tem smislu že potekajo. Na Gorenjskem bodo sprejemali v dneh od 23. do 29. novembra.

Letos bodo ob Prazniku republike — 15. obletnici ustanovitve nove Jugoslavije — formirani pionirski oddeli v reformirani šoli, razen tega pa bodo pionirji zaključnih letnikov osemletk prvi sprejeti v mladinsko organizacijo. Društvo prijateljev mladine je ob tej priložnosti dalo pobudo predsednikom občinskih komitejev mladine, naj za te člane pionirskih oddelov in mladinskih organizacij prirede posebne razgovore in sprejeme. Tak sprejem okrajnega značaja bo 28. novembra pri predsedniku OLO Kranj.

CELJSKI tednik

ELEKTRIFIKACIJA LOGARSKÉ DOLINE

Po zaslugi Celjske turistične zveze je že bil izdelan načrt za elektrifikacijo Logarske doline. To je lep uspeh, ob katerem pa se poraja vprašanje, kdaj bo začel krajevni elektrifikacijski odbor, ki bi moral biti pri realizaciji načrta glavni pobudnik. Upajmo, da ne bo zaspal!

ture v našem okraju glede na sklepe beogradskega kongresa.

Na seji so ugotovili, da naše komune še ne odigravajo tiste vloge v razvoju telesne kulture, kakršna jim je namenjena. Zato so sklenili priporočiti okrajnemu in občinskim ljudskim odborom, naj občine že v prihodnjem letu prevzamejo vzdrževanje vseh večjih telesnovzgojnih objektov ter naj se čimprej ustanove posebni skladi za telesno kulturo, kamor bi se stekala vsa za telesno kulturo namenjena sredstva.

Razpravljali so tudi o šolski telesni vzgoji, ki naj bi ji v bodoče posvečali še večjo skrb, o telesnokulturni dejavnosti v podjetjih, o vlogi in delu občinskih svetov za telesno kulturo, ki naj bi se ustanovili in začeli delati v vseh naših občinah, o sodelovanju in morebitnem združevanju TVD Partizan in športnih društev in o drugih vprašanjih s področja telesne kulture. Sprejeli so več ustreznih sklepov in priporočil. Zlasti pa so poudarili, kako važna je izgradnja telesnovzgojnih objektov, posebej manjših igrišč in telovadišč pri šolah, v mestnih naseljih in podjetjih ter po vaseh. Sklenili so, da se tudi v koprskem okraju pridružimo vse-

državni akciji za zbiranje sredstev za izgradnjo in vzdrževanje telesnovzgojnih objektov, za kar se je kongres odločil na pobudo LMJ in ki bo trajala od 29. novembra letos do Dneva mladosti — 25. maja prihodnje leto. Za uspešno izpeljavo te akcije je svet določil poseben štab s Slavkom Prijonom na čelu.

Na seji so še sklenili priporočiti OLO, naj poveri svetu tudi skrb za razvoj tehnične kulture, zaradi česar naj bi se svet tudi preimenoval v Svet za telesno in tehnično kulturo. ap

Z OBČNEGA ZBORA SINDIKALNE PODRUŽNICE ELEKTRO-KOPER

Za takojšnjo uvedbo norm in akordov

Sindikalna podružnica podjetja ELEKTRO-KOPER ima široko torišče dela in zato tudi mnogo problemov, ki jih mora reševati v tesni povezavi z upravo in organi delavskega samoupravljanja. Med največje probleme sodi pomanjkljiva organizacija dela in trenutna tarifna politika. Plače so namreč za vsako delovno mesto strogo določene v enkratnem

znesku, ne pa v razponih, ki omogočajo neposredno vplivanje na delovno storilnost. To pomanjkljivost namerava podjetje odpraviti z izvedbo analitične ocene delovnih mest in z uvajanjem

Z VSO RESNOSTJO

Občinski komite ZKS v Postojni je organiziral ciklus predavanj, na katerih bo 40-članski predavateljski aktiv tolmačil gradivo VII. kongresa ZKJ. Prva predavanja so bila že pretekli petek, bila so dobro obiskana in so uspela zelo dobro, kar dokazujejo tudi živahne razprave. Predavanja bodo v 17 krajih ter bodo zajela tudi partijske organizacije na podeželju. Prirejena bodo dvakrat na mesec in se zaključila spomladi prihodnjega leta. S

norm in akordov, dolžnost sindikalne podružnice pa bo, da pri tej akciji sodelujejo vsi njeni člani. Tudi pomanjkanje stimulativnega premijskega pravilnika zavrača delo in neposredno vpliva na delovno disciplino, ki ni vedno najboljša. Zato bo potrebno poskrbeti tudi za boljše organizacijo dela, da bo produktivnost večja. To pa je odvisno od doslednega odkrivanja skritih rezerv in pospešenega izpopolnjevanja strokovnega znanja zaposlenih.

Za dobro rešitev teh problemov bo sindikalna padružnica začela izvajati sklepe, sprejete na rednem letnem občnem zboru, ki je bil minulo soboto. Predvsem so se zavzeli za takojšnjo uvedbo norm in plačevanja zaslužka po delovnem učinku, za stabilizacijo delovne sile in tudi za izboljšanje življenjskih razmer delovnega kolektiva glede stanovanj in preskrbe z nekaterimi prehranskimi predmeti. Vzporedno s temi nalogami bodo krepili že močno razvito sindikalno športno življenje, tako da bo njihov športni aktiv tudi prihodnje leto z uspehom tekmoval v odbojki, namiznem tenisu, streljanju, nogometu in šahu.

Iz poteka občnega zbora lahko zaključimo, da čakajo to sindikalno podružnico še velike naloge in zavzetost za njihovo izvajanje poraja upanje, da se bo ta mladi delovni kolektiv kmalu izkopal iz trenutnih težav in podjetje uvrstil med močne in vzorne gospodarske enote.

— 0 —

Predavanje v Postojni

V sredo se je v Domu JLA v Postojni zbrala kopica poslušalcev k izredno zanimivemu predavanju Z. Pečarja, novinarja »Borbe«, ki je preživel letos več mesecev v ognju alžirskega narodnoosvobodilnega boja. Naslov njegovega predavanja je bil: »Med alžirskimi partizani«.

M. A.

V Postojni je bil seminar za kmetijce

Zavod za pospeševanje kmetijstva pri OLO Koper je v sodelo-

NOVA KINODVORANA V PRESTRANKU

Na Dan republike bodo v Prestranku slovesno odprli novo kino dvorano. Tako se bo le uresničila dolgoletna želja tamkajšnjega prebivalstva po ustanovitvi te važne kulturne ustanove.

Slavnosti se bodo začele z velikim političnim zborovanjem, na katerem bo o pomenu 29. novembra govoril republiški ljudski poslanec Ivan Regent. Nato bo domače kulturno umetniško društvo priredilo krajšo kulturnoprosvetno proslavo, ki ji bo sledila otvoritev kino dvorane s predvajanjem filma »Dolina miru«. -a

vanju s Kmetijsko gozdarsko poslovno zvezo v Postojni priredil te dni dvodnevni seminar za vodje službe za zaščito kmetijskih rastlin. Seminarju je prisostvovalo več kot 20 kmetijcev s področja sezanske, postojnske, pivške in ilirsko-bistriške občine. Udeleženci seminarja so poslušali strokovna predavanja in si ogledali filme o sodobnem kmetijstvu. Predavanja so bila usmerjena predvsem v spoznavanje bolezni in škodljivcev na kmetijskih rastlinah ter o njihovem zatiranju. Ob zaključku seminarja je bilo sklenjeno, da bodo uvedli stalno obveščevalno službo o gibanju rastlinskih bolezni. Vsaka dva meseca se bodo sestali poročevalci in izmenjali svoje izkušnje ter prejeli navodila za nadaljnje delo. Ština

Pohvalno delo pedagogov

Hranilnice so tokrat razpisale tudi na Koprskem za proslavo mednarodnega dneva varčevanja nagrade za najboljše šolske naloge o varčevanju. Doslej imamo podatke samo za nekaj šol, kjer je Mestna hranilnica Izola—Koper podelila nagrade najboljšim učencem in dijakom. Ti so: Stiplovec Rudi, dijak PSS, Dijaški dom Pom. sred. šole, Piran, Bergan Viljem, dijak PSS, Dijaški dom Pom. sred. šole, Piran, Peroša Silva, VI. razred osnovne šole, Šmarje, Peroša Nadja, V. razred osnovne šole, Portorož, Sever Tanja, IV. razred osnovne šole, Portorož, Kos Igor, IV. razred osnovne šole, Portorož, Cerknvenik Evgen, IV. razred osnovne šole, Lucija, Ferfolja Sonja, II. razred osnovne šole, Lucija, Hrvatina Albina, osnovna šola, Korte, Tul Silva, osnovna šola Korte, Ziherl Irena, IV. a razred osemletne šole, Izola, Hudales Zoran, IV. b razred osemletne šole, Izola, Pokorn Metka, VI. razred osemletne šole, Izola, Ceglar Magda, VII. razred osemletne šole, Izola.

Nekatere šole še niso dostavile ocenjenih najboljših šolskih nalog. Ko bo Mestna hranilnica le-te prejela, bodo prejeli nagrad-

ne hranilne knjižnice tudi ti najboljše reševalci.

Posebno pozornost so vzbudile nekatere naloge, ki so vsebovale tudi risbe, kako si predstavljajo učenci varčevanje; od teh je bila ena kar odlična. LJ

Vse kaže, da bo Bač le uspel

Pred časom smo že poročali o zaključkih posebnih komisij, ki so izdelale gospodarsko analizo podjetja Javor v Pivki. O tej analizi so se podrobno seznanili organi družbenega upravljanja ter tudi člani delovnih kolektivov v vseh treh obratih. Posebnih več-

jih sprememb v delu doslej ni bilo, pokazali pa so se že pozitivni uspehi izvajanja priporočil te analize, posebno še v delovnem procesu obrata na Baču, ki je često tako moralno kakor tudi materialno zmanjševal lepe delovne uspehe ostalih dveh obratov.

no tekmoval s proizvodnimi uspehi obrata v Pivki in obrata v Prestranku. S. M.

»KRAŠKI VIHARNIKI« SO OBISKALI VIPAVSKO

Preteklo nedeljo je več kot 30 tabornikov postojnskega taborniškega odreda »Kraških viharnikov« priredilo v počastitev Dneva republike pod vodstvom namestnika staroste odreda tovariša Zupanca izlet na Vipavsko. V Vipavi so prižgali taborni ogenj in ob njem nastopili s peštrim in prikupnim programom partizanskih pesmi, recitacij in narodnih plesov.

Pred nastopom v Vipavi so taborniki obiskali na domu v Podnanosu starše padlega narodnega heroja Janka Premrla-Vojka, jih obdarili in pozorno poslušali priredovanje o življenju tega znane primorskega borca za svobodo.

Obrat na Baču je sicer najmanjši kljub temu, da zaposluje več kot 150 ljudi, in ustvarja 9% celotnega dohodka podjetja. Kaže pa, da bo ta odstotek vedno večji, ker se izvajajo koristni gospodarski ukrepi. Tako so na primer v prvem polletju zabeležili samo 88% izpolnitve predvidenega plana, medtem ko se je ta odstotek v tretjem tromesečju povečal že na 91, oktobra pa se je dvignil skoraj na 93. Delovne ure za enoto proizvodnje so se številčno znižale, ustali so se izdelki, zlasti izdelava stolov, za katere imajo zagotovljen odkup verjetno do junija prihodnjega leta. Materialni stroški so se zmanjšali za 9%, delovna storilnost pa se je po nepopolnih podatkih povečala za 11 odstotkov. Vse to daje upanje, da bo obrat letos dosegel letni plan proizvodnje ter tako uspeš-

V Hrpeljah je gorelo

Pravočasna pomoč je preprečila veliko nesrečo

V noči od sobote na nedeljo okoli ene ure je požarna sirena na postaji Ljudske milice budila prebivalce Hrpelj in Kozine iz sna in oznanjala, da nekje gori. V hipu je oživel cest. Pripadniki Ljudske milice in prebujeni stanovci iz bližnjih hiš so hiteli v smeri proti tovarniškemu soplehju »TOS«, od koder se je v blede mesečino vil gost dim. V prvem nadstropju tovarniškega objekta, kjer je steklopihaški oddelček, je iz nepojasnjenih razlogov nastal požar. V tem oddelku je v soboto zvečer delalo do desete ure v nočni izmenjki kakih deset delavk. Ko so zapuščale svoja delovna mesta, je službojoči vratar pregledal delavnico in ni opazil ničesar sumljivega. Okoli ene ure ponoči pa je bil po naključju na dvorišču tovarne in nenadoma zagledal dim, ki je prihajal skozi špranje oken omenjene delavnice. Planil je po stopnicah v prvo nadstropje, kjer so ga obklesali dušeci oblaki dima. Takoj je telefonično obvestil postajo LM in obratno vodstvo. Razen mladeničev ter uslužbencev in nekaterih delavcev tovarne so bili med prvimi na mestu požara prebivalci sosednjih hiš s posodami za vodo. Tovarniška požarna

črpalka ni delovala, zato je bilo potrebno gasiti na ta način, da so si ljudje podajali posodo za vodo iz rok v roke. Razen tega so sprožili več aparatov za gašenje ognja, ki so bili nameščeni v goreči delavnici in v hodniku pred njo. Ko so koprski gasilci dvajset minut potem, ko so bili o požaru obveščeni, prihitali na pomoč, je bil požar že udušen.

V steklopihaškem oddelku je zaposlenih okoli 22 žensk pri plinskih grelnih, kjer izdelujejo razne steklene okraske za novoletno jelko. Glede na sezonski pomen teh izdelkov je podjetje uvedlo v tem oddelku dve delovni izmeni, da bi moglo pravočasno izvršiti na dobavni rok vezana naročila. Grelna naprava so montirane na lesen pod. Domnevajo, da je požar povzročil razbeljen kalup, ki je prišel v dotik z leseno podlago, ta pa je pričela tleti in se naposled vnela. Vzrok požara in škodo bo ugotovila posebna komisija. Vsekakor je prispebnost in požarovalnost tistih, ki so prvi prihitali na pomoč, preprečila razširjenje požara, ki bi utegnilo biti za ves obrat katastrofalno. J. Z.

IZ NAŠEGA LJUDSKOPROSVETNEGA ŽIVLJENJA

Ob občnih zbiorih pomanjkljivosti, pa tudi uspehi

SEČOVLJE

Društveni prapor in revija

Občni zbori Svobod in prosvetnih društev v koprskem okraju so v polnem teku. Pred kratkim so se tudi v DPD Svobodi Sečovlje zbrali člani in pregledali delo v pretekli sezoni. Ugotovili so, da sicer društvo ni bilo tako delavno kakor v pretekli sezoni, vendar le lahko pokažejo nekaj lepih rezultatov.

V društvu bolj ali manj deluje 7 sekcij, in sicer: pevška, dramska, knjižnica, šahovska, tamburaška, izobraževalna in lutkovna. Zelo dobro deluje knjižnica, ki ima 537 svojih knjig, agilna knjižničarka pa je v teku leta stalno prinašala za obiskovalce knjige tudi iz občinske knjižnice v Piranu. Knjižnica ima 91 čitateljev, ki so prebrali 876 knjig. Lutkovne predstave je obiskalo preko 2000 otrok. S predstavami so tudi gostovali po okoliških šolah. Dramska sekcija je imela doma in na gostovanjih 6 nastopov.

Kot druga društva se tudi Svoboda v Sečovljah bori s pomanjkanjem strokovnega kadra. Predvsem jim manjkata sedaj pevovodja in vodja tamburaškega orkestra. Ugotavljajo še, da je v društvu občutno premalo mladine in bodo morali poskrbeti, da bodo vpeljali tudi na vodilna mesta več mladincev.

Društvo je v pretekli sezoni razvilo svoj društveni prapor in izvedlo revijo ljudskoprosvetne dejavnosti. Ob tej priložnosti je društvo zbralo za trakove in spominske žebličke na prapor več kot 80.000 din.

V društvu deluje tudi gospodarski odbor, ki skrbi predvsem za finančna sredstva, pomaga pri opremljanju dramskih predstav in skrbi za društveni inventar.

JELŠANE

Mladina in pomoč delovnih kolektivov

Čeprav so Jelšane precej oddaljene od središča — Ilirske Bistrice — imajo precej razvito kulturno življenje. V vasi deluje prosvetno društvo »Sloga«, ki ima 106 članov. Na občnem zboru je upravni odbor podal svoje poročilo, iz katerega je razvidno, da je imelo društvo 9 nastopov doma in na gostovanjih. Tamburaši so samostojno nastopili dvakrat. V okviru društva delujeta kar dve folklorni skupini. Knjižnico imajo lepo urejeno. Ker nimajo doma dovolj knjig oziroma so že večinoma vse prebrali, si pomagajo tako, da jih knjižničar prinese iz Ilirske Bistrice. Tako so dobili za kratko dobo za čitanje nad 100 knjig. Društvo s svojimi sekcijami tudi gostuje po okoliških odrih, vendar je večer problem drag prevoz nastopajočih, kar je preveliko finančno breme za društvo. Društvo je v zadnji sezoni opravilo mala popravila na odru in si uredilo zaveso. Prejelo je pomoč od tovarne Topol iz Ilirske Bistrice, ki je društvu poklonila nekaj prepotrebnega lesa.

V društvu je včlanjena precej mladina, kar je zelo razveseljivo. V splošnem lahko rečemo, da daje društvo vasi svoj ljudskoprosvetni pečat in je zato važen družbeni faktor.

POSTOJNA

Delavna Mladinska ljudska univerza

V Postojni je zelo delavna Mladinska ljudska univerza. Svojo sezono je začela s predavanjem Ivana Regenta, ki je govoril o delavskem gibanju. Sledilo je predavanje tov. Kranjca iz CK LMS, ki je pripovedoval svoje vtise s potovanja po Poljski. Sedaj imajo na programu predavanje Franca Habeta »Pivška dolina v slikah«, nato pa bo predaval Maks Smrdelj o vtisih s potovanja po Grčiji. Oba zadnja predavatelja razpolagata z lepimi barvnimi slikami. V načrtu imajo še več predavanj, ki se bodo zvrstila vsak ponedeljek.

Podobna predavanja predvidevajo tudi na Pivki. Delovanju Mladinske ljudske univerze veliko pomagajo študentje Kluba primorskih študentov.

ZAGORJE

Marljiva igralska skupina

Marljiva igralska skupina prosvetnega društva »Miroslav Vilhar« v Zagorju pri Pivki zelo skrbno pripravlja uprizoritve igre Johna Priestleya »Inšpektor na obisku«. Prva predstava je bila v nedeljo 23. novembra popoldne. Igro režira Silvo Fatur.

S. O.

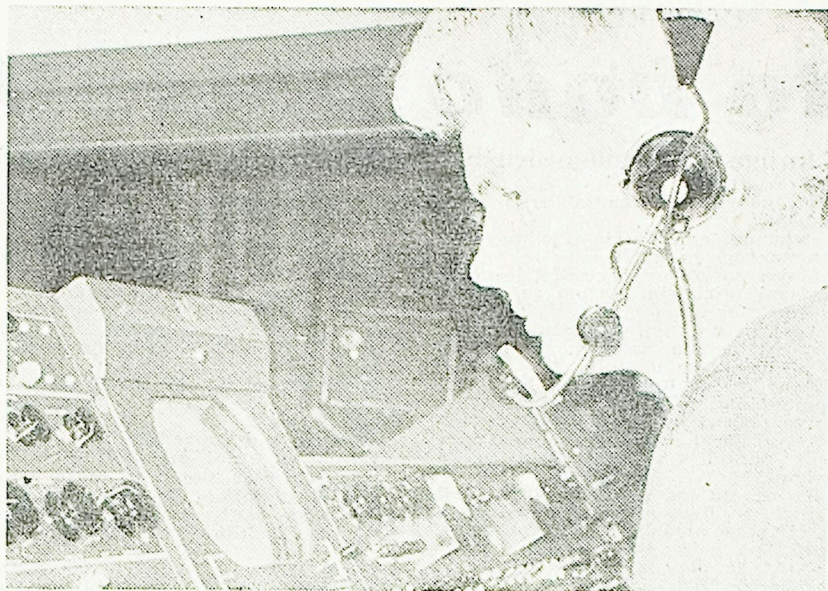
NOVE knjige

ASTRID LINDGREN: PIKA NOGAVIČKA

Mladi bralci in bralke revije »Pionir« že dve leti berejo v nadaljevanjih pravljicni roman o deklici, ki se ji izpolnijo vse želje, o Piki Nogavički. Tako sta izšli prvi dve knjigi in vsi, ki se jim je Pika priljubila, so težko čakali konec. Mladinska knjiga se je odločila, da izda v Cicibanovi knjižnici vse tri dele v eni knjigi in tako se je pojavila na knjižni polici naših otrok zajetna knjiga velikega formata, na kateri piše s prikupnimi velikimi črkami PIKA NOGAVIČKA. Lep prevod je oskrbela Kristina Brenkova, vesele ilustracije pa Malenka Stupica.

Kdo je Pika Nogavička? Ne, ni pravljicno bitje. Živ in glasen otrok je, ima konja in opico in nekaj velikega — svobodo. To je že skoraj tisto pravljicno: nihče je ne sili v šolo, je kadar in kolikor hoče, oblači se, kakor se ji zljubi, ni ji treba paziti na obleko, nihče je zvečer ali po kosilu ne podi spat in potem gre še na potovanje. To je naravnost čudovito, kajti Pika je nepokvarjen otrok, njena otroška etika je globoka, ker izhaja iz otroškega sveta. Tudi tisti mladi, ki Pike do zdaj še niso poznali, jo bodo z veseljem spremljali, ko osedla konja in jaše k svojim prijateljem, ko se igrajo in pogovarjajo, spoznali bodo vilo Čiračaro, Džima in Buka, morskoga psa, šport, otok Taka-Tuka in še marsikaj.

Avtorica tega dela je švedska mladinska pisateljica Astrid Lindgrenova, ki je prejela za svoja dela že številna priznanja in nagrade. Njena dela prevajajo v vse jezike, njene junake poznajo mladi in odrasli, ob njih se učijo in zabavajo. Največjo slavo med vsemi deli (o Kalle Blomquistu, o otrocih iz Bullerbúja, o Katki, pa »Rasmus in popotnik«, ali »Mio, moj Mio«, »V gozdu ni razbojnikov« itd.) ji je prinesel prav pravljicni roman o Piki Nogavički (Pika Nogavička, Pika Nogavička gre na potovanje, Pika v deželi Taka-Tuka).

K uspehu naših televizijskih oddaj so mnogo pripomogli tehniki. Na sliki vidite tovarišico v tehnični kabini med snemanjem

V »GLEDALIŠČU« OB RADIJSKEM SPREJEMNIKU

Za proslavo Dneva republike

Vjekoslav Kaleb: ČUDOVITI PRAH

Za proslavo Dneva republike je Radio Ljubljana pripravil radijsko priredbo povesti Vjekoslava Kaleba »ČUDOVITI PRAH«, ki je tudi našim bralcem že dobro znana, saj je slovenski prevod izšel v knjižnih zbirkah Prešernove družbe.

Vjekoslav Kaleb se je rodil leta 1905 v Tijesnem blizu Šibenika. Leta 1924 je končal učiteljske v Šibeniku in služboval do leta 1941 po raznih krajih Dalmacije. Med vojno je bil v partizanih, sedaj živi v Zagrebu. Pisati je začel leta 1933. Njegova najpomembnejša dela so: romana »Beli kamen« in »Ponižene ulice« ter povest »Divota prašine« (v slovenskem prevodu »Čudoviti prah«). V slednji opisuje tavanje dveh partizanov, ki sta se izgubila od svoje brigade in jo iščeta po golih skalah v hribih nad Sutjesko. Kaleb je z njima ustvaril dvoje najlepših literarnih likov iz partizanskega življenja. Tu je partizan Goli, ki mu je voda odnesla uniformo in mu je preostal le šoferski plašč. Goli je kmet iz Banije, ki sanja med skalami o

težki, mastni zemlji in o krompirju. Poln je optimizma in svojstvenega humorja, ki ga tudi v najtežjih preizkušnjah ne zapusti. Z njim je deček, dijak iz Splita, ki se je tudi pridružil borbi. Pretresljivo je njuno srečanje s starcem in starko, ki ždi v požgani vasi in čakata, da se vrne njuna hči, za katero oba vesta, da je mrtva. Boleče je njuno srečanje s partizani, ki so oboleli za tifusom. Človeška dobrotta se jima odpre v zadnji vasi, v kateri najdeta sledove svoje brigade v prahu, v čudovitem prahu, ki pomeni zemljo in svobodo.

Povest, ki je pretkana s humorjem in poezijo, je za radio priredil Mitja Mejak. Prva izvedba bo v soboto, 29. novembra ob 18.15. Delo je režiral Fran Žižek, glavni vlogi Golega in Dečka igrata Stane Sever in J. Vozny, sodelujejo pa še Mila Kačičeva, Elvira Kraljeva, Vera Pantičeva, Maks Furijan, Marijan Kralj, Jože Lončina, Lojze Potokar, Janez Sever in Tugomir Tory. Glasbo je napisal Marjan Vodopivec.

Piše: ČORO ŠKODLAR

Velika umetnina v Istri

(Nadaljevanje)

Bilo je še premalo, da bi utihnil glasovi mnogih jugoslovanskih kulturnih in znanstvenih strokovnjakov, češ da v naših obmorskih pokrajinah in posebno v Istri nikakor ni mogoče najti sledov domače umetnostne tvornosti, ker je vsa ta umetnost z druge strani jadranske obale. To so bila seveda docela subjektivna, z ničim utemeljena mnenja strokovnjakov, če izzamemo apriorne manjvrednostne komplekse. Značilno, a nič razveseljivo, je, da nekateri resni člani naših znanstvenih akademij še sedaj zagovarjajo tako stališče in s tem ovirajo resna in uspešna prizadevanja, ki so že doslej rodila tako pomembne uspehe.

Hrastovlje utegnje postati mejnik v naši kulturni zgodovini. Ta umetnost je za sedemnajst let mlajša od bermske, ugotovljen je mojster enakega imena, torej delavnica in tra-

dicija. Samobitnost likovne kulture v naših obmorskih pokrajinah je dokazana. In kaj sedaj? — Predvsem bo potrebno poskrbeti za materialna sredstva, ki naj zagotovo nadaljnja znanstvena raziskovanja v teh predelih naše republike — vsaj taka sredstva, za kakršna ni zadrege, če gre n. pr. za sport ali podobno. Doprinašati dokazuje lastne samobitne kulturne tradicije utegnje biti vsaj tolikšnega pomena, kakršnega je udeležba na kakem inozemskem festivalu ali športni prireditvi.

V čem pa so pomembne značilnosti hrastovljskih fresk?

Med bermškimi in hrastovljskimi stenskim slikami je starostno razdobje sedemnajstih let. V razvoju mojstra slikarja ali neke slikarske delavnice običajno to ne pomeni dosti, včasih nič. V obeh naših primerih pa je razlika precejšnja. Kompozicijski koncept enoladijske bermske cerkve s kasetiranim lesnim stropom je dokaj preprost. Mrtvaški ples, ki mu je v Hrastovljah odmerjen odličen prostor, je tu naslikan nad vhodnimi vrati, torej na steni, ki je med vsemi najtemnejša. Tudi barvni koncept je temen, mračen in je slika tudi spričo dobrih svetlobnih pogojev slabo vidljiva. Tudi ostale kompozicije ne učinkujejo kot organsko zasnovana idejna celota temveč bolj kot slučajno sestavljen mozaik figurativnih kompozicij, ločenih z ornamentalnimi okviri in pasovi. Imamo vtis, da so bile slike komponirane druga k drugi v nekem časovnem razmaku, kajti vsa notranjost pogreša tiste enovitosti, ki je umetniška odlika prav hrastovljske cerkve.

Sedemnajst let kasneje je bil mlajši Kastavec postavljen pred dosti večjo nalogo. Hrastovljska cerkev je precej starejša od bermske. Čistost romanskega sloga nas še ne opravičuje, da jo postavljamo v početje 11. stoletja, bržkone pa je že stala v prvi polovici 13. stoletja, nekaj prej, preden je romanski slog usuhnul. Po obsegu je le cerkev, odlična pa je po troladijski razdelitvi, kar daje notranjosti kljub malim izmeram monumentalen arhitektonski izraz. Vsa je iz kamna, na zunanjih stenah ploško obdelanega, znotraj surovega. Verjetno so zato tako zidali, da je imel omet na notranjih poslikanih stenah boljše lepilnost. Prav valo-

Nabratko

KONGRES ZGODOVINARJEV JUGOSLAVIJE

V začetku tega tedna je bil v Zagrebu II. kongres zgodovinarjev Jugoslavije, ki mu je prisostvovalo okrog 700 delegatov. Predsednik društva zgodovinarjev Jugoslavije Josip Tadić je ob otvoritvi poudaril, da je postalo delo zgodovinarjev od zadnjega kongresa mnogo širše in obsežnejše. Po raznih referatih je kongres nadaljeval delo v petih sekcijah, ki so razpravljale o 46 različnih zgodovinskih delih iz vseh vej naše in svetovne zgodovine.

RAZSTAVA SLOVENSKE UMETNOSTI V BEOGRADU

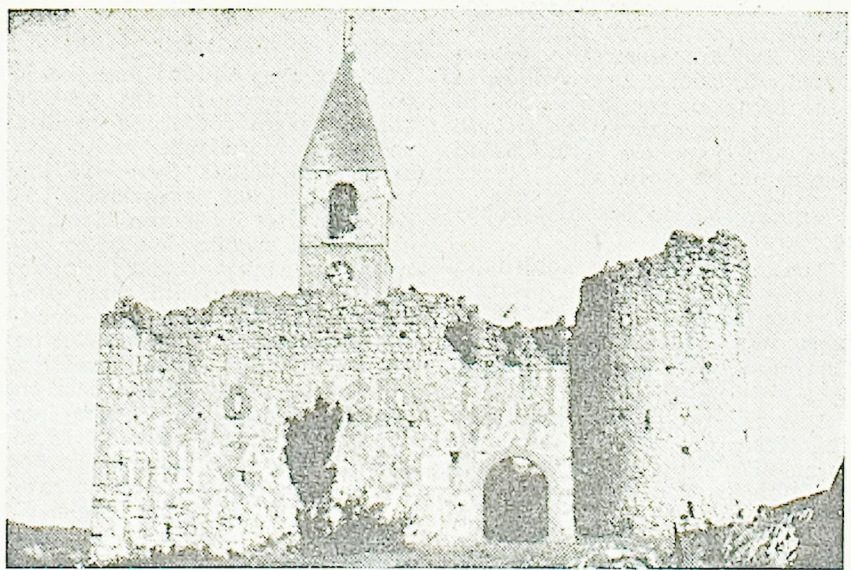
V Umetniškem paviljonu na Malem Kalemegdanu v Beogradu so odprli pretekli teden razstavo del sodobnih slovenskih umetnikov. Razstavi je prisostvovalo večje število uglednih beograjskih javnih in kulturnih delavcev. Po mnenju kritikov kaže ta razstava jasno podobo umetniškega ustvarjanja v Sloveniji.

NAGRADE SLOVENSKEM KNJIŽEVNIKOM

Društvo slovenskih književnikov je podelilo literarne nagrade za najboljša izvirna dela za leto 1957. Nagradjenci so: Mimi Malenšek za roman o Primožu Trubarju »Plamenica« (izdala založba Lipa v Kopru), Rok Arih za zbirko novel na temo koroškega partizanskega življenja »Zato« in Ignac Koprivec za roman iz Slovenskih gorc »Hiša pod vrhom«.

FILMSKO-VZGOJNO DELO

Na pobudo in v organizaciji Zveze prijateljev mladine je bil v Ljubljani pretekli teden seminar o filmu za pedagoge osnovnih in srednjih šol. Seminarja se je udeležilo lepo število vzgojiteljev iz vse republike in spoznali so glavne in bistvene obseže filmske umetnosti in dobili napotke za filmsko-vzgojno delo med našo mladino. Snov, ki jo je posredoval seminar, bodo pedagogi koristno uporabili pri novem učnem programu.

Hrastovljska cerkev v obzidju

Nič ne vemo, kako se je plebanuš Tomič Vrhovč pogodil s Kastavcem za delo. Dogovoriti sta se mogla le za nabožne podobe. Sedaj pa vidimo, da je bil Kastavec bogu prav tako blizu, kakor človeku. Svod srednje ladje je razdelil v mogočne pokončne pravokotne ploskve, segajoče od obokov stranskih ladij do sred ne svoda, koder jih loči krepak friz ornamentiranega akantusa. Na desni polovici, prizori iz svetopisemske geneze, na levi življenje Adama in Eve ter Kajnov greh. Si klani kapitelji stebrov nosijo vsak porspej preroka s širokim vijugastim trakom v rok — nekako srednjeveško vizitko. Imena prerokov so v glagolici in gotici. Slikarski srednji vek ni poznal golega človeškega telesa, razen Adamovega, Evinoga in križanega Kristusa, druga so bila krivoveresko pohušljiva. Zato pa na teh, ki jih je bilo dovoljeno slikati, ni nikakršne prsiljene sramozljivosti. (Dalje prihodnjic)

IVAN RIBIČ:

Tudi za to bodo plačali

(Odlomek iz povesti SIN. Redna knjiga Prešernove družbe za leto 1959. Oprema S. Mikec)

Njegovo sovraštvo, zraslo z njim, kakor del života, možgan, vsega, kar je počel in mislil vsa ta leta, je vedelo, kaj se je godilo: prapor so dvigovali. Vojna mu je plahutala v porogljiv pozdrav...

Tedaj ga je na lico zapekel udarec teške moške roke. Tisti, ki je bil kričal vanj tujo besedo, ga je udaril. Pred očmi mu je mavričasto zamigotalo.

»Saluta!«
Težka dlan je spet padla po njegovem obrazu.

Drugi pa je zadržal vanj po slovensko:

»Pozdravi vendar zastavo, človek! Sij tako zateleban, ali kaj?«

Grožnja je bila v vprašanju. Ni mu je bilo mar. Sploh ni bilo ničesar tisti hip. Ne jeze, ne bojazni. Samo ono, edino: zastavo naj bi pozdravil? Vojni naj bi — izkazal čast? On?

Preko obeh moških je videl ob robu ceste nekoga civilista. Čisto sam je bil. Kakor samotno drevo sredi polja, ki se ne more umakniti nevihti, takšen se mu je zdel. Desnico je držal strmo dvignjeno v zrak, proti zastavi, ki se je dvignila na drog...

To so hoteli — tudi od njega?

Spet se je spušča tromba.

Tisti samotnik ob robu ceste je povsili roko.

On pa je pomislil žalostno misel: saj njegova desnica se je povesila že dokaj let prej... Vojna sama mu jo je povesila.

Zaslišal je tlesk udarca, ki je padla na njegovo lice težka dlan...

Skozi kopreno udarec, pekoče razbolelega obraza in skozi migotanje prispodob o njegovi že zdavnaj poveseni roki, je videl, kako je ulica spet oživila in da so bili spet ljudje na njej.

Tudi okrog njega so bili ljudje. Prejšnja dva možka v civilu in troje vojakov z zlatimi našivki. Oficirji. Eden izmed njih je nosil črno srako...

»Zakaj niste izkazali čast zastavi?« je vprašal tisti, ki je znal slovensko. »Menda veste, da je treba pozdraviti! Kaj pa tako bedasto buljite vame! Legitimacijo! Menda imate legitimacijo!«

Segel je z levico v žep in iskal legitimacijo.

Tudi manjši od obeh civilistov, tisti, ki ga je bil, je segel v žep. Izvelkel je dvojke tankih, svetlih spojk. Moral se je spomniti češkega študenta, kako mu je snel okove... ta-

krat, ko ga je spremljal pred naglo sodišče.

»Nimam legitimacije,« je povedal. »Doma sem jo pustil.«

Slovensko govoreči civilist je nekaj razlagal oficirjem. Najbrž to, da on ni imel legitimacije.

Tisti s spojkami je trzil z vsem životom in mu pokazal, naj stegne roke, da ga bo ukenil.

Ni se zganil. Kako pa naj bi mu bil pomolil obe roki, tudi če bi hotel!

»Ne počenjajte neumnosti!« je sršnil vanj drugi po slovensko. »Zal vam bo!« Zgrabil ga je za roki in ju dvignil.

Ko pa sta mu hotela s silo nadeti okovje, se jima je desnica izmuznila in mlahavo omahnila nazaj ob život.

»Kaj pa je z vašo roko?«

»Nič,« je povedal z glasom docela neznanega človeka. »Hroma je. Invalid sem.«

Spustil mu je se levo.

Cutil je, kako je omahnila s prav tako mrtvo težo, kakor malo prej desnica.

Potem je slišal, kako je možem v uniformah in civilistu, katerega dlan je še vedno čutil na obrazu, govoril po njihovo. O tem, da je invalid, jim je najbrž pravil.

Oficirji so prasnili v smeh. V glasu, nekoliko pojoč in razposajen smeh. Nekaj so govorili drug drugemu, pogledovali zdej njega, zdej onega z okovi v roki in se smejali, smejali. Eilo je, kakor bi se tolkli po koljenih.

Potem se je iznenada zavedel, da je bil spet sam. Ne onih treh v uniformah ni bilo več, ne obeh civilistov.

S težavo je zbral toliko moči, da se je prestopil.

Na zdravila za Pavlo je pozabil. Cutil je, da je hotel in dobro mu je delo, da je hodil hitro. Tako bo čim prej doma. Vendar je hkrati vedel, da bo tistih sto korakov pred domom zavljal v stran, v gostilno, kjer je sicer izpil vsak dan kozarec vina, včasih, kadar mu je bilo kaj ludo narobe, pa toliko, da je mogel razmišljati o čem drugem, ne le o tistem, kar je klicalo na mizo pijače čez vsakdanjo mero.

»Vi ste pivce, da!« mu je večkrat hotel polaskati gostilničar. V vseh letih vas še nisem videl količkaj pijanega...»

Trap! Saj pa tudi nikdar ni nalival želodca! Dušo je izplaknjeval, kadar je spil več, kot je bilo možu za vsak dan treba. Zakaj naj bi potem optal z nogami in meril cesto?...

In nocoj bo spet pil, čeprav se je bal, da se je nakopičilo preveč, da bi bilo mogoče splakniti z omotičnostjo vina, česar ljudje z vsjo pametjo niso mogli spraviti s sveta.

A pil bo vseeno. Nekoliko odmaknil se bo vendarle!

»Oče!«... Slišal je hitre korake za seboj, in vse je bilo tako, kakor da je nekdo poklical njega, čeprav to ni bilo mogoče. Se nikoli ga ni nihče v življenju tako imenoval.

Klic se je ponovil. Tedaj je čisto natanko in vsemu čudnemu navkljub spoznal, da je klicanje res veljalo njemu.

Dane je bil. Dohitel ga je že, ga nenavadno resno pogledal in ga prijel za roko.

»Bal sem se že, da sem vas zgrešil...«

»Kako zgrešil? Za menoj si šel? Zakaj?«

Vsi njegovi čuti so bili nenadoma ubrani v grlo stiskajočo svečanost. Danetov klic za njim — »Oče!« — pa stisk, močan, topel stisk njegove roke in resnoba njegovega pogleda — vse to je bilo kakor obred, pri katerem ni bilo mogoče dosti in na glas govoriti.

»Povedali so mi, da ste šli tod,« je dejal Dane, še vedno z roko na njegovem čelu.

»Kdo... ti je povedal?«

»Moji, no, moji prijatelji. Fantje.«

»Poznaj me? Videli so me?«

»Hteli so mimo vas... ko je prihajala tista banda. V neki veži so čakali, da je bilo končano snemanje zastave.«

Pogledal mu je v oči. Ali je razumel, da ni smel, da ni imel pravice govoriti o tem — da je vedel, kako so ravnali z njim? Je. Ker ga je samo rahlo stisnil za roko in pogledal dalje po cesti, kakor bi hotel reči: Greva?

Sla sta.

Drug ob drugem. Tako, da sta se skoraj dotikala.

Blizu odcepa je on nekoliko zadržal korak. Moral je Danetu povedati, da še ne gre domov, da je moral še prej v gostilno. Ne zaradi vina samega, kakor bi utegnil misliti.

Toda Dane je menda vse vedel o njem: sam je zavil na stransko cesto, proti gostilni.

Kako je bil mogel to vedeti!

Ga je res tako globoko poznal? Čudno, čudno, kakšen je bil ta — ta njegov fant... On pa je hodil mimo njega, kakor bi bil na pol slep ves ta čas, odkar ga je bila Pavla privedla k hiši. Saj bi mu bilo življenje skoraj zločnejše, če bi bil že prej sprevidel, kako blizu sta si mogla biti s fantom...

Zalost nad nečim izgubljenim in po svoji krivdi zapravljenim, je bila v tem spoznanju.

Dane je šel pred njim čez ves gostilniški prostor v najoddaljenejši kot.

Si je tudi on želel, da bi bila sama?

Ko bi bil prej videl tega svojega fanta, kakor ga je gledal zdej! Naročil si je osminko vina in pogledal Daneta, kaj bo on.

»Ne,« je rekel Dane gostilničarju.

»Liter prinesite!«

»Belega?«

»Tistega... ki ga ima oče najrajši. Ze veste.«

Spet — oče... In tako vajeno, brez vsakršne trdote in brez vse okornosti, je bil to povedal... Menda ga je že vsa ta leta imel v sebi za očeta, zaradi redništva ali celo zato — o moj bog — ker ga je imel rad!... On pa je bil tako strahotno sam. Kako vse drugače bi moglo biti!

Sina si je želel — imel je — pa ni vedel zanj! Življenje se mu je menda spakovalo, ker je bil nemara le preveč sprt z njim.

In liter vina je naročil Dane... Celu to je vedel, da se on danes z osminko ne bi mogel potešiti! Pa ga ni nikdar videl piti drugače, kakor samo kozarec, največ dva. Zelo je pazil na te stvari. Da bi ga videl pob piti čez mero, bi se mu zdelo, kakor bi stal nag in zasmovanja vreden pred njim. Za kozarec pa so otroci smeli vedeti. Možatost je bila v tem,

TONE ČUFAR

Le tovariše je imel

(Odlomek iz povesti NOVA GAZ, ki je izšla v zbirki povesti in ertic pod istim naslovom. Knjigo je izdala Cankarjeva založba v Ljubljani v izboru in opremi Cveta Zagorskega. Knjige nismo prejeli v oceno)

Skoro vselej, kadar je šel Bojčev Ludvik po mostu nad Kokro, je rad pogledal čez ograjo. Globoko doli v ozki strugi se je penila voda, on pa je lahko prešel prepad in se znašel na drugem bregu. Za vse, ki so hodili čez most, je bilo to nekaj povsem naravnega. Ludvik je pa rad pomislil, da čez marsikakšno globel ni niti brvi, a je kljub temu treba preiti na drugo stran.

Preteklo je že nekaj let, ko je moral pobegniti z doma in se pretihotapiti čez mejo. Četudi mu ni bilo treba tedaj premagovati tako strmih skalnatih sten, kakor so se dvigale nad Kokro, pot vseeno ni bila prijazna. Čez marsikakšno nevarno strmino se je moral preplaziti in ob vsakem koraku, vsak hip je lahko počila puška.

Nocoj ni utegnil pogledovati v tolmune pod seboj, mudilo se mu je v mesto. Spet se je čutil zalezovanega kakor tistikrat, ko se je izogibal obmejnih straž. A zdaj ni bilo nevarnosti, da bi kdo pomeril nanj puškino cev. Samo na to je pazil, da se ni kako pre-radovedno zijalo preveč pozani-

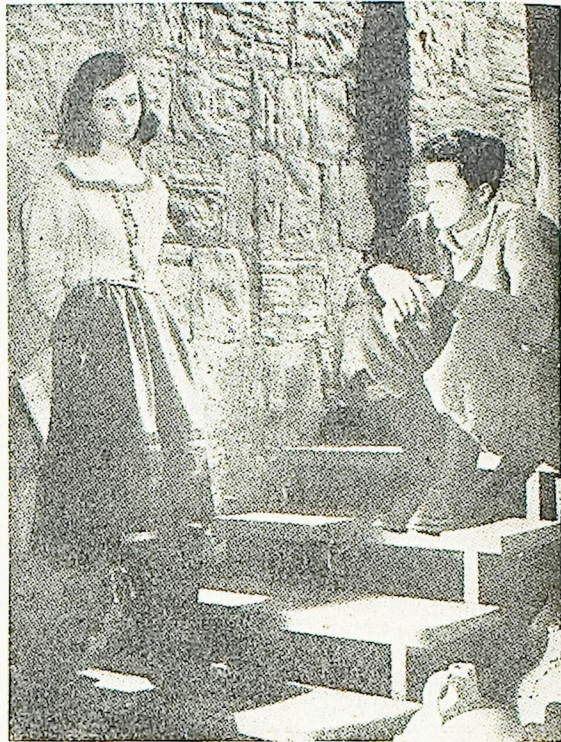
malo zanj. Kljub temu je živo mislil na tisto pot čez mejo. Veliko je tvegati z njo. Lahko bi ga pihnil ali vsaj ujeli. Če bi ne šel čez, bi tako in tako kaj kmalu prišli ponj. Zato se je odpravil na to stran in je srečno izvozil. Težav pa s tem še ni bilo konec. Romal je križem kračem po slovenski zemlji in marsikak dan je prebil ob pičli skorji izprošenega kruha. Navsezadnje se je ustalil na severnem koncu. Posrečilo se mu je najti delo v tekstilni tovarni. Komaj je bil pa dobro pod streho, že mu ni žilica dala miru, da ne bi skrbel za delavsko organizacijo in za vse tisto, kar gospodom lastnikom ni moglo biti po volji.

Vendar mu lep čas niso pokazali vrat.

Takole pred dobrim poldrugim letom so ga poklicali v pisarno. Mojster Kiffmann, ki ga že od vsega početka ni maral, mu je s posebnim veseljem povedal, da zanj nimajo dela.

Bojce se pa ni dal kar tako spoditi. Nekaj čez dve leti jim je že garal, nikoli jim ni nutil priložnosti, da bi ga zalotili pri lenarjenju. S stroji je ravnal spretno, kar mu je že večkrat pomagalo, da ga niso pognali. In tudi tokrat je bilo jasno, da je še dela zanj. A gospodje so le preveč čutili,

Žalostni dnevnik holandske Židinke Anne Frank, ki je vzbudil tolikšno pozornost v knjigi in v dramatičnosti po odrih vsega sveta, snemajo zdaj tudi na filmski trak v Ameriki. Pretresljiva zgodba prezgodaj dozorelega dekleta bo tudi v filmski priredbi ohranila znani naslov »Dnevnik Anne Frank«. Film snema režiser George Stevens, glavno vlogo pa je između tisočev kandidat dobila mlada Millie Perkins. Na sliki jo vidimo v sceni filma s svojim mladim prijateljem Petrom, ki ga igra Richard Beymer

Nove knjige za naš mladi rod

MANKO GOLAR: GODE ČRIČEK

V pionirskih prilogah naših časopisov v mladinskih revijah pogosto zasledimo otroške pesmice Manka Golarja, ki se odlikujejo s pristržno toplino, jasnim ritmom in tekočimi rimami. Zdej bo prišla v mlade roke drobna knjižica izbranih Golarjevih pesmi z ilustracijami Lančija Pandurja. Nič novega ni v tej novi izdaji založbe Mladinska knjiga, vendar pa jo bodo otroci radi brali, ker slika naravo in njeno življenje,

menjavajo letnih časov in drobne otroške dogodke. V teh pesmicah bodo otroci našli sebe, svoj svet in predstave o njem.

France Slokan in Stane Kumar: KDO JE NAJMOČNEJŠI?

Štirideseti zvezek Čebelnice ne prinaša običajne pravljice. Pisatelj France Slokan in ilustrator Stane Kumar sta uporabila star motiv, pravadno človekovo razmišljanje o veliki moči vseh naravnih sil in o človekovem zmogovitim spoznanju najmočnejšega. To je znan motiv v številnih pravljicah domala vseh narodov. Avtor je to zanimivo snov obdelal na dokaj izviren način, kot okvir je uporabil preprosti pouk o atomu in njegovi funkciji. Najmlajše bralce je s tem uvedel v abecedo najmodernejših spoznanj in znanosti.

da je kdo pil — pa nikoli čez mero. Ko sta izpila, je Dane še enkrat naročil liter vina.

»Preveč bo,« je opomnil. Tako, kakor bi govoril s kom svojih let. »Ampak vino je kar dobro. Se ti ne zdi?«

Prijetno se je bilo tako pogovarjati s tem krepkim fantom, ki je malo prej na glas povedal: »Tistega, ki ga ima oče najrajši!«

Nenadoma pa se je vino razlilo čez spomin na dogodek ob paradi z zastavo. Bil je prvič, da se je imel komu potožiti. Prvič v življenju je čutil, da more predjati breme, ki ga je težilo in si vsaj nekoliko oddahnit z izpovedjo.

»Si zvedel... kaj so počeli z menoj? Ti — ti prekleti!«

»Danetova roka je spet legla na njegovo.«

On pa se je nagnil nekoliko naprej — bliže k temu svojem fantu.

»Nič si ne ženite k srcu, oče,« je trdo odvrnil Dane. »Kar kdo zna, to pač dela. Saj vemo, kdo so! In zanesite se — tudi to bodo plačali. Ne bo jim ušlo, ne!«

RED DELA I. STOPNJE ZA LJUBIŠO JOVANOVIČA

Predsednik Jugoslavije Josip Broz-Tito je odlikoval z redom Zasluge za narod I. stopnje Ljubuško Jovanoviča, prvaka drame Narodnega gledališča v Beogradu, ob 30-letnici njegovega umetniškega delovanja in za zasluge na področju dramske umetnosti.

Kmalu potem so ga klicali na policijo. Referent je bil radoveden, kako je z njegovim dovoljenjem za bivanje v državi. Nič drugega mu ni hotel. Ludvik je pa zavohal, da ga utegnejo na lepem izgnati. Torej ga v tovarni niso zaman opominjali.

Nazaj čez mejo mu ni dišalo. Dom in domače bi že rad pogledal; dostikrat ga je zaskominalo po svidenju. Poredko so mu pisali, on jim je pa še bolj na redko odgovarjal. Že dolgo se mu ni oglasila Vrsnikova Tilka, tudi njo bi rad videl. In marsikoga. Vedel pa je, da bi ga ne pustili dolgo v vasi, če bi ga sploh poslali na dom.

Čakalo ga je vse kaj drugega. O vsem tem se je pomenil s tovariši. Pospravil je svoje stvari in preden se je še kdo utegnil pozanimati zanj, ga je vzela noč. Spet je poromal v svet in ni prav nič vedel, kaj vse mu je še namenjeno. Obetal si ni nič dobrega. Potikanje brez dela, posebno še v zimi, ki se je naglo bližala, mu ni moglo vzbuditi veseljih slutenj. Kljub temu ni napravil dobre volje. Res bi raje ostal, a kaj, nekako se bo moral pretolči. Sam je bil, brez žene in otrok. Niti za dekleta se ni utegnil pobrigati. Le tovariše je imel. In ti so poskrbeli, da je našel na svojem romanju zatočišča.

Koliko jih je, ki so na slabšem od mene, si je mislil tedaj, in se z nasmehom odpravil v novo, negotovo življenje.

SINDIKALNI OBČNI ZBOR V »PLAMI« — PODGRAD

Velik prispevek sindikata v razvoju podjetja

Preteklo soboto popoldne je bil občni zbor sindikalne organizacije v tovarni za predelavo plastičnih mas »Plama« v Podgradu. Med lanskim in letošnjim občnim zborom se je povečalo število članov tega sindikata od 62 na 84. Iz poročila dosedanjega upravnega odbora je bilo razvidno, da je delo sindikalne podružnice v preteklem poslovnem letu trpelo zaradi pomanjkanja izkušenj. Premalo pa je odboru pomagal občinski sindikalni svet. V ospredju razprave je bilo vprašanje novega tarifnega pravilnika, ki ga je uprava podjetja pred kratkim predložila ObLO v

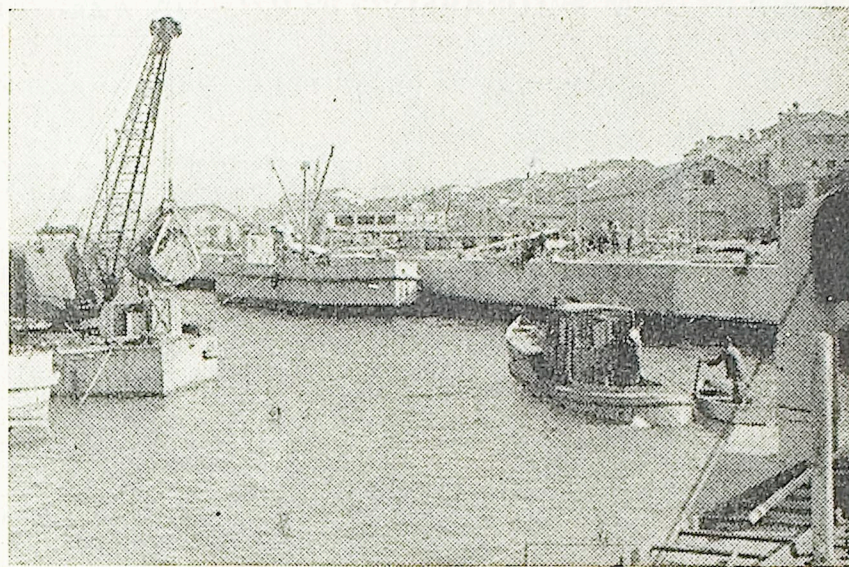
potrditev. Predlog tega tarifnega pravilnika predvideva znatno povečanje postavk za posamezna delovna mesta, tako da bodo plače vsklajene s plačami v drugih podjetjih teh ali sorodnih industrij.

Član kolektiva Milenko Blagojevič je sprožil razpravo o zdravstveni zaščiti, ki je pomanjkljiva. V vsej občini tudi ni zobne ambulante in na občnem zboru so predlagali, naj bi sindikalni predstavnik ugotovil na skupščini okrajnega zavoda za socialno zavarovanje, koliko sredstev je bilo porabljenih za zdravstveno pomoč delavcem podjetja od njihovih plačanih prispevkov za socialno zavarovanje. Predlagali so tudi, da bi poskrbeli za sredstva s katerimi bi postopoma reševali stanovanjsko vprašanje, in predlagali, naj bi za sedaj že obstoječa stanovanja popravili tako, da bodo ustrezala higienskim zahtevam.

Novi upravni odbor se bo moral zavzeti tudi za kulturno in športno življenje kolektiva. Razen godbe na pihala in pevskega zbora, ki se uspešno pripravljata na svoj prvi javni nastop, bi želeli člani sindikata gojiti tudi dramatiko, nogomet in še druge kulturne in fizikalne panoge, ki bi jim nudile zdravje in prijetno razvedrilo izven tovarne. Sprejeti sklepi občnega zbora predvidevajo tudi organiziranje strokovnih predavanj in poučne eksterkurzije, dalje skrb za vzgojo mladega kadra in za sistematično politično vzgojo vseh članov. Nova sindikalna uprava bo morala tesneje sodelovati z upravo podjetja o vseh perečih vpraša-

njih. Govora je bilo tudi o predvideni spojitvi podjetja Plama in Partizanka v Koprju. Ta ukrep bi gospodarsko utrdil obe podjetji in jima omogočil hitrejši razvoj. Podjetje Plama bo v nezmanjšanem obsegu večalo svojo proizvodnjo in po predvideni združitvi bi se laže upirali hudi konkurenci velikih podjetij.

Občni zbor sindikalne podružnice je bil zaključen s sklepom, da bosta upravni odbor in članstvo v bodočem poslovnem letu s poglobljeno in vsestransko delavnostjo odstranila pomanjkljivosti dela preteklega leta ter usmerila svoje delo v tempo razvoja in napredka podjetja in komunice. J. Z.

Vrvež ob novi operativni obali koprškega tovornega pristanišča je v teh dneh pred otvoritvijo posebno živahen

PRED OTVORITVIJO NOVEGA KOPRSKEGA PRISTANIŠČA

V pomorskem prometu ne bo zastoja

Predstavljajte si na pomolu novega koprškega pristanišča mogočno lokomotivo, njene rezke žvižge in jekleni zven odbijačev, ki se oglašajo v monotonno robnjenje žerjava, da človeku dolgo ušesa. Lokomotiva, vprežena v dolgo kompozicijo natovorjenih vagonov, brzi proti Rižanski dolini. Mudi se ji kot vsem sopotnikom našega časa...

Čudna prišpodoba, kajne? Mogoče podobna tisti, ko je pred dobrim letom in pol nekdo trdil, da ni daleč dan, ko se bo ob pomolu novega koprškega pristanišča zasidral prvi prekomornik. Neki nejevernik mu je takrat potipal žilo in rekel: »Vem, da si šaljivec, zato prihrani to tveženje za prvi april!«

Res, kar se je zdelo takrat težko izgovorljivo, je danes že stvarnost; na prekomorniku »Gorica« so namreč že podkurili kotle, da ne bi zamudili na veliko svečanost, ki bo 7.

decembra v Koprju, ko bo otvoritev pristanišča.

Zopet nekdo meni, da so majhni izgledi za uspešno eksploatacijo novega pristanišča, ker ni železniške povezave z zaledjem. Z drugimi besedami: transportna zmogljivost na kopnem ne bo kos povečanemu pomorskemu blagovnemu prometu. In to že danes, ko je dograjena komaj prva tretjina pristanišča.

Komur se zdi ta ugotovitev realna, je gotovo prezri obstoj velikega, v Jugoslaviji celo največjega transportnega podjetja »Intereuropa«, ki se je pripravilo na novonastalo situacijo in bo najmanj dve leti lahko vzdrževalo z zaledjem tako zvezo, da v novem pristanišču ne bo prišlo do zastoja. Se več: avtomobilski transport zagotavlja hitrejšo prevozo, neposredno dostavo blaga, dostopnost in končno tudi večjo rentabilnost. Prav zaradi teh razlogov dajejo skoraj povsod v svetu prednost kamionskim prevozom blaga. V ZDA je ta že skoraj popolnoma izpodrinil železnico, ki je zastopana komaj še s 13 odstotki. Seveda je danes pri nas še povsem drugačno stanje, zato železnici nihče ne odreka nadvse pomembne vloge, ki jo bo prej ali slej odigrala na našem obalnem področju.

NOVA OBLIKA GOSPODARSKEGA SODELOVANJA

»Kooperacijo na kolesih« bi lahko imenovali nenavadno obliko gospodarskega sodelovanja, ki so ga sklenili podjetja »Intereuropa«, »Ljubljana-transport« in Javna skladišča v Ljubljani. Ni treba posebej poudarjati, da je ta zveza rezultat spošnega zagovarjanja združevanja podjetij zaradi večje učinkovitosti in solidnega zajemanja nekega gospodarskega poprišča. Težnja tega ukrepa je seveda dokaj konkretna: povečati zmogljivost avtoparka, da bo kos povečanemu pomorskemu blagovnemu prometu, ki se bo razvil v Koprju.

Tudi pomanjkanje skladišnega prostora v Koprju bi nedvomno ustvarilo situacijo, ki bi lahko pomenila zastoje v transportu. Zato bosta partnerja — »Intereuropa« in »Ljubljana-transport« prevažala blago neposredno z ladj v Javna skladišča

v Ljubljani, kjer je gospodarski in prirodni center naše republike.

O »Intereuropi« kot transportnem podjetju, ki predstavlja tipičen primer gospodarske enote z naglim vzponom, smo v našem listu že brali, zato bi bilo zanimivo pogledati tudi v notranjost tega mehanizma, posebno sedaj, ko je znano, da bodo breme celotnega blagovnega transporta v novem koprškem pristanišču nosili omenjeni trije kooperanti.

»Intereuropa« predstavlja že sama zase največje avtomobilsko transportno podjetje v Jugoslaviji. 66 kamionov s prikolicami in zmogljivost 1250 ton tvori vozni park, ki mu je naše okrajno področje postalo pretesno že lansko leto. Takrat so se namreč oskrbeli z novimi kamioni najboljših znamk, med njimi tudi z domačimi TAM, ki so se odlično obnesli in jih bodo kmalu dopolnili (kompletirali) še z ustreznimi prikolicami.

Solidnemu uvoznemu parku in visoki zmogljivosti je pripisati, da se je podjetje »Intereuropa« uveljavilo tudi v mednarodnem transportu. Uprava podjetja je sklenila največ pogodb za mednarodne prevoze z Italijo, Avstrijo, CSR in Madžarsko. Težko bi našli sortiment teh prevozov, ki znašajo okoli 20 tisoč ton letno. Gradbeni material, bombaž, surova guma, avtomobilski deli in ruđe so le del sortimenta, ki so ga prevažali mogočni avtovlaki križem po Evropi.

Jasno, da se je položaj podjetja z nastankom koprškega pristanišča bistveno spremenil in zmogljivost tudi s predvideno dopolnitvijo voznega parka ne bi zadovoljila. Zato je kooperacija s podjetjem »Ljubljana-transport«, ki razpolaga z avtoparkom, katerega nosilnost se suče okoli 500 ton, zares idealen izhod in hkrati zagotovilo, da bo kapaciteta združenega voznega parka zadoščala potrebam koprškega pristanišča v naslednjih dveh letih, ko predvidevajo 130 oziroma 250 tisoč ton pomorskega blagovnega prometa.

Večjega prometa pa tudi združena partnerja najbrž ne bi zmogla, zato bo tedaj železnica neobhodno potrebna in bo tudi rentabilna. Seveda kamionski transport tudi z izgradnjo železnice ne bo odveč. Nasprotno — pokvarljivo blago, kot južno sadje in razna živila, ostanejo še nadalje domena obeh partnerjev, ki bosta imela s hitrimi prevozi, posebno v tranzitu polne roke dela.

Zanimiva je tudi ugotovitev, da imajo solidne usluge transportnega podjetja »Intereuropa« še eno prednost: nizke prevozne cene. T/km (tonski kilometer) računajo samo nekaj nad 19 dinarjev, medtem ko znaša tarifna postavka pri vseh ostalih podjetjih celo 46 dinarjev in več po t/km. In to kljub izredno visokim cenam avtomobilskih gum, saj stane kompletna oprema gum za avtopark, ki ima 16 koles, celih 7 milijonov dinarjev. Ker se gume po prevoženih 60 tisoč kilometrih obrabijo, si lahko predstavljamo visoke stroške podjetja samo za ta nadomestila, kajti doma tako velikih profilov še ne proizvajamo.

Praksa bo kmalu pokazala, če se bodo optimistične napovedi, ki jih obeta kooperacija treh velikih podjetij, uresničile. Sicer pa nihče ne dvomi, da bi prizadevani kolektivi sorodnih podjetij in močni motorji avtovlakov ne bili kos veliki in odgovorni nalogi. B. Borovič

POMORSTVO, št. 11/1958

Iz vsebine:

B. Cuculič: Morje in pomorstvo na svetovni razstavi v Bruslju; D. Cubrič: Naše pomorstvo na Dunajskem velesejmu; Problemi v svetovnem pomorstvu; kap. M. Bekun: British Tanker Company; V. Pirnat: Iz Korčule na Lastovo; A. Novikov-Priboj in morje; vipi: »Zelengora« in djaki; -nm-: Slovenski potapljači v Senjskem kanalu; J. Dodič: Lepa je naša slovenska obala; Železniška zveza s Koprjo; Koprška luka v juliju in avgustu; Statistični pregledi iz Lloyd's Registra 1957; Gibanje tujih ladij skozi naša pristanišča itd. Priloga: Vestnik Združenja pomorskega brodarstva.

SZDL OBRAVNAVALA AKTUALNE KRAJEVNE PROBLEME

Ugodna bilanca turistične sezone

Terenski odbor SZDL v Portorožu, ki je bil izvoljen na nedavnih volitvah, si je zadal nalogo zaaktivizirati prebivalstvo k močnejši udeležbi pri obravnavanju aktualnih problemov kraja. V ta namen je sklenil poživiti delo ljudskoprosvetnega društva »Svoboda«, Društva prijateljev mladine in vseh drugih organizacij, ki delajo na področju Portoroža, v prvi vrsti pa podpreti težnjo mladine po bolj razgibanem skupnem življenju.

O tem je na prvem množičnem sestanku članov SZDL poročal novoizvoljeni predsednik Mirko Žerjal. Da bi pritegnil čim več prebivalstva k aktualnemu dogajanju, je terenski odbor SZDL postavil na dnevni red tega sestanka poročila o turistično gostinski dejavnosti v Portorožu v letu 1958 in njenih perspektivah za leto 1959.

Referent za turizem ObLO Piran je v zgostčenem pregledu povedal med drugim, da je bilo letos do konca septembra v piranski občini 44.271 gostov, torej 18 odstotkov več kot lani, inozemskih gostov celo 32 odstotkov več kot lani. Domači ter inozemski gostje skupaj so dali nad 302.000 nočitev. Na področju vse občine se je število nočitev od lani povečalo za 35 odstotkov. Med gostinskimi podjetji je imel največ gostov in nočitev hotel Palace, namreč 7.900 oziroma 48.306. Vsi portoroški hoteli so imeli pretežno inozemske goste. Zelo ugodna je slika zasedenosti ležišč v portoroških hotelih. Znaša namreč skoraj 115 dni povprečno na vsako ležišče, kar je skoraj za 35 dni bolj od povprečja v hotelih ob jadranski obali. Med inozemskimi gosti je bilo največ Avstrijcev, namreč 5.503, ki so dali skupaj 31.668 nočitev. Največ nočitev, skoraj 40.000, pa so dali gostje iz Zahodne Nemčije. Povprečno največ časa so bivali v Portorožu gostje iz Švedske, ki so dali skupno nad 9.000 nočitev. V portoroškem kopališču je bilo prodanih skoraj enkrat več vstopnic kot lani, namreč 136.669. Finančni promet v gostinstvu je v prvih devetih mesecih letos za 26 od-

stotkov večji kot lani. Največjo realizacijo je doseglo podjetje hotel Palace; do konca septembra skoraj 119 milijonov din. Vsi hoteli bodo letos preseglji plan. Tako bo letos celotni iztržek v gostinstvu približno za 30 milijonov večji od lani in bo dal do konca septembra nad 419 milijonov din, kar je približno dvanajstina vsega finančnega prometa občine v prvih devetih mesecih. V gostinstvu je bil največji iztržek od hrane, in sicer nad 181 milijonov dinarjev, nato od alkoholnih pijač, skoraj 104 milijone dinarjev. Skoraj neverjetne so številke o potrošnji raznih živil in pijač.

Vina so do konca septembra prodali 2.740 hl (hektolitrov!), piva 2.144 hl, žganih pijač 264 hl, mineralne vode in sodavice 1.193 hl, sadnih sokov pa le 3.170 litrov. Belega kruha so prodali 483 ton, črnega pa 390 ton. Mlečnega sladoleda (na paličkah) je bilo prodanega 239.000 komadov, poleg 4.687 litrov doma pripravljene. Ogromna je bila tudi potrošnja mesa. Samo govedine so v prvih devetih mesecih letos pojedli 173 ton, teletine pa 101 tona. Na področju občine je šlo v prodajo 20 ton tobaka. Mleka so popili 4.136 hektolitrov in jogurta prodali 35 (Nadaljevanje na 10. strani)

Uspelo tekmovanje strelskih družin

V počastitev Dneva republike je bilo v nedeljo v Postojni veliko propagandno strelsko tekmovanje zračno puško, ki so se ga udeležile moške ekipe strelskih družin iz Izole, Portoroža, Pivke in Postojne ter ženski ekipi iz Izole in Postojne.

Pokroviteljstvo nad tekmovanjem je prevzel delavski svet grosističnega trgovskega podjetja NANOS iz Prestranka, ki je zma-

govalnima ekipama podelil tudi spominska pokala. Strelska družina Postojna je tekmovanje tako vzorno organizirala, da zasluži javno pohvalo, saj je prepričljivo dokazala, kako morajo biti izvedene športne prireditve.

Na tekmovanju, bilo je na društvenem strelišču za zračno puško, so bili doseženi naslednji rezultati:

Moški posamezno: 1. Čorkalo

(Izola) 170 krogov; 2. Mikoletič (Postojna) 165 krogov; 3. Djusič (Postojna) 163 krogov.

Plasman moških ekip: 1. Izola 790 krogov; 2. Postojna 751 krogov; 3. Pivka 699 krogov; 4. Postojna B (izven konkurence); 5. Portorož 524 krogov.

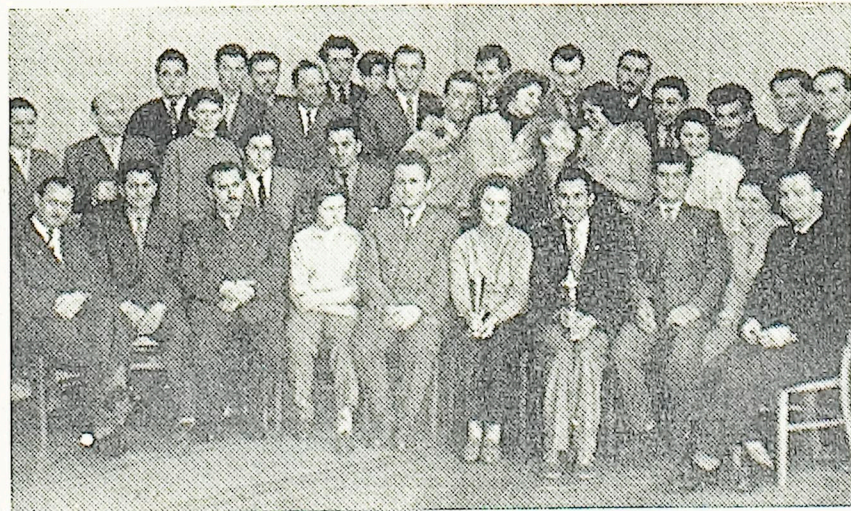
Ženske posamezno: 1. Pučko (Izola) 156 krogov; 2. Žorž (Postojna) 155 krogov; 3. Koren (Izola) 147 krogov.

Plasman ženskih ekip: 1. Izola 715 krogov; 2. Postojna 706 krogov.

Po tekmovanju sta zbrane strelce pozdravila v imenu organizatorjev tekmovanja sekretar SD Postojna Jože Djusič in v imenu okrajnega in občinskega komiteja ZKS Slavko Černelič. Najboljšim strelcem je predstavnik delavskega sveta podjetja NANOS Živojin Gacin podelil spominske pokale in diplome.

Tekmovalci so ob zaključku tekmovanja izrazili nezadovoljstvo, da se tako pomembnega okrajnega tekmovanja ni udeležila SD Koper, ki pa ne zamudi večjih strelskih tekmovanj republiškega značaja. M. A.

»SLOVENSKI JADRAN«
v vsako hišo
Slovenskega Primorja

Člani postojnske strelske družine po uspelem tekmovanju

GOSPODINJSKI ODSEK PRI EKONOMSKI SREDNJI ŠOLI V KOPRU

Dobili smo nov poklic: gospodinjski tehnik

Pravzaprav je že dolgo tega, kar sem imela namen pisati o gospodinjskem odseku pri koprski Ekonomski srednji šoli. Bilo je to ob koncu preteklega šolskega leta, ko so zapuščale šole prve maturantke. Toda od namena do izpolnitve je dolga pot in včasih tako prepletena, da ni sam ne več, zakaj si krenil za začetne smeri. Takrat bi tako lepo lahko zapisala v uvodu: drage naše bralke, dovolite mi, da vas seznanim s prav posebno šolo pri nas, edina je v Sloveniji, edina v vsej državi. Štiri leta so pretekla, odkar so jo ustanovili, te dni jo zapuščajo prve absolventke.

Dobili smo nov poklic: gospodinjski tehnik. Nikjer ga še ne boste našli v spisku poklicev, toda marsikaj smo že spremenili in dobili novega, tudi to pride na vrsto. Potem bi vam lepo po vrsti našela, kakšna šola je to, kako so dekleta in stariši zadovoljni in kam pojdete absolutenke v službo. Končala pa bi z opozorilom za vse tiste, ki se še niso odločile, kakšen poklic bi si izbrale: gospodinjski tehnik, to je poklic bodočnosti, potrebovali vas bodo vedno bolj, premislite, če imate za to veselje in pridite v Koper.

Da, to bi bilo lepo. Toda zdaj sem zamudila absolutenke, zamudila vpis v šolo in niti prvo polletje še ni mimo. Zamudila v ihti vsakodnevnega tekanja, sestankov, konferenc, pisanja, pa vedno ponavljajočih se skrbih, teden dni pa je tako hitro okoli in vsak teden izhaja naš časopis.

Ta uvod je zelo osebno, prav tako opravičilo. Težilo pa me je od početja sem, imela sem mučen občutek, da sem ga dolžna dekletom, ki so morda pričakovala, da bodo o sebi kaj brala, požrtvovalnim pedagogom, pa tudi sama sebi.

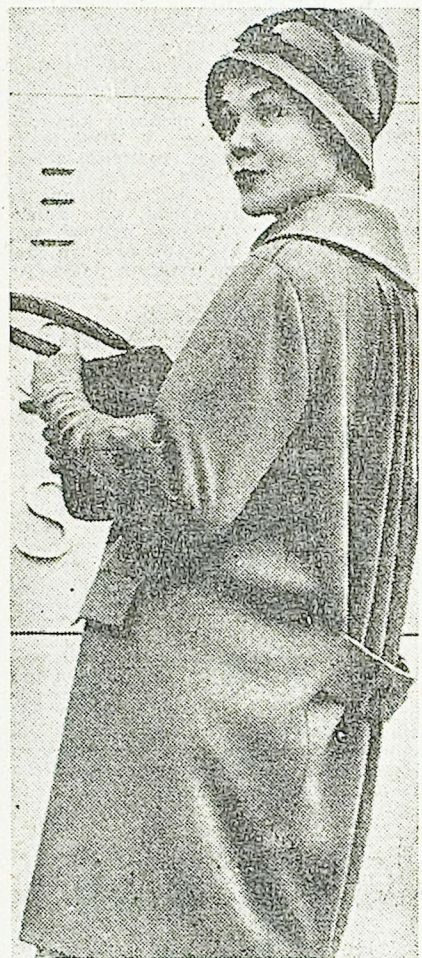
In zdaj je pravzaprav naneslo naključje, da sem obiskala Ekonomsko srednjo šolo, da bi vas seznanila z njenim gospodinjskim odsekom. Naj bo to eden izmed drobnih kamenčkov, ki tvorijo veličastno in mogočno zgradbo naših uspehov ob 15. obletnici rojstva naše socialistične domovine; to je eden izmed tistih kamenčkov, ki podpirajo dva trakta z napisoma: prosveta in gospodarstvo. Šola, ki daje kader za gospodarstvo, za tisto gospodarstvo, ki je bilo in bo vedno temelj in izhodišče za boljše življenje, pogoj za uresničitev vseh naših želja po višji življenjski ravni.

Primerjava naše gospodinjske šole s katero drugo ni mogoča. Iz preprostega vzroka: druge ni, vsaj pri nas ne. So pa take šole v navadi v razvitejših deželah, v takih, ki se zavedajo, da je gospodinjstvo posebna veja gospodarstva, proizvodnega in potrošnega. Kot povsod, velja tudi tu dobra organizacija dela, izkoriščanje vseh možnosti, ekonomika, znanje. Vse to si pridobi človek s sistematičnim delom. Čim več jih bo, ki to znajo in obvladajo, tem večjemu številu bodo lahko posredovali svoje znanje. V konkretnem primeru: čim več strokovno, ekonomsko-gospodinjsko izšolanega kadra bo v našem gostinstvu in turizmu, pri družbeni prehrani v menzah, v dijaških domovih, internatih in podobno, v obratih stanovanjskih skupnosti ali pri instruktivnem in pedagoškem delu pri zavodih za pospeševanje gospodinjstva, tem bližje bomo svojemu cilju. To je način, kako bo to znanje prodrlo tudi v individualna gospodinjstva in način, da bomo cenili gospodinjstvo, njeno odgovorno in težko delo.

Ta prepotrebni kader, ki naj bi se imenoval gospodinjski tehnik, daje gospodinjski odsek pri naši Ekonomski srednji šoli v Kopru. Njihov učni načrt je popolnoma normalen, le da se učé namesto stenografije in strojepisja, kot drugi učenci ESS, hranoslovja in gospodinjstva. Razen teoretskega pouka imajo učenke praktično delo v šolski eksperimentalni kuhinji, v počitnicah pa še eno do dvomesečno prakso izven šole. Torej ko dekleta konča to šolo, je podkovana razen v običajnih predmetih ekonomske šole še v gospodinjstvu, zlasti njegovih ekonomiki (sem sodi stanovanjska izgradnja, čiščenje in vzdrževanje stanovanja, manjša popravila, ureditev vrta, igrišča in podobno) in hranoslovju, ki govori o prehrani zdravih in bolnih ljudi, o raznih dietah, prehrani nosečnice, otročnice, dojenčka, otroka itd.

Kako potreben je tak kader, se zavedajo tudi okrajni in ljudski odbori ter druge organizacije, ki štipendirajo letos 34 gojenk (vseh je 78). Toda od vseh teh gojenk jih je le 9 iz koprškega okraja, druge so iz drugih predelov Slovenije, največ s Štajerskega in iz Prekmurja. Ta podatek načne prav posebno vprašanje: ali je res le koprski okraj dolžan vzdrževati šolo, ki vzgaja ta nov in potreben kader, ko ta kader odhaja od nas in se vrača v domače kraje? Šola se namreč bori s finančnimi težavami, tudi učnega osebja nima dovolj in tako so morali že letos zavriniti okrog 30 prošenj za vpis v prvi letnik. Ko sem že pri težavah in željah, naj povem še eno, ki so mi jo zapuščale prijazne profesorice: Na tem polju smo pionirji, nimamo zgledov in želeli bi si več strokovne pomoči Centralnega zavoda za pospeševanje gospodinjstva iz Ljubljane. — Prav gotovo jo bodo dobile.

Gotovo vas še zanima, kako je z lanskimi prvimi absolventkami šole. Končala jih je 15 in človek bi pričakoval, da bo ta ekonomsko-operativni kader (za razliko od pedagoškega, ki ga daje Višja gospodinjska šola v Grobljah) izginil kot kaplja v morju potreb. Vendar vidimo prav obratno. Večina deklet se je zaposlila v go-

Jesenski ali zimski plašč ravne-ga kroja z nizkim pasom na hrbtu

KOTIČEK ZA STARŠE

Ne tako... ampak tako

Dedek: (pripoveduje otrokom pred spanjem) — ... in potem so prišli v mračno gozd, v katerem so tulili volkovi. Kar nenadoma se je pojavil pred njimi velik, grozen medved in rekel: »Zdaj vas bom vse pojedel...«

spodarskih ustanovah, kot absolutenke ekonomske šole in ne nje-nega gospodinjskega odseka, čeprav so imele vse zagotovljena mesta, primerna svojemu poklicu in izobrazbi. Le za nekatere vemo, da so ubrale pravo pot: na Zavod za gluho mladino v Portorožu (gospodinja), na Zavod za pospeševanje gospodinjstva v Koper, v Dijaški dom v Kočevju, na Gospodinjski center v Novo mesto itd. Zakaj tako? Pravijo, da zato, ker nudi gospodarstvo boljše materialne pogoje, ker je delo lažje. In gotovo ne na zadnjem mestu zato, ker poklic gospodinjskega tehnika pri nas še ni znan in udomačen. Pa še bo. Vedno nove absolutenke bodo poskrbele za to, uveljavile se bodo na svojih delovnih mestih in pridobile ugled svojemu poklicu in šoli, ki jih je izobrazila.

Z. L.

Z OBČNIH ZBOROV SINDIKALNIH PODRUŽNIC — IRIS, TOVARNA ZA PREDELAVO RIB, IZOLA

Pomoč človeku pri delu in doma

V majhni dvorani tovarne za predelavo rib Iris v Izoli so se zbrali delegati na letni občni zbor svoje sindikalne podružnice.

V poročilu predsednika sindikalne podružnice Stefana Lukiča so bili zanimivi zlasti tisti podatki, ki so osvetljevali specifične lastnosti tovarne Iris. Pomembno je, da je Iris edina tovarna, ki ima dobiček izključno iz predelave rib, ker so povečali delovno storilnost z boljšo organizacijo dela. Proizvodnja tovarne in asortiman sta boljša od lanskega leta, čeprav je 84 ljudi manj kot lani. Proizvodnja pa bi bila lahko še višja, če ne bi bilo v tovarni toliko bolezenskih dopustov (izpadlo je 14.910 delovnih dni). Norme presegajo v podjetju povprečno za 4%, kar priča, da so norme realne. Kar zadeva dejavnost same sindikalne podružnice, ki šteje 728 članov (od tega 519 žena), se zdi, da je najmočnejše njeno športno udejstvovanje, o čemer pričajo pohvale in diplome v sindikalni dvorani. Celotno iz finančnega poročila je bilo videti, da je znesek postavke za kulturno in športno udejstvovanje šel v celoti športnim organizacijam. Sindikalni odbor je na svojih 12 rednih in 4 izrednih sejah razpravljal med drugim tudi o delavskem samoupravljanju, o kulturnem in strokovnem dvigu članov kolektiva. Omembe vredni so tudi tečaji za strokovno kvalifikacijo. Iz razprave pozneje je bilo razvidno, da se je v te tečaje sicer prijavilo 17 delavcev, da jih pa bo le 6 delalo izpite okrog 15. decembra. Sindikalni podružnici je uspelo s pomočjo uprave podjetja urediti interni bife, kjer je moč dobiti ceneno suho malico, ni pa še rešeno vprašanje toplenga

Obleka iz svetlega blaga s sedlom, pod katerim je na sprednji in zadnji strani blago nabrano. Obleko lahko nosite s pasom, kot vidite na sliki, ali pa brez, da ima obliko vreče ali trapeza

obroka ali kosila. O tem vprašanju se dogovarjajo s podjetjem Argo, ki ima urejeno obratno kuhinjo. In končno je bilo iz poročila še razvidno, da je zasluga sindikata, da je preskrbel članom kolektiva po ugodnih cenah drva, premog, krompir ter jabolka.

Razprava po poročilu je pokazala, da sindikalna podružnica tovarne Iris kljub nekaterim uspehom ni vedno odigrala tiste vloge, ki so jo od nje pričakovali. Kritika je bila zlasti na račun strokovnih tečajev, nadurnega dela, boleznin in zanemarjanja mladine. Vsekakor je naloga vseh naših organizacij in društev, da nudijo delovnemu človeku pomoč pri delu in doma, obenem pa vzgojno-izobraževalno delo in vzbujanje občutka odgovornosti na delovnem mestu. Ker je v tovarni zaposleno tako visoko število žena, nujno nastaja vprašanje varstva otrok, posebno še, ker morajo biti delavke včasih tudi 12 ur v tovarni. Materam to pač ni mogoče, če so otroci doma sami. Zastopnik občinskega sindikalnega sveta je tudi opozoril sindikat, da se je premalo zavezal, da bi kak njihov član obiskoval večerno gimnazijo.

Tehten prispevek v razpravi je dal direktor podjetja Drago Dolinšek, ko je govoril o novih možnostih in številnih problemih, ki bodo nastali ob novih ukrepih za zmanjšanje družbenih dajatev ribje predelovalne industrije. S tem, da bo imela ta industrija najugodnejše pogoje, pa bodo nastale obveznosti, ki bodo terjale gospodarsko razdelitev sredstev, znižanje cene, upoštevanje interesov komune, stanovanjsko izgradnjo, predvsem pa ureditev tovarne — tehnično-higienske zaščite, garderob, sanitarij, menze, otroških ustanov in podobno. Ribja industrija naj bi od zdaj čim več proizvajala za domače tržišče (zdaj 96% za izvoz), zato pa bo treba znižati cene in določiti tudi maloprodajno ceno trgovcem. Za večjo storilnost dela v podjetju bi bilo treba urediti vprašanje odnosov med predelavci, obratovodji in delavci. Vprašanje otroškega vrta ter vprašanje obratne ambulante. Bi do zdaj ni odigrala svoje vloge in plačuje podjetje zaradi prekomernih boleznin višji prispevek socialnega zavarovanja.

Občni zbor so zaključili z izvolitvijo novega izvršnega odbora sindikalne podružnice in z željo, da bi ta odbor odigral svojo vlogo. tako mri članih delovnega kolektiva kot pri podjetju.

Z. L.

Člani Socialistične zveze!

Berite in širite

»SLOVENSKI JADRAN«!

kaj bi kuhala?

OBLIKE IN NAČINI UŽIVANJA MEDU

Največji zdravilni uspeh dosežemo, če uživamo med v naravni obliki. Z majhnimi in večkratnimi, toda sistematičnimi in stalnimi obroki medu ter skupno z mlekom ali vodo si človek nabere moči, ki so mu potrebne pri vsakdanjem delu in naporih. Poleg uživanja v čisti obliki se uporablja med pri pripravi raznega pečiva, sladkih pijač in kompotov. Da bi spoznali, kako se pripravljajo te sladkosti, dodajamo nekaj ustreznih receptov.

MEDENJAK S KAKAOM

25 dkg črne moke, 12 dkg sladkorja, 2 dl mleka, žlička jedilne sode, žlica kakaa, žlica medu, zmelta piment in cimet, mast in moka za model.

Moko in sladkor presejemo v skledo, pridenemo temu vse drugo (ako je med trd, ga prej toliko segrejemo, da postane vsaj gosto tekoč, in zmešamo v gosto tekoče testo, ki ga denemo v namazan in z moko potresen model za srnin hrbet ter spečemo v neprevojni pečici. Medenjake zremo šele prihodnji dan.

Medeno pečivo hranimo v pločevinastih škatlah in to v suhem prostoru, na vlažnem se zelo omeha.

MEDENJAK Z RUMOM

1/2 kg medu, 1/2 kg sladkorja, 1/2 kg pšenične moke, malo ingverja, limonine lupine, cimeta, 5 dkg orehove, 2 1/2 dkg pepelike, 1/2 litra ruma.

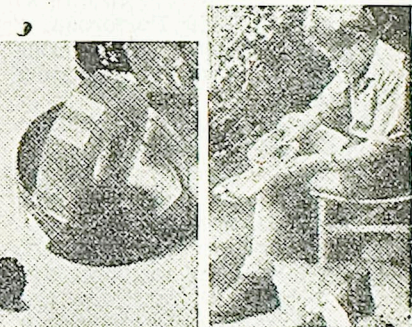
Med skuhamo s sladkorjem, hladnemu pridenemo moko, dišave, grobo zrezane orehe, pepeliko, zmešamo z rumom. Testo pokrijemo in ga pustimo čez noč na hladnem prostoru. Razvaljamo ga za mali prst na debelo, zremo na oblike, in vsako denemo olupljen mandelj.

drugi NASVETI

V BESEDI IN SLIKI

Konec lepilnega traku se vam navadno zlepi, tako da imate pri ponovni uporabi precej trganja, preden to uredite. Da se vam to ne bo zgodilo več, prilepite na konec traku star, majhen gumb.

Izkušnja je pokazala, da so za dolgo hojo najbolj primerni močni čevlji in nogavice iz debele, mehke volne. Kljub temu se včasih zgodi, da se pojavi žulj nad peto, kjer drgne nogo rob čevlja. Temu se bomo najlaže izognili, če na ta rob prilepimo obliž, notranjost čevlja in nogavice pa prsipamo s smukcem.

Morda še niste vedele...

- da morate steklenice od mleka oprati najprej z mrzlo in potem še z vročo vodo. Če boste delale obratno, bodo postale steklenice motne in jih boste lahko oprale le še s sodo.
- da imajo jabolka veliko fosfora in vitamina B, ki sta elementa za pomiritev živcev. Zato je priporočljivo, da jedo jabolka tisti, ki trpe za nespečnostjo.

Zimski kostum s »šal ovratiškom«, kar je letos na številnih zimskih modelih

OBČNI ZBOR SINDIKALNE PODRUŽNICE KMETIJSKEGA POSESTVA ŠKOCJAN—ANKARAN

Uspelo nagrajevanje po enoti proizvoda

V soboto popoldne so na rednem letnem občnem zboru sindikalne podružnice Kmetijskega posestva Škocjan-Ankaran soglasno sklenili, da bo moral novozvoljeni izvršni odbor te sindikalne podružnice nadaljevati z začetnim delom glede problematike življenjske ravni svojih članov, izboljšanja proizvodnje in produktivnosti dela, delavskega samoupravljanja ter omogočanja strokovnega izobraževanja svojih delavcev.

Najbolj zanimiva točka dnevnega reda občnega zbora pa je bilo poročilo o uspešnem poskusu nagrajevanja po enoti proizvoda, ki je bil v našem okraju prvi te vrste v kmetijstvu. Skupina treh vinogradnikov: Ivan Bucaj, Ivan Bužan in pokojni Marčelo Rakar je sklenila s posestvom pogodbo za obdelavo 6 ha vinogradov, na katerem naj bi pridelali 338 stotov. Vsak član te skupine je dobil v času obdelave po 12.742 dinarjev mesečno s pogojem, da bo z nadplansko proizvodnjo sodeležnik pri dobičku. Ker pa so z vestnim delom prekoračili plan za 96 stotov in je posestvo njihov planirani pridelek odkupilo po 13 di-

narjev za kilogram, višek pa po 10 dinarjev, so zaslužili še 87 tisoč 277 dinarjev. Ta poskus novega načina nagrajevanja za delo se je pokazal za zelo spodbudnega in je zamajal temelje nagrajevanja na uro. Ustvaril je večjo produktivnost dela, boljše plačilo zanj in mimogrede povečal proizvodne možnosti posestva. Ko so se udeleženci občnega zbora podrobno seznanili z gospodarskimi problemi posestva, ki je letos na 340 ha zemlje s 113 člani kolektiva do začetka tega meseca doseglo planirano proizvodnjo v vrednosti več kot 16 milijonov dinarjev, je bilo največ govora o ukrepih za izboljšanje življenjskih razmer in za večjo produktivnost dela ter kmetijske proizvodnje.

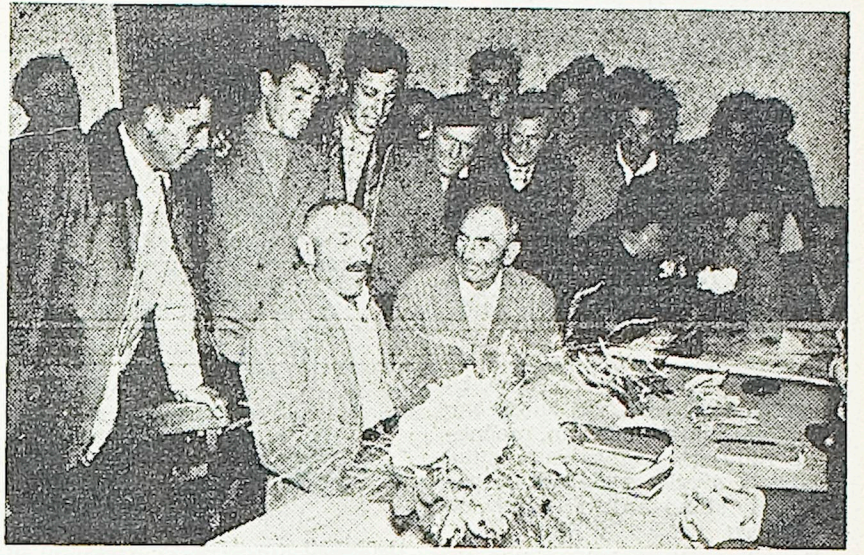
Gre za takojšnjo rešitev dveh perečih problemov: za prehrano in za zmanjšanje števila izostankov, ki so v prvih desetih mesecih letošnjega leta dosegli 14.586 delovnih ur, kar predstavlja več kot pol milijona din samo zaradi bolezni in 10.118 delovnih ur na račun izostankov. Ker pa je predvideno, da bo letos doseženo okoli 430.000 dinarjev bruto realizacije na enega zaposlenega, pomeni, da bo zaradi neopravičenih in upravičenih izostankov letošnja bruto realizacija podjeta manjša za okrog 2.150.000 dinarjev.

Te številke, ki dovolj zgornjo dokazujejo resnost problema, saj bi z izgubljenimi delovnimi dnevi lahko obdelali 9,7 ha rodnega vinograda, so narekovale občnemu zboru temeljito razpravo. Zaključek pa je bila pobuda, da osnujejo obratne menze, kjer bo moč dobiti tri kakovostne dnevne obroke po 160 dinarjev, morda celo ceneje, in številno boleznin, ki so v veliki meri posledica nezadostne prehrane, bo znatno manjše. Po drugi strani pa se bo delovna storilnost znatno povečala, kar je osnovna težnja tako

posestva kot vsakega posameznika.

Tretja pomembna naloga sindikalne podružnice bo izobraževanje delavcev in prirejanje tečajev za dosego kvalifikacije. Na posestvu je namreč več kot polovica članov delovnega kolektiva brez predpisane strokovne usposobljenosti.

Resnost, ki so jo člani sindikata na tem občnem zboru pokazali za gospodarjenje na posestvu in s konkretnimi predlogi za izboljšanje sedanjega stanja, pa vsekakor daje upanje, da ne gre za prazne besede, pač pa za pravilno razumevanje vloge sindikata posebno še v podjetju, ki je v izgradnji in zato brez organov delavskega samoupravljanja.

Ob zaključku lovskih izpitov v Lovski družini Marezige pri Kopru minuli teden sta preizkusila svoje znanje pred izpitno komisijo tudi najstarejša lovca te družine: 72-letni Ivan Jerman iz Laborja (sedi levo), ki je lovec že 52 let, in pa 66-letni Matija Krmac (desno), ki se je na izpit odlično pripravil

SREDI IZPITOV ZA PRIDOBITEV LOVSKIH KVALIFIKACIJ NA KOPRSKEM

Zaorana ledina tudi v lovstvu

Skoraj v vsakem človeku je iz pradavnine ostalo nekaj lovske krvi. Seveda je lov v pogojih današnjega razvoja civilizacije precej drugačen, kot je bil v pradedni ali kot je še danes ponekde v pragozdovih Afrike, Azije in Južne Amerike. Današnji lovec mora precej več vedeti kot samo to, kako bo zalezal divjad in jo najhitreje pokončal.

Lov je šport, kot je šport na primer planinstvo ali katerakoli druga športna panoga. Zato tudi stane in kdor si je predstavljal, da bo imel od lova še korist, se kmalu prepriča o nasprotnem. Pač — korist ima, samo ne materialne. Ima športni, lovni užitek, kadar gre v naravo in ta lov izvaja. To daleč odtehta vse stroške in lovcu obilo poplača vse napore.

Prav gotovo je naša lovska zakonodaja najnaprednejša na sve-

tu. Z zakonom je urejen odnos članov zelene bratovščine do narave, do divjadi, do izvajanja lova. Predvsem je divjad pri nas splošno ljudsko premoženje, do katerega ima pravico vsak državljan. Skupnost pa je lovska organizacija in njenemu članstvu poverila izvajanje lova in skrb za lovišča, skrb za gojitev divjadi in za njen odstrel in odlov v določene namene.

Dober lovec mora dobro poznati vso lovsko zakonodajo, mora poznati naravo in navade živali, poznati in ravnati s svojim pomočnikom — lovskim psom, vedeti mora vse o gojitvi divjadi, poznati mora lovske šege in navade, prav mora znati ravnati z lovskim orožjem in še veliko drugih drobnih reči. V dveh letih po vstopu v lovsko organizacijo mora lovec opraviti strokovni lovski izpit, sicer ne sme več iz-

vajati lova. Tako določa zakon.

Povsod po Sloveniji je ta zadeva že zdavnaj urejena, le na obalnem področju koprškega okraja smo bili s tem v velikem zaostanku, saj nekateri lovci lovijo že deset let in več, pa so še vedno neizprašani. Zaradi tega si je sedanji upravni odbor okrajne lovske zveze v Kopru zadal za letošnji svoj najvažnejši nalogi, urediti to vprašanje in izprašati vse zadevne lovske kandidate. V ta namen je formiral dve komisiji: eno za obalno področje, drugo pa za Kras, javorniško in snežniško področje. Komisiji sta oblastveni organ, ker ju potrjuje področni občinski ljudski odbori.

Na obalnem področju so izpiti že skoraj pri kraju, medtem ko bo komisija na Postojnskem začela z delom takoj po prvem decembru. Izpiti so opravili člani-kandidati lovskih družin Videž — Kozina, Rižana, Dekani, Izola, Strunjan—Piran, Marezige in Šmarje nad Koprom. Žal pa je koprška lovska družina, ki je številčno najmočnejša in ima sama okrog 70 kandidatov za izpiti, doslej pokazala premalo skrbi za te svoje člane ter jim ni uredila predavanj, jih ni pripravila na izpiti ter kandidatov celo ni prijavila k izpitu, kar se ji utegne še maščevati, ker takega odnosa OLZ ne more trpeti.

Dosedanje izkušnje obalne izpitne komisije kažejo kaj različno stanje. Povsod je nekaj lovcev, ki so se na izpit zelo vestno pripravili ter so tudi temu primerno odgovarjali na vprašanja. Večina je bilo srednje dobrih in so izpiti tudi napravili, medtem ko je bila približno tretjina takih, ki sploh niso povohali ustrezni lovskih priročnikov in so zato seveda tudi padli. Izpit bodo lahko ponavljali v spomladanskem roku in če ga tudi tedaj ne bodo opravili — zdravo, lovska organizacija!

Naj navedem za primer samo lovsko družino Marezige. Izmed štiridesetih kandidatov je izpit uspešno opravilo 22 lovcev, dva sta bila kot stara lovca z dolgoletnim stažem oproščena izpita, eden je bil začasno oproščen, ker je v bolnišnici, 15 pa jih je padlo. Dva izmed teh se nista javila k izpitu, kar je prav tako kot da sta padla. Zanimivo pa je, da so starejši možakarji in nekateri med njimi celo nepismeni, zelo dobro odgovarjali na vprašanja, medtem ko so nekateri vzeli zadevo neresno in so jo seveda krepko pogrnili.

V glavnem je bil namen dosežen. Ne gre namreč le za to, če je zadoščeno zakonu ali ne, ker je namen zakona samega drugačen: izpiti so veliko pripomogli k utrditvi lovske zavesti in pravilnemu pojmovanju lova, k zaostitvi lovske discipline in splošnemu napredku lovstva, ki je in bo vedno bolj upoštevan del našega gospodarstva. rb

SLOVENSKI JADRAN
v vsako hišo Slovenskega Primorja!

V ISTRI IN NA KRASU

OBNOVA VINOGRADNIŠTVA

V torek, 25. novembra, so se v Kopru sestali zastopniki Okrajnih združenj zvez iz Kopra, Pulja in Nove Gorice kakor tudi vinogradniški in vinarski strokovnjaki iz vseh treh okrajev ter strokovnjaki za vinogradništvo iz Zagreba in Ljubljane, da bi proučili problematiko obnove vinogradov in proizvodnjo vina v Hrvaški Istri in Slovenskem Primorju.

Sestanek je sklical iniciativni odbor, ki se je v torek dokončno tudi formiral. Namen konference je bil, da bi organizirali širše posvetovanje o obnovi vinogradov v Hrvaški Istri in Slovenskem Primorju. Ugotovili so namreč, da se Istra in Slovensko Primorje po svojih zgodovinskih in ekoloških razmerah razlikujeta od ostalih delov Hrvaške in Slovenije, da od časov Avstrije sploh ni bilo obnove in da so šele politične razmere po osvoboditvi narekovale ureditev vprašanja vinogradništva in vinarstva. Potrebno pa je predvsem postaviti osnovne temelje za obnovo z izdelavo rajonizacije vinogradniške proizvodnje.

Izvolili so dve komisiji, in sicer komisijo za strokovno organizacijo posvetovanja, ki bo pripravila referate, in komisijo za organizacijo vinarske razstave, ki bo v okviru tega širšega posvetovanja. Sklenili so, da bo posvetovanje konec aprila ali prve dni maja prihodnjega leta v Portorožu. RZ

PODALJŠALI BODO JAMSKO ŽELEZNICO

V ponedeljek so se v Postojni zbrali strokovnjaki s področja jamarstva, biologije in varstva prirode, zastopniki Zavoda Postojnske jame in občinskega ljudskega odbora. Razpravljali so o nujnosti podaljšanja podzemeljske železnice v Postojnski jami.

Vedno večji naval obiskovalcev jame narekuje ureditev in razširitev sedanjega voznega parka za približno 3000 metrov. Proga bi bila speljana skozi tiste predele jame, ki za sedaj obiskovalcem še niso dostopni, in bi vezala tudi Črno, Otoško in Pivko jamo. Predvideno je, da bo izdelal idejne načrte Projekтивni atelje v Ljubljani, ki bo moral upoštevati več variant, in sicer da bi ostala sedanja biološka postaja v jami nedotaknjena. Z dograditvijo te železnice se bo sloves Postojnske jame in drugih bližnjih jam še bolj razširil ter privabil še več turistov. ŠB

NINA KORENE:

Novo življenje na razvalinah starega sveta

Koper. Koper v letu 1958. Ste ga poznali prej? Pred vojno ali med njo?

Zdaj je eno samo gradišče. Stokamo o grdem stanovanjskem vprašanju. To vprašanje je in tudi zares grdo je. Ničemur in nikomur ni koristno, celo prav ubijajoče zna biti. Pa vendar!

Rada se vzpnem na ta ali oni okoliški hrib. Rada se vozim z barko po morju. V mestu nikakor ni prijetno. Gradijo ga in kamor stopiš, se spotakneš v gradišče. V njem ni zraka in ni miru.

Z okoliških vrhov in cest pa je prikupen in vabljiv. Kakor da v njem ni tiste trohobe brez civilizacije.

Te dni me je presenetil. Kakor da so se mi odprle oči pred nečim novim. Od Marka, iz zaliva,

od Ankarana iščem streho, pod katero živim. Pred meseci sem jo zlahka našla, visoko se je dvigala čez druge.

Zdaj se je nenadno zgubila kakor pišče pod kokljlo.

Še pred meseci se je prašilo od belvederske aleje v središče mesta. Proti zalivu so zijale nakazne škrbine v sonce, burja je veselo poplesavala okrog njih, globoke jame so zevale iz tal.

Sedem na ankaransko barko, ki obkroži pol mesta, da bi zasledila tisto pišče, ki se je nekam skrilo, potem ko je toliko let obvladovalo razgled. Prav res ga ni več. Mogočno ga zakrivajo zidovi in strehe novih stanovanjskih blokov.

Kako se je podoba spremenila! V pisanih živih barvah se pno

stene blokov nad belvedersko alejo.

***

Rada se sprehodim po Belvederu. V vsem šumnem mestu najprosteje zadiham tam. In ko zapiha burja in se pod njo zvijejo veje starega drevja, se oglašajo spomini.

Pusti me v miru, daj, da zadiham prosto, tako lepo je hoditi tod.

Ne, ne pozabi! Ne pozabi, kako je bilo pred nedavnimi leti.

Prav tod si hodila, a ne sama. V dolgem sprevedu si bila, ki se je v aprilskem dopoldnevu 1943 pomikal od luke v klanec belvederske aleje. Tudi takrat je sijalo sonce, tudi takrat je od morja vel svež, slan zrak.

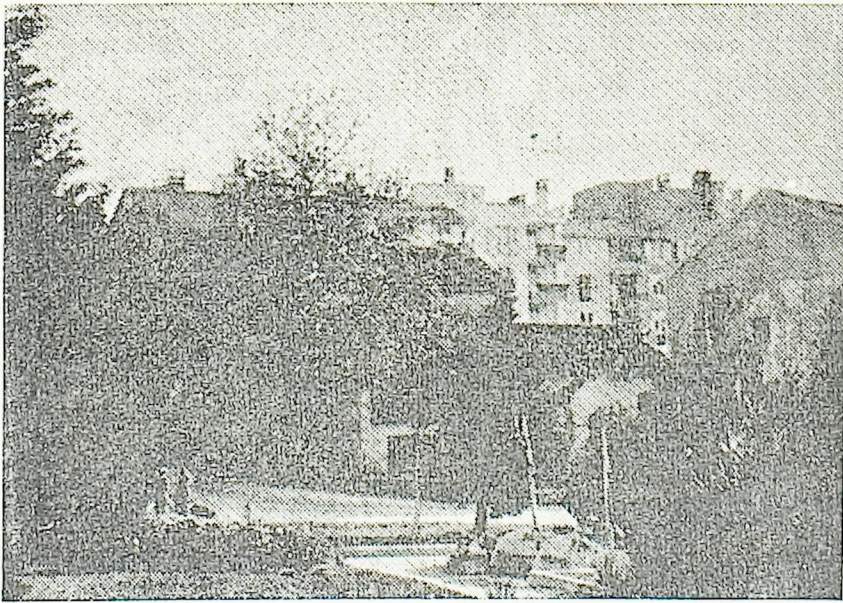
Toda takrat so v sprevedu rožljale verige vklepanih zločincev. Oči so mežikale v nevajeno svetlobo, pljuča so se širila in hlastno gotala zrak, ki so ga dolgo pogrešala.

Za sprevedom pa so fekali razposajeni paglavci, kričali in sramolili. Karabinjerji niso branili. Vodili so zločince. Borili so se za svobodo svojega naroda, zemlje in koščka obale Jadranskega morja.

Pozabi. Saj šeleste listje v drevju in šumenje valov prihaja od morja. Ni verig, ki se zajedajo v zapestja in členke, ni karabinjerjev, ni zapahov, tudi ni tistih paglavcev.

Ne. Nočem pozabiti. Ne smem. Vso noč prisluškujem ropotu motorja, ki v temi, sredi valov pripravlja tla novi luki. Novo, bogatejše življenje prihaja. Vidim in slišim ga prihajati. Levo in desno ob belvederski aleji, kjer je zamrl korak karabinjerjev, žvenket verige, nesramne psovke paglavcev. Spone so pretrgane. Ne čemim v ječi globoko v Italiji, kakor so mi namenili

(Konec na 10. strani)

Čeprav zakriva drevje pogled iz pristaniškega parka na novo stanovanjsko naselje na koprskem Belvederu, je vendar njegovo popolnoma spremenjeno podobo zelo očitno videti tudi od tam

Nadaljevanja, nadaljevanja

NOVO ŽIVLJENJE

(Nadaljevanje z 9. strani)
v pozno starost. Tu sem, prosto se spreham po belvederski aleji in gledam in poslušam, kako raste drugo življenje, kako se sprošča iz ran tistih zločincev, za katerimi so se obregovali smrkvanci.

***

Zavedam se vsega, ne pozabljam. Zato pa tem bolj sproščeno doživljam, močnejše čutim, močnejše se radujem vsemu sedanjemu. Zdravi, svetli, zračni se dvigajo novi stanovanjski bloki ob Belvederu.

Tam je padla trdnjava tiranije in potujčevanja, ki je stala ob drevoredu. Cesarsko-kraljevim žandarjem so sledili karabinjerji. Med morilci, tatovi in sleparji zloglasne kaznilnice, ki je prevzeto obvladovala pogled z mornja, z Marka, z okoliških hribov, so za njenimi zidovi usihala življenja upornikov proti tiraniji in potujčevanju.

Iz njenih porušenih zidov je zrastle ognjišče narodne prosvete. Leto za letom raste nov rod mladine, ki ne pozna več tegob prejšnjih rodov. Raste, kakor so želeli dedi, za kar so se borili očetje, matere, sinovi in hčere.

Tam sredi mesta, ob znamenitem trgu, ki ga je gradila benečanska signorija, iščem mrko poslopje nekdanje Giudiziarie. V njenih vlažnih celicah so usihale bojovnice za to novo življenje. Usihale? Da. In vendar tudi ne.

Podkupljiva laška ječarka in vzkipljivi, kričavi direktore, kje sta zdaj pravzaprav?

Tako rada bi vama odprla vrata nekdanjih celic, kamor sta nas zaklepala. V njih so pljuča hlatale za zrakom. Rešetke v oknih visoko v steni ga niso prepuščale. Težka okovana vrata so se le redkokdaj odpirala.

In vendar... Ne podkupljiva ječarka ne kričavi direktore nista vedela, od kod tem bledim prikaznim pogum, vsak dan nov in svež.

Vsemogočna oblastnika pozartih množic in vendar... Kako nobeljena...

Zrušil se je njun svet, zgrajen na krivici. Zrušil se je, čeprav sta nas skrbno obrala za vse, kar nam je bilo dragega. A s svojima rokama nista mogla seči v srce, v dušo, v možgane jetnika tako kakor v njihove žepe in malhe. Tam pa so hranili Mateja Bora, Karla Destovnika-Kajuha. Ušla sta vsaki cenzuri tja dol do zadnjih zapahov v Južni Italiji.

Ko je legel mrak, ko so potihnili škripajoči ključi ječarke, se je po hodnikih med celicami oglašil pritajeni, topli glas, ki je obnavljal Kajuhovo izpoved »Samo milijon nas je, milijon umirajočih...«

Komaj razpoznavam nekdanjo Giudiziaro. Iz nje ne udarja več duh po trohnbu, po vlagi. Tam ni več ječ. Zidovje se beli in po njem se opletajo zelene ovijalke. V preurejenih sobah pa prvič v zgodovini naroda sodijo in dele pravico njegovi pooblaščenci. Milijon umirajočih je zmagal, »s

ponosno dvignjeno glavo«. Pesnik ni doživel zmage in z njim tisoči. Milijon pa je ostal, da bi spremenil svoj svet.

Saj razumete, da nočem pozabiti, ker se tako močnejše radujem spremenjenemu obrazu tega mesta?

Jaz pa bi se rada veselila še in še! Prihajala k našim obalam, prisluškovala burji in šumenju valov. In merila rast novega življenja. Nič naj bi je ne zadržalo.

UGODNA BILANCA

(Nadaljevanje s 7. strani)

tisoč 490 kozarcev. V glavnem ni bilo pomanjkanja pomembnejših artiklov, razen piva nekaj dni v najbolj vroči sezoni. Poročilo je navajalo tudi razne pomanjkljivosti in probleme gostinstva in turizma v Portorožu, predvsem pomanjkanje kapacitet, pomanjkanje zabavnih in športnih prireditev ter športnih igrišč in rekvizitov, pomanjkanje strokovnega kadra in pomanjkanje drobnih uslug, kot so nosači, vodiči itd. Omenjena so bila velika investicijska dela komunalnega značaja in za obnovitev bivših hotelskih stavb, o čemer smo že poročali v našem listu. V razpravi, katere se je udeležilo izredno veliko število navzočih, je bilo danih več konstruktivnih predlogov glede izboljšanja kvalitete postrežbe s pomočjo kontrole nad natakariji, dalje glede raznih drobnih uslug in glede avtobusnega prometa.

Lepa udeležba in tako številna ter stvarna razprava sta pokazali razveseljivo dejstvo, da se Portorožani vedno bolj zavedajo, da živijo v turističnem kraju, in pomena, ki ga ima turizem za vsakega prebivalca posebej ter skupaj. Hvale vredna je bila tudi navzočnost številnih predstavnikov avtobusnoturističnega podjetja »Slavnik-Adria«, od katerih jih je precej prišlo k predavanju celo iz Kopra in so sodelovali v razpravi z razveseljivimi predlogi in načrti. Jule

Mali oglasi

CIPRESE (horizontalne) do 5 m višine, za okras parkov, prodam po zelo ugodni ceni. Naslov v upravi lista.

SPALNICO in kuhinjsko opremo, dobro ohranjeno, prodam po ugodni ceni. Kocjančičeva 3, Koper.

OSLICO, štiri leta staro, prodam po ugodni ceni. Bašamarin 21, Koper.

ENOSTANOVANJSKO HIŠO ali eno ali dvosobno stanovanje ob slovenski obali kupim. Ponudbe pod »Gotovina« na Slovenski Jadran.

DVOKOLESA od 7.000.— dalje, **CIKLOMOTORJI** od 44.000.— dalje ter **VESPE** in **MOTORJE**, nove in rabljene Vam nudi tvrdka **MARCON, Trst**, ulica Pietà 3. Pošljamo darilne pakete za Jugoslavijo.

Kino

KOPER: 28. novembra jugoslovanski film VII. KONGRES KP, 29. in 30. novembra ameriški barvni film MISTER ROBERTS, 1. in 2. decembra italijanski film SLEPA S SORRENTA.

IZOLA: 29. in 30. novembra italijanski film SLEPA S SORRENTA, 1. 2. decembra ameriški barvni film ŽELJA, 3. decembra italijanski film NJIHOVE ZABLODE, 4. in 5. decembra italijanski barvni film CASTA DIVA.

PIRAN: 28. novembra jugoslovansko-nemški film IRENA V ZADREGI, 29. in 30. novembra ameriški barvni film ŽIGOSAN.

PORTOROŽ: 28. novembra ameriški barvni film PLAVOLASA ZAPELJIVKA, 29. novembra jugoslovansko-nemški film IRENA V ZADREGI, 30. novembra ameriški barvni film ŽIGOSAN.

SEČOVLJE: 29. novembra češki barvni film POKORNO JAVLJAM, 30. novembra italijanski barvni film SIMFONIJA LJUBEZNI, 4. decembra jugoslovanski film VII. KONGRES KP.

SMARJE: 29. novembra jugoslovanski film VII. KONGRES KP, 30. novembra ameriški film KRALJICA

KRISTINA, 3. decembra italijanski film SMO LJUDJE ALI KAPLARJI. **SKOFIJE:** 29. novembra jugoslovanski barvni film REVIJA RISANIH FILMOV, 30. novembra italijanski film ULICA, 3. novembra italijanski barvni film CASTA DIVA.

DEKANI: 29. novembra italijanski film ULICA, 30. novembra jugoslovanski barvni film REVIJA RISANIH FILMOV, 1. decembra jugoslovanski film VII. KONGRES KP.

SEZANA: 29. in 30. novembra angleški film LEPO JE BITI MLAD, 2. in 3. decembra angleški film BANDA Z LAVENDER HILLA, 4. in 5. decembra italijanski film UMBERTO D.

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem bolniškemu in strežnemu osebju bolnišnice v Izoli. Posebna zahvala tov. dr. Zidariču, dr. Koviču in dr. Možini.

Mezgec Pavla

Ob smrti moje nepozabne mame se najtopleje zahvaljujem vsem, ki so sočustvovali z menoj, posebno pa še aktivu Ljudske mladine tovarne Argo.

Rozalija Vrtnik

Pismo uredništvu

Primorski fantje, ki služimo kadrovske rok v Nišu, čestitamo k Dnevu republike vsem delovnim ljudem naše socialistične domovine, zlasti še primorskim rojakom, in jim kličemo: naprej do novih delovnih zmag!

Lepo pozdravljamo vse naše sorodnike, prijatelje in znance!

Jože Škapin in Atilijo Bonin, V. P. 2000/12 A, Niš

Vse domače, sorodnike in prijatelje ter posebno neimenovanima dekletoma pošiljava lepe pozdrave in jim želiva obilo zabave in zadovoljstva za 29. november.

Gašper Benčič in Viljem Jerkič V. p. 9190 Ohrid

Klub pomorščakov v Kopru posveča otvoritvi novega koprškega pristanišča zanimivo predavanje ODPRLI SMO OKNO V SVET s predvajanjem filma. Na predavanje, ki bo v četrtek, 4. decembra ob 20. uri v gledališki dvorani v Kopru, vljudno vabimo.

DELOVNI KOLEKTIV

„ISTRA-BENZ“

K O P E R

s svojimi poslovnimi enotami v IZOLI, PIRANU, BUJAH, UMAGU, NOVEM GRADU in DIVAČI čestita vsem potrošnikom k DNEVU REPUBLIKE ter se priporoča

DELOVNI KOLEKTIV T O V A R N E ZA PREDELAVO RIB

čestita vsem poslovnim prijateljem, delovnim kolektivom in cenjenim potrošnikom k prazniku jugoslovanskega ljudstva - 29. novembru

„IRIS“

I Z O L A

Barba Vane pravi...

Vidite, dragi prijatelji in bralci — toda najprej naj vam vsem skupaj tudi jaz čestitam k Dnevu republike in vam zaželim za praznike veliko zabave in veselja, po praznikih pa čim manj mačka — da ne pozabite od številke do številke, kaj sem bil zapisal. Tokrat pa so mene na to spomnili zaradi vprašanja, ki sem ga bil zadnjič zastavil: kdo bo invalidu Lazarju F. iz Pridvora povrnil škodo? Odgovor je zelo hitro prišel — ne njemu, marveč meni: nosil bo škodo kar sam, ker je je bil tudi sam kriv. Avtobusni sprevodnik se namreč na predpise o invalidih in njihovih pravicah zelo dobro spozna, ker je tudi sam invalid, razen tega pa je bil prav takrat v avtobusu prisoten tudi kontrolor, ki je potrdil, da tovariš Lazar ni imel predpisanih vozniških listkov za brezplačen prevoz, marveč samo napotnico za Ljubljano, zato je pač tovariš Lazar moral plačati četrtinsko vožnjo v Ljubljano. Za nazaj pa si je listke oskrbel ali pa jih je našel in je bila zadeva urejena. Povedali so še, da se tovariš Lazar večkrat pelje v Ljubljano in da mora torej postopek

in predpise že dobro poznati. Razen tega pa naj bi imel tudi sam nekoliko bolj strpen odnos do sprevodnikov, zlasti še, če so tudi oni invalidi in sicer opravljajo svojo službo v splošno zadovoljstvo vseh drugih potnikov.

Če ste zadnjič brali, smo imeli v Kopru senzacijo, ko je pristala lepa turška snežinka v našem pristanišču. Seveda vam takrat kolegi vsega hkrati niso mogli povedati, zato naj vam zdaj jaz zaupam nekaj odmevov, ki so še ostali za njo. Tako so zdaj neki muzikanti v hudih škripcih, ker so šli eno noč služiti kar na ladjo k vročerkvni črnolascem. Ti pa so pustili precej deviz v nekaterih importiranih krilih, ker so jim bojda močno všeč posebno blondinke. Govorili so o nekakšnih visokih cifrah in so bile menda res visoke, da še zdaj zaležejo.

S tem v zvezi pa naj povem, da se je slava novega koprškega pristanišča razširila že daleč po domovini in se bo kmalu tudi izven naših meja. Za to je najbolj zanesljivo znamenje rumeni sindikat, ki je že poslal svoje prve zastopnice v Koper, kjer nastopajo prav po velemestno in —

kakor pravijo izvedenci — tudi dokaj strokovno. Se pravi, da so pomen novega pristanišča doumele veliko prej kakor pa jugoslovanske železnice, ki so Kozini kratkomalo odrekle status pristaniške železniške postaje, čeprav so ga sicer toplo priporočili strokovnjaki zvezne prometne zbornice in združenja jugoslovanskih pristanišč. Sicer pa so mi prišepnili dobro obveščeni poznavalci, da so to pri železnici storili zato, ker se boje, da bi morali s tem aktom takoj misliti tudi na zgraditev proge od Kozine do Kopra. Če bodo o teh sindikalistkah brali v Pregari, ne bo križanja ne konca ne kraja. Tam so namreč precej pobožni, če to lahko sklepam po novem cerkvenem zvoniku, ki ga tamkaj grade s prostovoljnimi delom. Pri tem jim vse prav pride in uporabljajo celo gramoz — dobro, da ne vedo za to pristojni. Zato pa imajo šolo v menda najbolj zanikernih prostorih, kjer ni niti najpotrebnejših sanitarij — otrokom kar burja za vogali otersa lulke.

Prihodnjič pojdemo spet malo v Brkine in na Postojno, za danes pa naj bo tole dovolj. Še enkrat, dragi bralci in prijatelji, zadovoljne praznike in prihodnjič na svidenje!

Vaš Vane

V IMENU SVOJIH ČLANOV
ISKRENO ČESTITA
V S E M U
DELOVNEMU LJUDSTVU
K DNEVU REPUBLIKE

GOSTINSKA ZBORNICA

Z A O K R A J
K O P E R

IZOLA : MURSKA SOBOTA 1:4

Po soncu pride dež

Nad 1000 gledalcev je v nedeljo razočarano zapustilo igrišče v Izoli. Toda ne toliko zaradi tega, ker je Izola prekinila serijo bleščečih zmag, kakor zaradi slabe igre domačega moštva. Kako je moglo priti do tako visokega poraza in to celo na domačem igrišču?

Predvsem je treba povedati, da so bili domačini pred težko in psihološko precej zahtevno nalogo. V prejšnjih srečanjih niso imeli kaj izgubiti, saj jim porazov z Branikom, Krimom, Ljubljano, Kladivarjem in drugimi najmočnejšimi slovenskimi enajstoricami ne bi nihče zameril. Zdej pa so bili absoluten favorit in dve točki so jim ljubitelji nogometa ob slovenski obali že vnaprej vpisali v tabelo. To pa je bilo usodno. Izolani so opustili svoj preizkušeni sistem ofenzivnega bunkerja, spustili so se v odprto igro, kjer pa niso bili kos tehnično boljšemu, predvsem pa hitrejšemu nasprotniku. Upajmo, da bo ta izkušnja Izolo izmodrila in da v prihodnje ne bo več precejevala svojih moči. Zimski odmor pa je treba izkoristiti za odstranitev glavnih pomanjkljivosti, to je slabo obvladanje žoge in prepozen start na prvo žogo. Ko bodo te pomanjkljivosti odstranjene, se Izoli ne bo treba bati takih neljubih presenečenj, kakor ga je pripravila v nedeljo Murska Sobota.

O sami tekmi je treba reči, da je bila zelo razburljiva in napeta. Domačini so prišli v vodstvo takoj v prvih minutah igre in morda je bilo prav to usodno. Vodilni gol jih je namreč prepričal, da bo šlo vse gladko, kakor so pričakovali. Namesto da bi se zaprl v svoj tradicionalni in preizkušeni bunker, so igro razširili in povsem spustili vaje iz rok. Gostje so s tremi lepimi goli potrdili svojo terensko nadmoč. Kljub vsemu je imela Izola še eno lepo priložnost pri stanju 3:1, vendar je zastreljala enajstmetrovko. Morda bi se ob realizaciji enajstmetrovke obrnilo na bolje in bi domačini odnesli vsaj točko. Tako pa je morala še bolj padla in je Murska Sobota povečala vodstvo še z enim efektinim golom.

Kljub vsemu pa moramo ob zaključku jesenskega dela prvenstva slovenske conske lige iskreno čestitati Izolanom, saj je peto mesto nadvse častno. Dosegli so ga z borbenostjo, požrtvovalnostjo in tovariškim sodelovanjem.

Za Izolo so ostala moštva, ki so bila nekdanj za razred ali pa dva boljše od njih, kakor na primer Ljubljana in Krim. Primorski je torej prvič po osvoboditvi le uspelo, da se je njen predstavnik vrnil v vrhni del lestvice kvalitetnega tekmovanja.

Lestvica

Branik	11	8	1	2	38:12	17
Rudar	10	8	1	1	33:15	17
»Maribor«	11	6	4	1	23:15	16
Kladivar	10	5	3	2	22:20	13
»Izola«	11	4	4	3	16:17	12
Krim	11	5	1	5	21:17	11
Ljubljana	11	4	3	4	19:19	11
Grafičar	11	3	4	4	17:22	10
Sobota	11	4	1	6	41:35	9
Triglav	11	3	3	5	18:21	9
»Jesenice«	11	1	1	9	12:41	5
Slovan	11	0	2	9	9:35	2

MALI ROKOMET

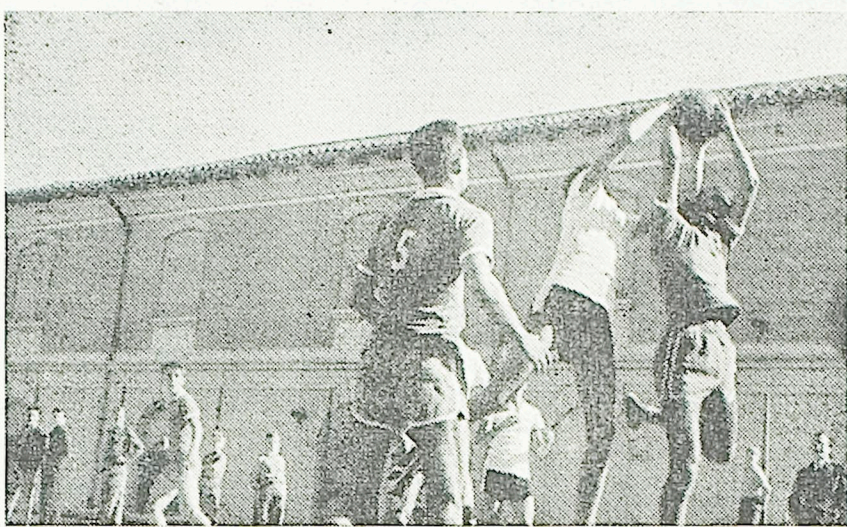
TAKO SE NE IGRA ROKOMET

Koprski rokometiški, ki sodelujejo v kvalitetni istrski ligi, so v nedeljo doživeli na lastnem igrišču visok poraz. Premagalo jih je povprečno moštvo Riviera z Reke z 20:13. Igra Koprčanov je razočarala ljubitelje te igre v Kopru in zelo verjetno je, da bodo imeli Koprčani, če bodo tako nadaljevali, zmeraj manj pristašev. Spomnimo se samo, kako hitro se je rokomet priljubil v mestu in kako navdušeno je občinstvo spodbujalo mlade igralce, ki so sicer imeli malo znanja, zato pa mnogo borbenosti in športnega duha. Zdej pa je položaj drugačen. V moštvi je nekaj neresnih igralcev, ki mislijo, da je rokomet za to, da lahko delajo na igrišču razne akrobacije, namesto da bi igrali resno in koristno. Rezultat takih pojmovanj in neresnosti pa so seveda visoki porazi, ki so po našem mnenju glede na kvaliteto moštva povsem nepotrebni. Ali se ne bi vodstvo rokometnega kluba v Kopru ob teh problemih malo zamislilo ter tudi povečalo disciplino na treningih in na samih tekmah?

ŠAH

SIMULTANKA PROF. SIVCA

V petek, 22. t. m., je prvokategornik prof. Sivec odigral v Dijaškem domu v Postojni simultanko z dijaki na 15 deskah. Ta najboljši šahist mesta je premagal 10 nasprotnikov, s tremi je remiziral, klonil pa je pred četrtolcema Maksom Modicem in Davidom Voukom.

Prizor s košarkarske tekme na nedavnem primorskem prvenstvu članov v Postojni

PRIMORSKO NOGOMETNO PRVENSTVO

Jeseni Nova Gorica

SPOMLADI MORDA POSTOJNA?

Predzadnje kolo primorskega nogometnega prvenstva je prineslo naslednje rezultate: Nova Gorica : Postojna 2:2, Sidro : Anhovo 2:0, Ilirska Bistrica : Koper 2:4, Tabor : Adria 3:0, Rudar : Primorje 3:1 in Tolmin : Branik 3:0.

Največje presenečenje je vsekakor pripravila Postojna, ki je prva odnesla točko jesenskemu nogometnemu prvaku Primorske. Tekma sama, ki jo lahko imenujemo primorski derby, je privabila na igrišče nad 800 gledalcev, ki so bili priča zanimivi in razburljivi borbi. Domači so že v 19. minuti dosegli gol, vendar ga je sodnik razveljavil zaradi ofsajdne pozicije. Do konca polčasa so se vrstili izmenični napadi obeh moštev, ki pa so ostali neuspešni zaradi dobrih obramb. V drugem polčasu je Postojna v začetku nevarneje napadala in tudi dosegla vodilni gol. Sele zdej je začela Nova Gorica krepkeje pritiskati in rezultat tega sta bila dva gola. Drugi gol je bil že skoraj usoden za Postojno, saj je manjkalo do konca tekme le še 10 minut. Vendar je treba Postojnčane pohvaliti, da so kljub naporni tekmi na koncu vendarle še našli toliko moči in izenačili. Vsekakor je neodločen rezultat velik uspeh za Postojno, zlasti, ker je popolnoma zaslužen.

Z neodločenim rezultatom v Novi Gorici se obeta na pomlad še zanimiva borba za prvo mesto. Postojna ima namreč tekmo manj od Nove Gorice in prav lahko se zgodi, da zmanjša razliko na tri točke. To pa za Novo Gorico še ni dovolj visoka prednost za končno osvojitve prvenstva, saj ima spomlad še vrsto tež-

kih srečanj na tujih igriščih, med njimi s Postojno, Taborom, Sidrom in Koprom. Morda bo Postojna spomladi tisto, kar je bila Nova Gorica jeseni?

Od drugih rezultatov je treba na prvem mestu omeniti visok poraz Rudarja na domačem igrišču. Da bo Primorje nasulo v Idriji domačinu 11 golov, ni nihče pričakoval. Res je nastopil Rudar z rezervnim vratarjem, toda to je opravičilo, da tako rečemo, za »normalen« poraz, ne pa za dvoštevilčni! Pri vodstvu Rudarja smo se pozanimali za vzroke letošnjih neuspehov idrijskih nogometašev in zvedeli, da je letos Rudar krenil na povsem drugo pot. Enajstoročje sestavljajo sami domačini, med katerimi je precej novincev brez izkušenj. Hkrati so začeli sistematično pripravljati mladino in pionirje, v društvu pa uvedli strogo disciplino. Rudar je torej postavil solidne temelje in njihovi neuspehi so bolj posledica prehoda na novo delo, kot pa notranje krize. Vodstvo meni, da si bo Rudar čez eno ali dve leti s solidnim delom spet pridobil stari sloves.

Med najbolj zanimiva srečanja spada tudi tekma Il. Bistrica : Koper. Na igrišču se je zbralo rekordno

število gledalcev, ki so pričakovali, da bo domače moštvo prekinilo serijo visokih porazov. Le malo je manjkalo, pa gledalci v svojih pričakovanjih ne bi bili razočarani. Ilirska Bistrica se je borila z vso požrtvovalnostjo in obdržala v prvem polčasu neodločen rezultat 1:1. Sele pozneje je prišla do izraza boljše vzdržljivost in boljše tehnično znanje nasprotnikov.

Vsa druga srečanja so se končala s pričakovanimi zmagami domačinov. Najbolj realen rezultat je v Tolminu, medtem ko smo za Tabor in Sidro pričakovali, da bosta zmagala z bolj prepričljivo razliko.

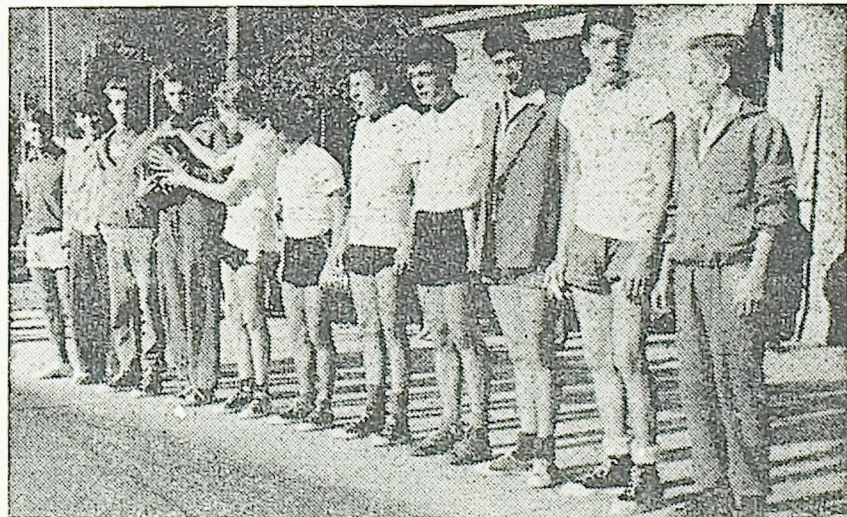
LESTVICA

Nova Gorica	10	9	1	1	52:15	19
Tabor	10	7	1	2	31:18	15
Postojna	9	6	2	1	26:8	14
Primorje	10	5	2	3	27:19	13
Koper	10	5	1	4	21:27	11
Sidro	9	4	2	3	21:10	10
Tolmin	9	3	4	2	24:18	10
Anhovo	10	3	1	6	17:23	7
Rudar	10	2	1	7	27:38	5
Branik	10	2	1	7	12:28	5
Adria	10	2	1	7	13:35	5
Ilirska Bistrica	7	0	1	6	8:40	1

V zadnjem kolu se bodo pomerili v Mirnu Adria : Ilirska Bistrica, v Postojni Postojna : Tabor, v Ajdovščini Primorje : Nova Gorica, v Anhovem Anhovo : Rudar, v Novi Gorici Branik : Sidro in v Kopru Koper : Tolmin. Na sporedu bo torej vrsta zanimivih srečanj od katerih bodo nekatera odločilno vplivala na razvrstitev na vrhu, pa tudi na dnu lestvice. Najvažnejša srečanja bodo v Postojni in Ajdovščini, kjer se bodo Nova Gorica, Primorje, Postojna in Tabor borili za razvrstitev na prvih starih mestih.

TVD PARTIZAN PIRAN NAJBOLJŠE TELESNOVZGOJNO DRUŠTVO V SLOVENIJI

Izvršni odbor TVD Partizan Slovenije je proučil predlog in točkovanje komisije za ocenjevanje dela telesnovzgojnih društev Partizan in proglasil TVD Partizan Piran kot najboljše telesnovzgojno društvo v Sloveniji. Zato bo to društvo za letošnje leto prejelo ob Dnevu republike prehodni pokal »Ljudske pravice«.

Prof. Ollivieri se je lotil letos težavnega in odgovornega dela. Med koprsko mladino je zbral petnajst mladih košarkarjev, ki jih bo preko zime pripravljaj na tekmovanje v okrajni ligi. Posnetek s primorskega prvenstva v Postojni

hodnji košarkarski sezoni. Je povsem jasen, še čistejšo perspektivo pa mu je odprlo nedavno primorsko mladinsko prvenstvo v Ilirski Bistrici, kjer je nastopil kar pet mladinskih moštev. Koprčani so se predstavili s povsem pomlajeno ekipo, postave ekip iz Sežane, Izole in Pirana bodo verjetno ostale tudi v prihodnje nespremenjene, s skoraj pionirskimi moštvi pa bosta pristilej v okrajni ligi nastopati B ekipi Postojne in Ilirske Bistrice, ker bosta njuni starejši vrsti sodelovali v republiškem prvenstvu.

Pionirji, mladinke, trenerji in igrišča...

V našem primorskem košarkarskem športu je še vrsta vrzeli, med katerimi velja zlasti naglasiti skrajno brezbriznost večine športnih delavcev do vzgoje pionirjev in mladink. Res je sicer, da nam delo s košarkarskim naraščanjem čestokrat onemogočajo pomekod izredno slabe materialne razmere. Drugod neprestana borba za vprašani prostorov in vadi teljev itd. Toda teh problemov smo se doslej navzile vsemu premalo zagrizeni lotevali, rezultat vsega pa je, da je Postojna edino košarkarsko

središče v Primorju, ki ima dve pionirski, eno mladinsko in eno žensko ekipo, zraven pa še kvaliteten trenerja za člansko moštvo, ki bo prihodnje leto igralo v I. republiški ligi. Nedavni kongres telesne kulture v Beogradu je vprašanje športnih objektov, ki jih tudi primorski košarkarji nimajo kdo ve koliko na razpolago, posvetil posebno skrb. Zdi se, da se bo treba v bodoče tudi tega vprašanja korenito lotiti predvsem z oslonitvijo na lastne sile, idealno pa bi bilo, da bi prav šole — kot najzastavnejši nosilci športnega življenja pri nas — v bodoče dajale več pobud tudi glede graditve preprostih in cenovnih košarkarskih igrišč. V Izoli na primer košarkarji še danes nimajo svojega igrišča, dasiravno že leta in leta aktivno tekmujejo, povsem drugačen in nerazumljiv pa je primer na Pivki, kjer je lepo košarkarsko igrišče za mladino — zaprto! Športna in telesnovzgojna dejavnost v Slovenskem Primorju še vedno nista dosegli začetne aktivnosti. Za to so uspehi in prizadevanja primorskih košarkarjev tembolj vredni poudarka, saj so znanje vse večjega razmaha in uspeha telesne kulture ob našem Jadranu in njegovem naravnem zaledju. A Miklavčič

OB ZAKLJUČKU KOŠARKARSKE SEZONE V SLOVENSKEM PRIMORJU

Bogati obeti za prihodnost

Z nedavnim prvenstvom članov v Postojni in mladincev v Ilirski Bistrici so primorski košarkarji nadvse uspešno zaključili letošnjo košarkarsko sezono. Odslej dalje pa se nam vse do spomlad obeta le še dvojni prijateljski košarkarski dvoboji med moštvi TVD Partizana iz Postojne in Portuale iz Milj pri Trstu, ki se bosta srečali 20. in 21. decembra pred sezonskim športnim občinstvom v tamkajšnji telovadnici.

Običaj je, da se ob zaključku športne sezone kritično zazremo v številne dogodke s športnih poljan, ki so se bili nizali nekaj potnih mesecev drug za drugim, tu skoraj neopazno, tam z večjim truščem, pred pozornimi očmi številnega primorskega športnega občinstva.

Dvojna pot razvoja

Primorska košarkarska sezona je bila letos pestrejša in bogatejša od katerikoli doslej. Kljub temu pa te ugotovitve, ki je v osnovi kaj razveščelja, ne moremo posploševati kompleksno na celotno področje Slovenskega Primorja, posebno če vemo, da so še v prvi vrsti letos prišla do izraza številna neskladja, ki jih naša košarka srečuje na svoji razvojni poti na Koprskem in Gorškem. Dvojnost je očitna: medtem ko je v koprskem okraju letos prvič zaživel košarkarska tekmovalna liga, ki je ob pobudi Košarkarskega centra v Postojni, veliki tekmovalni vneti mladine ter občutni podpori številnih telesnovzgojnih društev koprškega okraja požela vrsto presenetljivih uspehov, ki so konec koncev značilni številnih košarkarskih obetov za prihodnost, pa so se imeli košarkarji gorškega okraja v vsej tekmovalni sezoni priložnost le enkrat samkrat srečati in to v Cerknem na junijskem okrajnem prvenstvu.

Brez dvoma so vzroki že nekajletne

košarkarske stagnacije na Gorškem očitujejo predvsem v naslednjih dejstvih: pomanjkanje košarkarskih delavcev in košarkarskih sodnikov, zlasti pa pogršanje športnega foruma, ki bi na takšen ali podoben način kot letos postojnska podzveza vskladil naraščajočo množično navdušenje mladine za košarko z ustreznim sistemom košarkarskih tekmovanj.

Skladno s tem so vredna vsakovrstne podpore čedalje glasnejša prizadevanja tolminskih košarkarjev, ki želijo, da bi v Tolminu kar najhitreje ustanovili Košarkarski center za Gorško.

Ilirska Bistrica — novo košarkarsko središče

Koprski okrajni košarkarski ligi gre za sluga, da so se v hipu razblinile morda kdaj škodljive pozicije, ki jih je bila že nekaj let trdno držala v svojih rokah postojnska košarka.

V deljeni ligi je nastopalo šest moštev iz Kopra, Izole, Pirana, Sežane, Ilirske Bistrice in Postojne. Tekmovanje je navzile večkratnim nerednostim, ki sta jih povzročila predvsem Piran in Izola, dosegljivo splošno moštvo so pokazala sicer povprečno košarkarsko znanje — izjemo predstavlja le presenetljivo dosegan okrajni finalni med Koprom in Ilirsko Bistrico — vendar pa je ta plat prvenstva trenutno manj važna

od dejstva, da je liga stekla in da so se je košarkarji obalnega pasu in njegovega zaledja trdno oprilej v prepričanju, da pomeni odslej prav sistem lokalnega lgaškega tekmovanja središče vseh košarkarskih dogajanj na Primorskem.

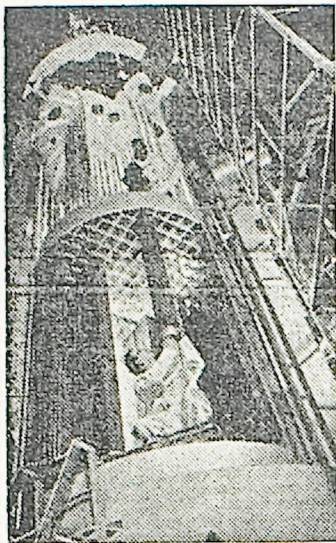
Visok plasman Koprčanov, ki so, mimogrede rečeno, nastopili na vsaki tekmi z drugo postavo, ni nikogar presenetil, prav tako pa ni pred začetkom prvenstva nihče pričakoval, da bodo košarkarji iz Ilirske Bistrice, ki so se zbrali tik pred začetkom tekmovanja, tako suvereno osvojili kvalitetni vrh primorske košarke, da jim je to upravičeno odprlo vrata za sodelovanje v II. republiški košarkarski ligi.

V bodoče enotna liga

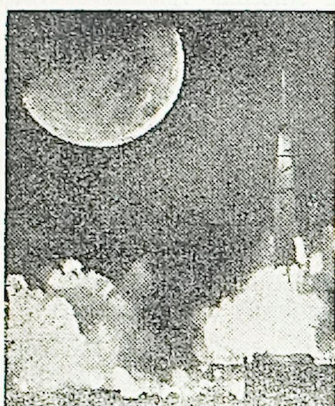
Primorska košarka je nedvomno že na takšni stopnji razvoja množičnosti in kvalitete, da bi ji bila v bodoče enotna primorska košarkarska liga samo v prid. Vendar na Košarkarskem centru v Postojni pravijo, da je pomanjkanje košarkarskih sodnikov (na Primorskem jih je samo osem!) edina ovira, ki trenutno hromi pobude za uvedbo takšnega tekmovalnega sistema. Pripominjajo pa, da bodo košarkarji koprškega okraja odslej tekmovali v enotni okrajni ligi. Doslej je sodelovanje v tem enotnem tekmovanju zagotovljeno naslednjim društvom: Kopru Izoli, Sežani, Postojni (B moštvo) in Ilirski Bistrici (B moštvo), šesti član pa bo po vsej verjetnosti Piran, seveda kolikor se bodo tamkajšnji športni delavci za košarko resno zavzeli.

Odgovor na vprašanja, kaj si obeta od okrajnega tekmovanja v pri-

Ameriški tehniki montirajo model atomske baterije. S pomočjo takšnih naprav lahko danes že v velikih količinah in ob razmeroma nizkih stroških proizvajajo radijske izotope, ki jih vedno bolj uporabljajo tudi v kmetijstvu in v raznih industrijskih proizvodnih procesih.

Pozornost znanstvenikov vsega sveta je bila te dni osredotočena na Luno. Sovjetski učenjaki iz observatorija na Krimu so namreč javili, da so fotografirali vulkansko erupcijo na našem naravnem satelitu. Če je to res, potem je preverjena na glavo vsa dosedanja teorija o mrtvem planetu Luni. Na sliki je kombiniran posnetek Lune in rakete »Thor-Able«, ki se je Američanom ni posrečilo poslati v goste v neznanu Lunino območje.

»Od jadra do pare«

Razstavo pod gornjim naslovom je odprl Britanski pomorski muzej. Slike in modeli prikazujejo razvoj pomorskih plovil enot od jadrnih do današnjih motornih ladij. Naj-

RIBIŠKE ZDRAHE

Tokrat so bili na prizorišču le moški in to v islandskih vodah. Spoprijeli so se domači in tuji ribolovci. Neupoštevaje odredbo islandske vlade o razširjenju teritorialnih voda od 3 na 12 milj so angleški ribiči še nadalje ribarili v prepovedanem pasu. Naleteji so nanje islandski ribiči, ki so vsiljivo skušali prignati na odprto morje. Pa se Angleži niso podali. Ker besede niso zalegle, ne lepe ne grde, so Islandci pričeli bombardirati angleške ribiške čolne s krompirjem, od tam pa so odgovarjali z nalovljenimi ribami, ki so jih metali v Islandce. Takega streliva zgodovina najbrž še ne pomni. Bitka se je končala brez prelite krvi. To se je zgodilo leta, 9. septembra dopoldne.

NAJCENEJŠI VOZNI LISTKI

V primerjavi s cenami sedanjih in tudi oddaljenejših držav in v odnosu s povprečnim zaslužkom se najceneje vozijo tako z železnico kot s tramvajem v Češkoslovaški. Za železniški vozni listek na daljavo sto kilometrov zasluži češkoslovaški delavec v eni uri 50 minutah, medtem ko mora za prevoz na enako daljavo švicarski delavec delati tri ure 48 minut, zahodnonemški tri ure 49 minut in francoski delavec tri ure 55 minut. Podobno je tudi s cenami v mestnem prometu. Cena tramvajске vozovnice v primeri s povprečnim dnevnim zaslužkom kvalificiranega delavca stane v CSR 1,1% dnevnega zaslužka, v Italiji 2,4%, v Franciji 4,6% in v Angliji 5,1%.

ELEKTRIFIKACIJA KVARNERSKIH OTOKOV

V zadnjih dneh oktobra je električni kabel zvezal kopno z otokom Krkom. 860 m dolgi in 19 ton težki kabel, izdelan v Svetozarevu, so položili na morskot dno na najožjem mestu Malih vrat oziroma Tihega kanala med Jadranskim in rtičem Vošičico. To je prvi kabel te vrste, položen po osvoboditvi. Poklonili so ga Krku otoški izseljenci, ki so s tem omogočili elektrifikacijo ne le tudi njegovih otoških sosedov otoka Krka, temveč postopoma Cresa in Lošinja. Do prihodnjega maja bo prvi del napeljav že gotov, kar bo Omišlju in Malinski v tujskoprometnem oziru mnogo koristilo.

zanimivejši model iz prehodne dobe predstavlja model parnika GREAT EASTERN, največjega čuda ladjedelništva v preteklem stoletju. Prav letos poteka sto let, odkar je zdrknil v morje.

Bil je daleč pred svojim časom, prežgodaj rojen in zato od mnogih omalovaževan, čeprav od vseh občudovan. Kako tudi ne! Nenanadno se je leta 1858 med svojimi prtljkavimi vrstnicami na morju pojavil 211 m dolg velikán, visok 18 m in širok 25. Za tisto dobo parnik s 23.000 tonami — res nekaj nezasiščenega! Za 4000 potnikov je imel prostora. Pogonjal sta ga dve lopatasti kolesi ob bokih. Segali sta do ladijskega krova. 31 let po Res-slovem izumu je imel tudi GREAT EASTERN njegov vijak. 7 m je meril v dolžino.

Njegov model so izdelali že pred 70 leti. Opremljen je z majhnim parnim strojem za pogon koles in z urnim mehhanizmom za pogon vijaka. Občudovalec mu nikdar ne manjka.

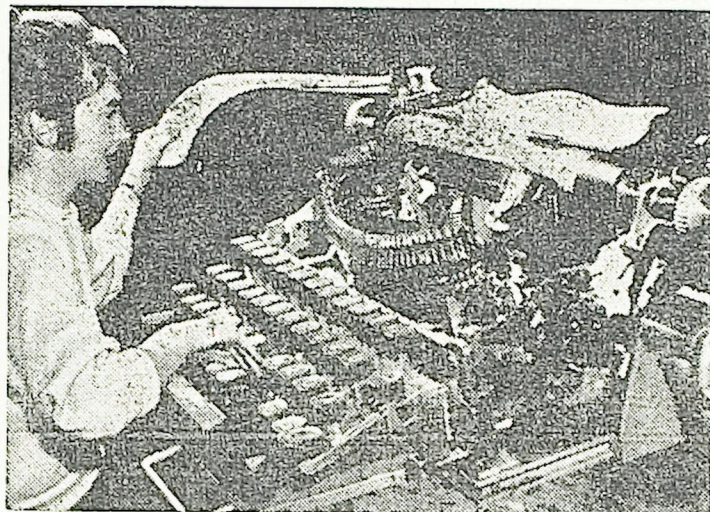

Mnogi nogometni klubi po raznih državah kupujejo v tujni dobre nogometne. To je spravilo ameriškega televizijskega managerja Mitcha Halimbura (na desni) na idejo, da bi v Angliji nakupil dekleta za televizijske oddaje. Družba A. B. C. (American Broadcasting Corporation) namreč pripravlja novo televizijsko glasbeno komedijo, pa ji je doma zmanjkalo lepih deklet. Na sliki je prvih pet izmed dvajsetih lepotic, kolikor jih namerava Halimbura odpeljati v Ameriko.

Stanovanjska hiša iz stekla

Sloviti ameriški arhitekt Philipp Johnson si je postavil v New Canaanu blizu New Yorka proč od človeških naseelij povsem svojevrsten samski dom, hišo iz stekla. Razen ozkih železnih nosilcev — videti so kot ogromni okvirji — in opečnega valja sredi stavbe so vse štiri stene samo steklo, pokrito z ravnim stropom. Zidani valj vsebuje kamin in sanitarije, vse ostalo je prosto pogledom z vseh strani. Lahko pa se tudi zakrije z zavesami.

Notranjščina je urejena premišljeno in smotno, enostavno in preprosto. En sam velik prostor. Za prosto stoječimi omarami ležišče, na drugem koncu v nizki dolgi omari bar, električni kuhalnik in podobno. Stavbo ogrevajo infra žarke. Kot v odprtem paviljonu sredi velikega naravnega parka živi človek v tej pravilni hišici z naravo skozi vse letne čase, ki se mu onstran steklenih sten kaže venomer drugačna, vedno pa je lepa.

Da bi olajšal delo v svoji tovarni pisalnih strojev, je neki zahodnonemški tovarnar dal izdelati gornji primerek, ki je dolg 130 cm, širok 10 in visok 50 cm. Izdelava je stala 35.000 DM ali nekako pet milijonov dinarjev. Stroj seveda piše kot vsak drugi, le da je treba za nabijanje po tastaturi skoraj klepčevsko moč.

IZNAJDLJIVI GALEB

Galebi ne lovijo le rib iz morja, ob obali pobirajo tudi školjke in polže. Kako pa njim priti do živega? Dvignejo se z njimi visoko v zrak, potem jih spustijo na skale, na ceste in celo na stoječe avtomobile. Očividci pripovedujejo, kako se je preteklo pomlad peljal z avtom po obalni cesti. Pa je čisto nizko priletel galeb, držeč v kljuno celo šaro morske trave in med njo polno školjk. Spustil se je na cesto neposredno pred avtomobilom, odložil svoj plen in odskakljal vstran. Stvar pa je ležala nekoliko preveč na levo in avtomobilistovo veliko presenečenje je pričel galeb vrščete ugovarjati. Smejoč se njegovi predznosti je z avtom zavoljel nazaj in potem naprej čez školjke, da je kar pokalo pod kolesi. Po nekaj metrih se je ozrl in opazil galeba, kako se je zadovoljno mastil z odprtimi školjkami.

NOVOVRSTNO JADRALNO LETALO

Neki litavski športni letalec je zgradil jadrno letalo s povsem svojevrstno konstrukcijo. V razliko od splošno znanih oblik ima nosilno krilo novega letala špranjno, ki poteka vzdolž celega krila med zadnjim robom in prečnim veslom. S tem je možno med poletom spreminjati krilni profil, tako da letalo pri različni hitrosti dobro jadra. Novovrstno letalo je preizkušeno prestalo odlično ter je uvrščeno v serijsko proizvodnjo. Uporabno je za umetni, progovni in višinski let.

ZDRAVILNO PERILO

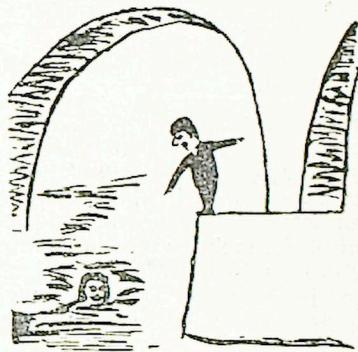
Sovjetski kemiki in medicinci so pripravili posebno perilo, ki ga z uspehom uporabljajo pri obolenjih perifernega živčnega sistema, n. pr. pri išijas, Radiculitisu in podobno, kakor tudi pri revmatičnih bolečinah. Perilo je narejeno iz vododržne umetne svile. Ob njenem dotiku s telesom nastajajo električni naboji, ki pospešujejo zdravstveni razvoj.

Hattie Bratzel, javni tožilec okrožja Marion v Oregonu (ZDA), prihaja v svoj urad na kolesih, ki jih kaj nespreditno uporablja. Njena hromost pa ni posledica kakšnega gangstrskega napada nanjo. Ko je doma kot dobra gospodinja kuhala marmelado, je iz še nepojasnjenih vzrokov eksplodiral lonec, da je zdaj zaradi ran in opeklin priklenjena na invalidski voziček.

80.000-TONSKA PODMORNICA

Velikanka, ki bo seveda urejena na atomski pogon. Zgradili jo bodo v Angliji in je vlada kredit zanjo že odobrila. Urejena bo za prevoz tovora in bo vozila do 35 morskih milj (65 km) na uro. Iz kanadske luke Hudson, ki je zaradi zaledenosti pol leta nedostopna, bo tudi pozimi kar pod ledom prevažala železno rudo v Evropo.

— Hitro, dajte mi svojo roko!
— Ne morem, sem že poročena.

Jack London. 25 SMOKE-BELLEV

Tam nekje — so govorili ljudje — leži jezero Surprise, obdano z razdrapanimi vrhovi in ledeniki. Dno tega jezera — tak je šel po deželi glas — je tlakovano s suhim zlatom. Prvi zlatosledci, ki so njih imena že davno zamrla v hladni preteklosti starih časov, so se baje potapljali v ledeno vodo jezera Surprise in prinašali v obeh rokah kepe zlata na dan. Večkrat se je posrečilo posameznim skupinam zakaljenih zlatosledcev dospeti v te daljne, prepovedane kraje, in so se skušali polastiti zlatega jezerskega dna. Toda voda je bila premrzla. Nekateri so umrli v vodi in so jih mrtve potegnili iz valov, druge je pozneje pobrala sušica, eden pa se je spustil v globino in se ni nikdar več vrnil. Tisti, ki so preživeli, so kovali načrte, kako pojdje nazaj in osušijo jezero, pa vendar se nihče ni vračal tja. Iskalce zlata je ondaj vedno preganjala nesreča. Eden je padel v skalnato razpoko nedaleč od Forty Mile; drugega so napadli in pojedli njegovi lastni psi; tretjega je ubilo drevo. In tako dalje. Ni ga bilo bolj usodnega kraja kot je bilo jezero Surprise. Nihče ni vedel, kje pravzaprav leži. Zlato na njegovem neosušnem dnu je bilo še vedno nedotaknjeno.

Vas pri »Dveh kočah«, tudi zelo skrivnostna, je bila bolj jasno označena kar se tiče kraja, kjer je stala. Pet dni hoda po reki Mc Question, ki se izliva v reko Steward, sta stali dve kočji. Bili sta tako stari, da sta morali biti zgrajeni kdo ve koliko časa prej kot je prvi zlatosledec prišel v dolino Yukona. Potujoči losji lovci, ki jih je Dimač na svojem hodu večkrat srečeval, so trdili, da so iskanci zlata že kdo ve kdaj izsledili kočji, da pa so zaman iskali tisti rudnik, kjer so nepoznani srečolovci v davnih časih nedvomno kopali zlato.

»Rašji bi videl, da bi šel z menoj,« je žalostno rekel Čok ob slovesu. »Čeprav so ti udarile v glavo indijanske muhe, se ti vendar ni treba lahkomišno podajati v pogubo. Recimo, da tudi dosepeš v tisto prismojeno deželo, ven ne prideš nikoli več. Nekak bavnjav kraljuje nad njo, to je dognano, če sodim po vsem, kar sem doslej slišal o njej.«

»Je že dobro, Čok,« ga je tolažil Dimač. »Šel bom in se bom vrnil. Čez šest tednov bom že spet v Dawsonu. Pot po dolini Yukona je že uglajena in kakih sto milj daleč po reki Steward tudi mora biti uglajena. Stari naseljniki iz Hendersona so mi pripovedovali, da je v jeseni, ko je reka komaj dobro zamrznila, odšlo tja gori več vpreg. Ko bom zadel na njihovo sled, bom gotovo delal štirideset do petdeset milj na dan. Samo, da dospem do jezera. Od tam si upam priti v Dawson preden poteče mesec dni.«

»Da, ko dospem do jezera. Ampak prav tisti, dospem me vznemirja. No, pa ostani zdrav, Dimač! Imej oči odprte, ko prideš v kraljestvo tistega bavnjava, to je vse, kar ti polagam na srce. Če pa med potjo ne ubiješ kake živali, ki bi te založila z mesom, se kar vrni in nič naj te ne bo sram.«

Teden dni pozneje je bil Dimač že med križajočimi se gorskimi slemenimi južno od reke Indian. Še na klondajski meji je zapustil sani in otovoril svoje volčje pse. Bilo je šest močnih kosmatincev in vsakemu je naprtil petdeset funtov težko breme. Enako breme je nosil tudi sam. S krpjami na nogah je hodil na čelu in gazil mehki sneg, za njim pa so v gosjem redu stopali psi.

Ljubil je to življenje, ljubil globoko severno zimo, tiho divjino, neizmerno snežno plan, ki se ni stopila nanjo človeška noga. Nad njim so kipele proti nebu v led zakovani raztrgani špiki, ki jim ni vedel imena in ki niso zarisani na nobenem zemljevidu. V mirnem zraku dolin ni nikdar opazil dima, ki bi pričal, da tamkaj počiva lovec. On edini je stopal skozi zamišljeno tišino te neobljudene dežele. Pa ta osamelost ni bila neprijetna. Ljubil jo je iz vsega srca, ljubil je truda polno prodiranje, ljubil je svoje volčje pse, radostilo ga je postavljanje šotora

zvečer, utrinjanje zvezd na nočnem nebu in plameneci blešč severnega sija.

Posebno je ljubil sliko malega taborišča, ki si ga je delal vsak dan pod večer, sliko, ki bi jo bil tako rad upodobil na platnu in ki je vedel, da je ne bo nikdar pozabil: na snežni plani steptan prostor, kjer gori ogenj; postelja iz zajčjih kož, razstlanih vrh sveže nasekanih borovih vej; kot zavetje med dvema poloma napeta plahta, ki lovi in odbija ognjeni žar; sajasta posoda za kuhanje kave in kotel, obešen na kol; mokasini, sušenci se na palicah, in krplice, pokonci zataknjene v sneg; onstran ognja troja volčjih psov, ki se drenjajo drug preko drugega, da bi se malo pogreli; gledajo pametno in hrepeneče, dlaka jim je bela od ivja, svoje košate repe pa tesno ovijajo okoli nog, ki bi jih radi ubranili pred ostrim mrzom. Vse okoli pa vlada popolna tišina in črna tema.

Ob takih časih se mu je zdelo, da so San Francisco, »Val« in O'Hara neskončno daleč, izgubljeni nekje v preteklosti, kakor sence sanj, ki jih nikdar ni bilo. Skoraj verjeti ni mogel, da je kdaj živel drugačno življenje, še težje pa se je sprijaznil z mislijo, da je nekoč brodil in brozgal v bohemskem toku mestnega življenja. Ker ni bilo človeka, da bi z njim govoril, je mnogo, globoko in preprosto mislil. Vselej se je moral zgroziti, kadar se je spomnil, kako strašno so se vlekla leta v mestu, kako ničvredni in ceneni sta bili šolska in knjižna modrost, kako brezpomemben je bil ostromni cinizem študijske sobe in uredništva in kako otročji pogovori trgovcev v svojih klubih. Vsi skupaj niso vedeli, kaj je hrana, niso vedeli, kaj je spanje in kaj je zdravje tudi ne; niso vedeli, kaj pravzaprav ustvarja dober tek, niso poznali blagodejne bolečine, ki jo človeku prizadeva trud, in tudi ne brezumnega kipenja zdrave krvi, ki po končanem delu grizlja vsak košček človekovega telesa kot najmočnejše vino.

In ves ta čas je bila tu na severu ta lepa špartanska dežela, on pa ni vedel ni zanjo. Najbolj čudno se mu je zdelo, zakaj ni nikdar občutil hrepenjanja po njej, čeprav je po svojem bistvu kakor ustvarjen zanjo, in zakaj se ni sam dvignil, da bi jo šel iskat. Pa tudi to vprašanje je sčasoma rešil.

»Vidiš, Rumenko, zdaj sem si na čistem.«